

Lik boginje
pravde

B i l t e n

sudske prakse
Vrhovnog suda
Federacije
Bosne i
Hercegovine

broj 1-2

**Sarajevo,
januar - decembar
siječanj - prosinac 2019. godine**

BILTEN SUDSKE PRAKSE
VRHOVNI SUD FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

OSNIVAČ:

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine
Sarajevo, Valtera Perića 15

ZA OSNIVAČA:

v.d. Predsjednika suda ISMETA MUJANOVIĆ

UREĐIVAČKI ODBOR:

dr. Ljiljana FILIPOVIĆ
Zdravka GREBO-JEVTIĆ
Fatima IMAMOVIĆ
Radenko BLAGOJEVIĆ
Zdenko ETEROVIĆ
Mevsuda PLOSKIĆ

IZDAVAČ:

Javno preduzeće
Novinsko-izdavačka organizacija
Službeni list Bosne i Hercegovine
Sarajevo, Džemala Bijedića 39/III

ZA IZDAVAČA:

Dragan PRUSINA, direktor

S A D R Ź A J

KRIVIČNO PRAVO

- sudske odluke

GRAĐANSKO PRAVO

- sudske odluke

UPRAVNO PRAVO

- sudske odluke

ABECEDNI STVARNI REGISTAR

- za krivično pravo
- za građansko pravo
- za upravno pravo

REGISTAR PRIMIJENJENIH PROPISA

- za krivično pravo
- za građansko pravo
- za upravno pravo

KRIVIČNO PRAVO

Krivični zakon Federacije Bosne i Hercegovine

1.

Saučiniteljstvo – Sadržaj umišljaja saučinitelja član 31. KZ FBiH

OCJENA O TOME DA LI JE DJELO ZA KOJE SE OPTUŽUJU BILO OBUHVAĆENO UMIŠLJAJEM SAUČINITELJA DAJE SE U ODNOSU NA VRIJEME UČINJENJA DJELA, PA JE, U SITUACIJI KADA OKOLNOSTI KOJE SU POSTOJALE U VRIJEME UČINJENJA DJELA PRUŽAJU POUZDAN OSNOV ZA ZAKLJUČAK, UZ SVIJEST O ZAJEDNIČKOM DJELOVANJU, I O UMIŠLJAJNOM POSTUPANJU SAUČINITELJA U ODNOSU NA USMRĆENJE OŠTEĆENE, IRELEVANTNO KAKAV JE BIO NJIHOV PRVOBITNI PLAN I DOGOVOR I DA LI JE NJIME BILO OBUHVAĆENO USMRĆENJE OŠTEĆENE.

Iz obrazloženja:

„Naime, prema odredbi člana 31. KZ FBiH, saučiniteljstvo postoji kada više osoba zajednički učini krivično djelo bilo učestvovanjem u njegovom učinjenju ili preduzimajući šta drugo čime se na odlučujući način doprinosi učinjenju krivičnog djela, pa kako je u konkretnom slučaju utvrđeno da su optuženi S.Z. i S.N., za vrijeme dok je oštećenu gušio optuženi I.A., istoj vezali ruke i noge selotejp trakom, čime su je potpuno onesposobili za otpor, onda takve radnje imaju karakter saučiniteljskih radnji kojima se na odlučujući način doprinosi učinjenju krivičnog djela. Prema tome, opravdan je zaključak prvostepenog suda da su svi optuženi u odnosu na lišenje života oštećene postupali sa eventualnim umišljajem, neovisno od toga kakav je bio njihov prvobitni plan i dogovor, i neovisno od toga da li je oštećena još bila živa ili ne u momentu kada su optuženi S.Z. i S.N. otišli da vrše premetačinu stvari u kući, jer su bili svjesni da pritiskanjem lica oštećene od tvrdu podlogu kauča od strane optuženog I.A., pri čemu su istoj bili zatvoreni disajni otvori, a u situaciji u kojoj su joj ruke i noge čvrsto vezali da bi je onemogućili u pružanju otpora, može nastupiti smrt oštećene, na koju posljedicu su i pristali. Iz tog razloga, irelevantni su žalbeni navodi kojima se ukazuje da su optuženi izvadili bateriju iz mobitela oštećene kako ne bi mogla pozvati policiju, ostavili upaljeno svjetlo u sobi u kojoj je ležala da bi zavarali komšije, kao i navod da su mogli upotrijebiti pištolj kojeg su sa sobom imali da su zaista htjeli oštećenu lišiti života. Slijedom toga nisu prihvatljivi žalbeni navodi branitelja optuženih S.Z. i S.N. da je smrt oštećene rezultat kvantitativnog ekscesa optuženog I.A., jer iz izvedenih dokaza koje je prvostepeni sud pravilno cijenio, jasno proizilazi da su isti, na prethodno opisani način, dali odlučujući doprinos radnjama optuženog I.A., svjesni da usljed takvih radnji može nastupiti smrt oštećene, na što su i pristali.”

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 06 0 K 010507 19 Kž 3 od 20.03.2019. godine)

2.

Podstrekavanje - Sadržaj umišljaj podstrekača – član 32. KZ FBiH

PODSTREKAVANJE SE MOŽE UČINITI SAMO S UMIŠLJAJEM PA JE ZA OGLAŠAVANJE OPTUŽENOG KRIVIM ZA PODSTREKAVANJE NA UČINJENJE KRIVIČNOG DJELA, ZA KOJE SU OGLAŠENI KRIVIM NJEGOVI NEPOSREDNI IZVRŠITELJI, NEOPHODNO UTVRDITI, IZMEĐU OSTALOG, DA JE UMIŠLJAJEM OPTUŽENOG BILO OBUHVAĆENO DJELO IZVRŠITELJA.

Iz obrazloženja:

„I po ocjeni ovog suda, u pobijanoj presudi su izostali razlozi za zaključak suda da je optužena R.E. podstrekavala optužene I.A., S.N. i S.Z. na učinjenje krivičnog djela Razbojništvo iz člana 289. stav 1. KZ FBiH, odnosno, na primjenu sile ili prijetnje prema oštećenoj, s ciljem pribavljanja protivpravne imovinske koristi.

Iz obrazloženja pobijane presude (na str. 27 – 29), proizilazi da je prvostepeni sud naveo određene razloge zbog kojih je prihvatio da je optužena R.E. podstrekavala optužene I.A., S.N. i S.Z. da opljačkaju kuću njezine tetke B.A. (koji razlozi bi odgovarali krivičnopravnoj radnji podstrekavanja optuženih na učinjenje krivičnog djela Teška krađa iz člana 287. stav 1. tačka a) KZ FBiH, na što se također pravilno ukazuje žalbom branitelja), ali je potom izveo zaključak da su se u radnjama optužene ostvarili svi bitni elementi krivičnog djela za koje se tereti (Razbojništvo iz člana 289. stav 1. KZ FBiH u vezi člana 32. istog zakona), ne dajući pri tome razloge za zaključak da je umišljajem optužene bila obuhvaćena i primjena sile ili prijetnje prema oštećenoj, čime je učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH, na koju se žalbom branitelja optužene R.E. osnovano ukazuje.”

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 06 0 K 010507 19 Kž 3 od 20.03.2019. godine)

3.

Razbojnička krađa - Značaj vrijednosti stvari za konstituisanje krivičnog djela Razbojnička krađa - član 288. KZ FBiH

POSTOJANJE KRIVIČNOG DJELA RAZBOJNIČKA KRAĐA IZ ČLANA 288. KZ FBiH NIJE UVJETOVANO VRIJEDNOŠĆU UKRADENE STVARI I STOGA NIJE ISKLJUČENO POSTOJANJE OVOG KRIVIČNOG DJELA KADA JE UKRADENA STVAR MALE VRIJEDNOSTI I KADA JE UČINITELJ POSTUPAO S CILJEM PRIBAVLJANJA IMOVINSKE KORISTI TAKVE VRIJEDNOSTI.

Iz obrazloženja:

„Žalbeni navodi da niti jednim dokazom nije utvrđena visina učinjene štete, te da time nije dokazano ni da je optuženi počinio krivično djelo, nisu osnovani. U odredbi člana 288. stav 1. KZ FBiH se ne pominje vrijednost stvari koje su predmet ovog krivičnog djela, a izraz „ko je na djelu krađe zatečen“ očigledno obuhvata sve oblike krivičnog djela krađa, pa i krađu stvari male vrijednosti. Dakle, krivično djelo razbojnička krađa je zakonom inkriminisano kao teže krivično djelo protiv imovine, bez obzira na vrijednost stvari koje su predmet toga krivičnog djela, pošto intenzitet društvene opasnosti ovog krivičnog djela, zavisi od načina kako je krivično djelo izvršeno, odnosno prisustva elemenata prinude, koji bi i nezavisno od prisutne krađe po pravilu mogli da predstavljaju sami za sebe krivično djelo. Prema tome neosnovano se osporava pravna kvalifikacija djela optuženog po odredbi člana 288. stav 1. KZ FBiH.”

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 46 0 K 034022 16 Kžž od 03.12.2018. godine)

4.

Krivična djela protiv sigurnosti javnog prometa - Psihički odnos učinitelja prema posljedici– Teška krivična djela protiv sigurnosti javnog prometa iz člana 336. stav 2. u vezi sa članom 332. stav 1. KZ FBiH

PSIHIČKI ODNOS UČINITELJA PREMA DJELU PROCJENJUJE SE I PREMA NJEGOVOJ ODNOSU PREMA POSLJEDICI RADNJE UČINJENJA TE, BUDUĆI DA JE KOD KRIVIČNOG DJELA TEŠKA KRIVIČNA DJELA PROTIV SIGURNOSTI JAVNOG PROMETA IZ ČLANA 336. STAV 2. U VEZI SA ČLANOM 332. STAV 1. KZ FBiH PROUZROKOVANJE SMRTI JEDNE ILI VIŠE OSOBA KVALIFIKATORNA OKOLNOST U ODNOSU NA KOJU KAO TEŽU POSLJEDICU OVOG KRIVIČNOG DJELA, PO PRIRODI STVARI, JE MOGUĆ SAMO NEHAT, PSIHIČKI ODNOS UČINITELJA PREMA OSNOVNOM DJELU SE PROCJENJUJE U ODNOSU NA OSNOVNU POSLJEDICU – UGROŽAVANJE JAVNOG PROMETA I DOVOĐENJE U OPASNOST ŽIVOTA LJUDI ILI IMOVINE VEĆIH RAZMJERA.

Iz obrazloženja:

„Sadržaj prethodno prezentovanih žalbenih navoda po ocjeni ovog suda ukazuje da branilac subjektivni odnos optuženog u odnosu na predmetno krivično djelo koji se po nalaženju prvostepenog suda kreće u okvirima eventualnog umišljaja, pogrešno razmatra i cijeni isključivo u odnosu na nastupjelu smrt njegovog suvozača oštećenog I.P., gubeći iz vida da je kod krivičnog djela Teška krivična djela protiv bezbjednosti javnog saobraćaja iz člana 336. stav 2. u vezi sa članom 332. stav 1. KZ FBiH (za koje se optuženi tereti), smrtna posljedica kao kvalifikatorna okolnost uvijek u sferi nehatnog postupanja optuženog temeljem koje osnovno krivično djelo ugrožavanje javnog saobraćaja (u ovom slučaju izvršenog sa eventualnim umišljajem) iz stava 1. člana 332. KZ FBiH, prerasta u Teško krivično djelo protiv bezbjednosti javnog saobraćaja iz stava 2. člana 336. KZ FBiH. Dakle, zaključak prvostepenog suda da je optuženi A.Č. predmetno krivično djelo izvršio sa eventualnim umišljajem zasnovan je na utvrđenju suda da je optuženi bezobzirno kršio saobraćajne propise na način bliže opisan u izreci pobijane presude i da je usljed takve vožnje i propusta bio svjestan da ugrožava bezbjednost javnog saobraćaja i da dovodi u konkretnu opasnost imovinu većeg obima i živote drugih učesnika u saobraćaju i da je pristao na tu posljedicu, pa kako je usljed konkretnog inkriminisanog postupanja optuženog nastupila i daljnja posljedica u vidu smrti oštećenog I.P. (kao kvalifikatorna okolnost), izveden je konačan, a po ocjeni ovog suda u svemu pravilan zaključak da su u konkretnom slučaju ostvarena sva bitna obilježja predmetnog krivičnog djela i da je od strane prvostepenog suda, suprotno stava branioca, izvršena pravilna primjena krivičnog zakona.“

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 06 0 K 011990 19 Kž od 09.07.2019. godine)

5.

Krivično djelo Zloupotreba položaja ili ovlaštenja - Konstitutivni elementi krivičnog djela - član 383. stav 1. KZ FBiH

PRIBAVLJANJE SEBI ILI DRUGOME KAKVE KORISTI, NANOŠENJE DRUGOME KAKVE ŠTETE ILI TEŽA POVREDA PRAVA DRUGOGA SU KONSTITUTIVNI ELEMENTI KRIVIČNOG DJELA ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ILI OVLAŠTENJA IZ ČLANA 383. STAV 1. KZ FBiH, PA, KADA ČINJENIČNI OPIS DJELA U PRESUDI KOJOM JE OPTUŽENI OGLAŠEN KRIVIM ZA OVO KRIVIČNO DJELO NE SADRŽI ČINJENICE I OKOLNOSTI IZ KOJIH PROIZILAZE TA ZAKONSKA OBILJEŽJA OVOG KRIVIČNOG DJELA KAO NI, I PORED TOGA ŠTO SE RADI O OGLAŠAVANJU OPTUŽENOG KRIVIM ZA PREKORAČENJE NJEGOVIH SLUŽBENIH OVLAŠTI NAZNAKU PROPISA IZ KOJIH PROIZILAZI DA PREDUZETA RADNJA UČINJENJA PREDSTAVLJA PREKORAČENJE NJEGOVIH SLUŽBENIH OVLAŠTI, OGLAŠAVANJE OPTUŽENOG KRIVIM ZA NAVEDENO KRIVIČNO DJELO PREDSTAVLJA POVREDU KRIVIČNOG ZAKONA NA ŠTETU OPTUŽENOG IZ ČLANA 313. TAČKA A) ZKP FBiH JER DJELO ZA KOJE JE OPTUŽENI OGLAŠEN KRIVIM NIJE KRIVIČNO DJELO.

Iz obrazloženja:

„Odredbom člana 383. stav 1. KZ FBiH je propisano da ovo krivično djelo čini službena ili odgovorna osoba u Federaciji koja iskorišćavanjem svog službenog položaja ili ovlašćenja, prekoračivši granice svoje službene ovlasti ili ne obavivši svoje službene dužnosti, pribavi sebi ili drugom kakvu korist, drugome nanese kakvu štetu ili teže povrijedi prava drugoga. Nadalje, odredbom člana 2. stav 6. KZ FBiH je propisano da se pod pojmom odgovorna osoba smatra osoba u privrednom društvu ili drugoj pravnoj osobi kojoj je s obzirom na njezinu dužnost ili temeljem posebne ovlasti povjeren određen krug poslova koji se odnosi na primjenu zakona ili propisa donesenih temeljem zakona ili općeg akta privrednog društva ili druge pravne osobe u upravljanju i rukovanju imovinom, ili se odnose na rukovođenje proizvodnjom ili nekom drugom privrednom djelatnošću ili na nadzor nad njima. Međutim, činjenični opis krivičnog djela u tački 6. izreke pobijane presude ne sadrži činjenice i okolnosti iz kojih proizilazi da je optuženi S.E. prekoračenjem granica svojih ovlašćenja pribavio sebi ili drugom kakvu korist, drugome nanio kakvu štetu ili teže povrijedio prava drugoga, što je konstitutivni element ovog krivičnog djela, niti je u činjeničnom opisu navedeno koje odredbe zakona ili općeg akta je optuženi povrijedio prekoračivši granice svojih ovlašćenja, kako se ukazuje žalbom branitelja optuženog.

Iz navedenih razloga u činjeničnom opisu krivičnog djela u tački 6. izreke pobijane presude nisu navedene činjenice i okolnosti koje čine zakonska obilježja krivičnog djela Zloupotreba položaja ili ovlašćenja iz člana 383. stav 1. KZ FBiH, odnosno one od kojih zavisi primjena određene odredbe krivičnog zakona, kako to zahtjeva odredba člana 300. stav 1. tačka a) ZKP FBiH. Iz tih razloga, oglašavanjem krivim optuženog S.E. pobijanom presudom za radnje opisane u tački 6. izreke pobijane presude, prvostepeni sud je učinio povredu krivičnog zakona na štetu optuženog iz člana 313. tačka a) ZKP FBiH, na koju povredu ovaj sud pazi i po službenoj dužnosti u smislu odredbe člana 321. ZKP FBiH. Stoga je ovaj sud, na osnovu člana 299. točka a) ZKP FBiH optuženog S.E., u odnosu na tačku 6. izreke pobijane presude oslobodio od optužbe, jer djelo za koje se optužuje (onako kako je opisano u tački 6. izreke pobijane presude), zakonom nije propisano kao krivično djelo.”

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 09 0 K 022419 17 Kž od 21.03.2019. godine)

6.

Krivično djelo Nesavjestan rad u službi – Radnja učinjenja - član 387. stav 1. KZ FBiH

KRIVIČNO DJELO NESAVJESTAN RAD U SLUŽBI IZ ČLANA 387. STAV 1. KZ FBiH U OBLIKU KOJI POSTOJI KADA SLUŽBENA ILI ODGOVORNA OSOBA U FEDERACIJI POVREDOM ZAKONA, DRUGOG PROPISA ILI OPĆEG AKTA, OČITO NESAVJESNO POSTUPI U VRŠENJU DUŽNOSTI, PA ZBOG TOGA PRAVO DRUGOGA BUDE TEŠKO POVRIJEĐENO ILI NASTUPI IMOVINSKA ŠTETA KOJA PRELAZI IZNOS 1.000,00 KM, NE MOŽE SE UČINITI POVREDOM UGOVORA U PRIVREDI ZAKLJUČENOG IZMEĐU DVA POSLOVNA SUBJEKTA POŠTO TAKAV UGOVOR NE PREDSTAVLJA OPĆI AKT.

Iz obrazloženja:

„Odredba člana 387. stav 1. KZ FBiH propisuje da krivično djelo Nesavjestan rad u službi čini službena ili odgovorna osoba u Federaciji koja povredom zakona, drugog propisa ili općeg akta ili propuštanjem dužnosti nadzora, očito nesavjesno postupi u vršenju dužnosti, pa zbog toga pravo drugoga bude teško povrijeđeno ili nastupi imovinska šteta koja prelazi iznos 1.000,00 KM, a ako šteta prelazi iznos od 10.000,00 KM postojaće kvalifikovani oblik ovog krivičnog djela. U konkretnom slučaju je izrekom pobijane presude optuženi oglašen krivim da je „očito nesavjesno postupio u vršenju svoje dužnosti, a protivno interesu ZD RMU „Breza“ d.o.o. Breza, na način da je postupio suprotno odredbi člana 4. Ugovora broj: 014-ZD/13 o isporuci dvoetažnog vibro sita za suho odsijavanje za potrebe JP ... d.d. Sarajevo, Zavisno društvo Rudnik mrkog uglja ... d.o.o. ..., zaključenog u martu 2013. godine između prodavca ... d.o.o. ... i JP ... d.d. Sarajevo, ... d.o.o. ... kao kupca ...“. Iz prethodno navedenog opisa djela proizilazi da je optuženi oglašen krivim za postupanje koje predstavlja povredu ugovora u privredi. Kako ugovor u privredi ne predstavlja zakon, drugi propis, niti opći akt, čija povreda bi predstavljala obilježje krivičnog djela Nesavjestan rad u službi iz člana 387. stav 2. u vezi stava 1. KZ FBiH (nego pravni posao privatnog prava), to se u opisu djela za koje je optuženi oglašen krivim prvostepenom presudom ne stiču obilježja prethodno pomenutog krivičnog djela. S tim u vezi, ovaj sud primjećuje da pobijanom presudom optuženi nije oglašen krivim da je radnjama opisanim u izreci propustio dužnost nadzora, a kantonalni tužitelj u tom pravcu nije izjavio žalbu, pa ovaj sud u tom pravcu nije mogao ispitivati pobijanu presudu. Prema tome, djelo opisano u izreci pobijane presude ne predstavlja krivično djelo Nesavjestan rad u službi iz člana 387. stav 2. u vezi stava 1. KZ FBiH, jer se povredom ugovora u privredi ne može počinuti to krivično djelo. Pri tome, ovaj sud nije našao da se u radnjama optuženog, opisanim u izreci pobijane presude, stiču obilježja nekog drugog krivičnog djela.“

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 04 0 K 009436 19 Kž od 26.11.2019. godine)

Zakon o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

7.

Slobodna ocjena dokaza - Utvrđivanje identiteta optužene osobe na osnovu njenog iskaza – član 16. ZKP FBiH

SLIJEDOM NAČELA SLOBODNE OCJENE DOKAZA, IDENTITET OPTUŽENE OSOBE SE MOŽE UTVRĐITI NA OSNOVU NJENOG ISKAZA JER ZKP FBiH, U POGLEDU UTVRĐIVANJA IDENTITETA OSUMNJIČENE ODNOSNO OPTUŽENE OSOBE, NE SADRŽI ODREDBU KOJA BI PREDSTAVLJALA IZUZETAK OD TOG NAČELA ODNOSNO KOJOM BI BILO PROPISANO DA SE IDENTITET OSUMNJIČENE

ODNOSNO OPTUŽENE OSOBE MOŽE UTVRDITI SAMO NA OSNOVU ODREĐENE VRSTE DOKAZA.

Iz obrazloženja:

„Prema stanju u spisu slijedi da je identitet optuženog u konkretnom predmetu utvrđen na osnovu izjave samog optuženog koji je ovlaštenim službenim osobama saopćio svoje osobne podatke. Te podatke optuženi je potvrdio i na ročištu održanom povodom prijedloga tužiteljstva za produženje pritvora, kako to slijedi iz sadržine zapisnika sačinjenog dana 09.09.2019. godine. Tačnost podataka o identitetu optuženog se ni žalbom branitelja ne dovodi u pitanje. Stoga se neosnovanim ukazuju žalbeni navodi branitelja u kojima ističe da je identitet optuženog utvrđen isključivo na osnovu njegovog iskaza i da to predstavlja „tešku povredu ZKP FBiH i osnov za ukidanje pobijanog rješenja“ jer ni branitelj u žalbi ne ukazuje eventualno koja odredba ZKP FBiH je povrijeđena postupanjem na navedeni način, pa je iznesena žalbena tvrdnja paušalnog karaktera.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 03 0 K 019222 19 Kž 2 od 30.09.2019. godine)

8.

Zakonitost dokaza - Uvjeti za podnošenje usmenog zahtjeva za izdavanje naredbe za pretresanje i uvjeti za izdavanje naredbe za pretresanje na osnovu usmenog zahtjeva za izdavanje naredbe – član 70. i član 71. ZKP FBiH

PREMA ODREDBI ČLANA 70. STAV 1. ZKP FBiH, USMENI ZAHTJEV ZA PRETRESANJE MOŽE SE PODNIJETI SAMO AKO POSTOJI OPASNOST OD ODLAGANJA I, U SLUČAJU NJEGOVOG PODNOŠENJA, SUD JE DUŽAN POSTUPITI NA NAČIN PROPISAN U ČLANU 70. STAV 2. I ČLANU 71. ZKP FBiH, ČIME SE, IZMEĐU OSTALOG, OSIGURAVA UTVRĐIVANJE POSTOJANJA NAVEDENOG UVJETA ZA PODNOŠENJE USMENOG ZAHTJEVA ZA PRETRESANJE, PA, UKOLIKO, NAKON PODNOŠENJA USMENOG ZAHTJEVA ZA PRETRESANJE, NIJE POSTUPLJENO NA NAČIN PROPISAN U ZAKONU, DOKAZI PRIBAVLJENI TIM PRETRESANJEM SU NEZAKONITI DOKAZI.

Iz obrazloženja:

„... kada je u pitanju pretres vozila marke „Chevrolet“ koje je koristio optuženi M.B., a tokom kojeg pretresa je u vozilu pronađen trag koji je asocirao na krv i koji je bio predmetom DNA analize izvršene od strane Centra za forenzičku i informatičku podršku Sarajevo, ovaj sud nalazi da je u postupku izdavanja i realizacije naredbe za pretres navedenog vozila učinjeno nekoliko ozbiljnih propusta koji navedeni postupak čine nezakonitim.

Naime, iz sadržaja spisa predmeta, naredbe Policijske uprave Lj. broj ... od 22.12.2013. godine za pretres porodične kuće optuženog M.B., okućnice, pratećih objekata i vozila, kao ni iz službene zabilješke sudije za prethodni postupak Županijskog suda u ... od 22.12.2013. godine na koju se prvostepeni sud pozvao, ne proizilazi da je pretresanje vozila marke „Chevrolet“ koje je koristio optuženi, a koje je izvršeno van redovne procedure na osnovu usmenog zahtjeva, izvršeno iz razloga što je izvođenju ove radnje prijetila opasnost od odlaganja. Pri tome je neophodno ukazati da je krivično djelo Razbojništvo iz člana 289. stav 2. u vezi sa stavom 1. i članom 31. KZ FBiH za koje se optuženi tereti izvršeno dana 20.12.2013. godine u 18,50 sati, da je pretresanje vozila marke „Chevrolet“ izvršeno dana 22.12.2013. godine u 09,15 sati i da

se predmetno vozilo u vrijeme pretresanja nalazilo na parking prostoru Policijske uprave Lj., te da u spisu nema podataka (pismene naredbe suda za prevoz vozila), kada i na koji način je predmetno vozilo dospjelo na parking prostor Policijske uprave Lj., a niti je evidentirano gdje su se nalazili predmeti, odnosno tragovi izuzeti tokom pretresa vozila radi naknadnih vještačenja.

Smisao odredbe člana 70. i 71. ZKP FBiH je, da se omogući pretresanje na osnovu usmenog zahtjeva i van redovne procedure, samo u vanrednim situacijama kada postoji opasnost od odlaganja, tj. opasnost da se ova radnja neće moći uspješno izvršiti u redovnoj proceduri propisanoj odredbama člana 65. do 69. ZKP FBiH. Upravo iz tog razloga, zbog redukcije uloge suda i pojednostavljivanja redovne procedure, zakonom su propisana vrlo formalna proceduralna postupanja pri izdavanju naredbe za pretres na osnovu usmenog zahtjeva. Stoga je, u takvoj situaciji kada je ovlaštena službena osoba podnijela usmeni zahtjev za pretresanje, sudija za prethodni postupak sukladno odredbi člana 70. stav 2. ZKP FBiH je bio u obavezu da daljnji tok razgovora zabilježi, kao i da je podnositelj usmenog zahtjeva za pretres bio u obavezi da sam sastavi naredbu i sadržaj iste u cijelosti pročita sudiji za prethodni postupak, koja procedura nije ispoštovana, što istu čini manjkavom...

Kako iz naprijed izloženog proizilazi da pretres vozila marke „Chevrolet“ izvršen protivno odredbama člana 70. i 71. ZKP FBiH, tj. na nezakonit način, to se ni predmeti, odnosno tragovi, pronađeni prilikom takvog pretresa ne mogu prihvatiti kao zakonito pribavljeni dokazi, pa se slijedom toga i nalaz i mišljenje Federalnog ministarstva unutrašnjih poslova Centar za forenzičku i informatičku podršku Sarajevo od 30.04.2014. godine o izvršenoj DNA analizi bioloških tragova među kojima i izolata traga označenog brojem 2 prikupljenog sa unutrašnje strane vozačevih vrata vozila marke „Chevrolet“ prilikom pretresa istog, ne može prihvatiti kao zakonit dokaz.

Obzirom je prvostepeni sud pobijanu presudu temeljio i na ovako pribavljenom nalazu vještačenja, to se osnovano žalbom branitelja optuženog M.B. ukazuje da je pobijanom presudom i u ovom dijelu počinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka i) ZKP FBiH.”

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 08 0 K 002599 16 Kž od 14.08.2018. godine.)

9.

Zakonitost dokaza – Pretresanje bez naredbe suda – član 11. stav 2. u vezi sa članom 78. stav 3. ZKP FBiH

BUDUĆI DA ODREDBOM ČLANA 78. STAV 3. ZKP FBiH NIJE PRECIZIRAN ROK U KOJEM JE TUŽITELJ DUŽAN DOSTAVITI SUDIJI ZA PRETHODNI POSTUPAK IZVJEŠTAJ O IZVRŠENOM PRETRESANJU BEZ NAREDBE, SAMA ČINJENICA DA JE TO TUŽITELJ UČINIO PO PROTEKU PET DANA OD IZVRŠENOG PRETRESANJA, NE MOŽE BITI OSNOV ZA ZAKLJUČAK DA JE IZVRŠENO PRETRESANJE BILO NEZAKONITO I DA SU DOKAZI PRIBAVLJENI TIM PRETRESANJEM NEZAKONITI DOKAZI.

Iz obrazloženja:

„U žalbi branitelja optuženog V.E. se također navodi da je pretres njegovog branjenika, kao i svjedoka Č. i M. izvršen dana 15.02.2018. godine, a da je obavijest o tome dostavljena sudiji za prethodni postupak tek 20.02.2018. godine, dakle pet dana poslije i da je time došlo do „grube“ povrede odredbe člana 78. tačka 3. ZKP FBiH, zbog čega je stava da je pobijano

rješenje zasnovano na nezakonitim dokazima i da je time učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka i) ZKP FBiH.

Ni ovi žalbeni navodi nisu osnovani.

Odredbom člana 78. stav 3. ZKP FBiH je propisano da nakon izvršenja pretresanja bez naredbe za pretresanje i bez prisustva svjedoka, ovlaštena službena osoba mora odmah podnijeti pismeni izvještaj tužitelju, koji će o tome obavijestiti sudiju za prethodni postupak. Kako navedenom odredbom nisu precizirani rokovi u kojim će se izvještaj dostaviti sudiji za prethodni postupak, to se na samoj činjenici da je dostavljanje izvještaja sudiji za prethodni postupak izvršeno po proteku pet dana od izvršenog pretresa, ne može zasnivati tvrdnja o nezakonitosti tih dokaza i slijedom toga nije učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka i) ZKP FBiH.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 09 0 K 029462 Kž 27 od 04.12.2019. godine)

10.

Zakonitost dokaza – Izostanak obavještavanja osumnjičenog prilikom prvog ispitivanja o djelu za koje se tereti – član 92. stav 2. i stav 6. ZKP FBiH

UKOLIKO OSUMNJIČENI PRIJE ISPITIVANJA NIJE, U SKLADU SA ČLANOM 92. STAV 2. ZKP FBiH, UPOZNAT O DJELU ZA KOJE SE TERETI, NA TAKVOM ISKAZU OSUMNJIČENOG, SLIJEDOM ODREDBE ČLANA 92. STAV 6. ZKP FBiH, NE MOŽE SE ZASNIVATI SUDSKA ODLUKA.

Iz obrazloženja:

„Međutim, osnovano se žalbom braniteljice optuženog H.D. navodi da se zaključak prvostepenog suda o postojanju osnovane sumnje temelji i na iskazima optuženih, datim prilikom ispitivanja u Kantonalnom tužiteljstvu ... 21.08.2017. godine, a koji ne sadrže sve potrebne elemente propisane članom 92. stav 2. ZKP FBiH jer niti jedan optuženi nije poučen u pogledu činjeničnog supstrata i radnji izvršenja koje im se stavljaju na teret, već su isti samo paušalno poučeni da im se stavlja na teret krivično djelo Ubistvo iz člana 166. stav 1. u vezi sa članom 31. KZ FBiH, te da se stoga na istima ne može zasnivati niti jedna sudska odluka, pa ni pobijano rješenje, kako je to propisano odredbama člana 92. stav 6. ZKP FBiH i člana 11. stav 2. ZKP FBiH.

Naime, uvidom u zapisnike o ispitivanju svih optuženih, tada osumnjičenih, sačinjenih u prostorijama Kantonalnog tužiteljstva ..., broj ... od 21.08. 2017. godine, utvrđeno je da tada osumnjičenim nije bio saopšten činjenični supstrat i radnje izvršenja koje im se stavljaju na teret, već su isti samo paušalno poučeni da im se stavlja na teret krivično djelo Ubistvo iz člana 166. stav 1. u vezi sa članom 31. KZ FBiH. Članom 92. stav 2. ZKP FBiH je određeno da će se na početku ispitivanja osumnjičenom saopštiti za koje krivično djelo se tereti i osnovi sumnje protiv njega. Da ta obaveza podrazumijeva i obavezu saopštenja osumnjičenom za koje se djelo tereti tj. koje mu se činjenice i okolnosti koje čine to krivično djelo stavljaju na teret vidljivo je iz odredbe člana 92. stav 2. tačka c) ZKP FBiH koji propisuje da se osumnjičeni može izjasniti o dijelu koje mu se stavlja na teret i iznijeti sve činjenice i dokaze koji mu idu u korist. Osim toga, odredbom člana 6. stav 1. ZKP FBiH je propisano da osumnjičeni već na prvom ispitivanju mora biti obavješten o djelu za koje se tereti i o osnovama sumnje protiv njega. Članom 92. stav 6. ZKP FBiH je propisano da ako je postupljeno protivno odredbama ovog člana, na iskazu osumnjičenog ne može se zasnivati sudska odluka. Kako iz navedenih dokaza (zapisnici o ispitivanju tada osumnjičenih) slijedi da osumnjičenima nije bio saopšten činjenični

supstrat i radnje izvršenja koje im se stavljaju na teret, slijedi da se radi o dokazima koji su pribavljeni protivno odredbi člana 92. stav 2. ZKP FBiH, i da se na takvim dokazima nije moglo zasnivati pobijano rješenje. Kako se pobijano rješenje pri donošenju zaključka o postojanju osnovane sumnje na strani optuženih temelji i na ovim dokazima, učinjena je bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka i) ZKP FBiH, na koju se osnovano ukazuje žalbom braniteljice optuženog H.D.”

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 09 0 K 029226 19 Kž od 23.01.2019. godine)

11.

Zakonitost dokaza - Nesporni rukopis osumnjičenog kao nezakoniti dokaz – član 92. stav 2. i stav 6. ZKP FBiH

NESPORNI RUKOPIS OSUMNJIČENOG KOJI JE OD NJEGA UZET PRIJE NEGO ŠTO JE UPOZOREN U SMISLU ČLANA 92. STAV 2. ZKP FBiH PREDSTAVLJA DOKAZ NA KOME SE, U SKLADU SA ČLANOM 92. STAV 6. ZKP FBiH, NE MOŽE ZASNIVATI SUDSKA ODLUKA.

Iz obrazloženja:

„Prema navodima žalbe branitelja optuženih, vještak grafolog je pri izradi svog nalaza i mišljenja koristio nesporne potpise i rukopise osumnjičenih A.C. i J.K. koji su uzeti od osumnjičenih povredom osnovnih odredaba ZKP FBiH, jer pri uzimanju nespornih potpisa i rukopisa osumnjičeni nisu upozoreni i poučeni u smislu odredbe člana 92. ZKP FBiH, tj. da imaju mogućnost da uskrate davanje potpisa i rukopisa. Obzirom da se sukladno odredbi člana 11. ZKP FBiH presuda ne može temeljiti na nezakonitom dokazu, zasnivanjem presude na nalazu i mišljenju vještaka grafologa, prema tvrdnjama žalbe, prvostepeni sud je počinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka i) ZKP FBiH.

Navedeni žalbeni prigovori branitelja optuženih su osnovani.

Iz zapisnika Policijske uprave P. od 18.05.2016. godine i zapisnika Županijskog tužiteljstva od 11.08.2016. godine o uzimanju nespornih potpisa i rukopisa od tada osumnjičenih A.C. i J.K., proizilazi da je uzimanje potpisa, odnosno rukopisa od osumnjičenih izvršeno, a da osumnjičeni prije toga nisu poučeni i upozoreni u smislu odredbi člana 92. ZKP FBiH o pravima koja im u predmetnom krivičnom postupku pripadaju, odnosno konkretno o pravu da imaju mogućnost da uskrate davanje potpisa, odnosno rukopisa. Uvidom u zapisnike o ispitivanju osumnjičenih u istrazi, a koje je ovaj sud postupajući u smislu odredaba člana 318. stav 2. ZKP FBiH pribavio od županijskog tužiteljstva putem prvostepenog suda radi provjere žalbenih prigovora branitelja optuženih, proizilazi da su osumnjičeni A.C. i J.K. u istrazi prvi puta ispitani na zapisnik Županijskog tužiteljstva ... broj ... od 30.09.2016. godine, kada su osumnjičeni poučeni o pravima u smislu odredbe člana 92. ZKP FBiH. Obzirom da je ispitivanje osumnjičenih u istrazi izvršeno nakon uzimanja od osumnjičenih nespornih potpisa, odnosno rukopisa (18.05.2016. godine i 11.08.2016. godine), proizilazi da osumnjičeni prije uzimanja od njih nespornih potpisa, odnosno rukopisa, nisu bili upoznati o pravima u smislu odredbe člana 92. ZKP FBiH koja im u krivičnom postupku pripadaju.

Stoga, kada je predmetni nalaz i mišljenje vještaka grafologa A.F. zasnovan na potpisu, odnosno rukopisu osumnjičenih, koji su uzeti od osumnjičenih protivno odredbi člana 92. ZKP FBiH, tj. na nezakonit način, upravo zbog ovog propusta se predmetni nalaz opravdano ocjenjuje nezakonitim dokazom, pa kako je prvostepeni sud pobijanu presudu zasnovao i na

ovako pribavljenom nalazu vještačenja, to je pobijanom presudom počinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka i) ZKP FBiH.”

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 08 0 K 002894 17 Kž od 18.04.2019. godine)

12.

Zakovitost dokaza – Prepoznavanje predmeta - član 11. stav 2. u vezi sa članom 99. stav 3. i 4. ZKP FBiH

RADNJA PREPOZNAVANJA PREDMETA KOJA JE OBAVLJENA BEZ POKAZIVANJA PREDMETA ZAJEDNO SA PREDMETIMA ISTE VRSTE IAKO JE POSTOJALA MOGUĆNOST PRIBAVLJANJA TAKVIH PREDMETA ODNOSNO AKO TO NIJE BILO MOGUĆE, BEZ POKAZIVANJA FOTOGRAFIJE TOG PREDMETA SA FOTOGRAFIJAMA PREDMETA ISTE VRSTE, PREDSTAVLJA SUŠTINSKU POVREDU ZAKONSKIH ODREDBA O PREPOZNAVANJU KOJIMA JE CILJ OSIGURATI POUZDANOST IZVRŠENOG PREPOZNAVANJA I ZATO ZAPISNIK O IZVRŠENOM PREPOZNAVANJU PREDSTAVLJA NEZAKONIT DOKAZ U SMISLU ČLANA 11. STAV 2. ZKP FBiH.

Iz obrazloženja:

„Ovaj sud nalazi da je ovakvo tumačenje odredbi kojima je uređen postupak provođenja radnje prepoznavanja pogrešno. Ovo zbog toga što se iz sadržaja člana 99. st. 3. i 4. ZKP FBiH nikako nije mogao izvesti zaključak kakav je u odnosu na spornu procesnu situaciju izveo drugostupanjski sud – da je prepoznavanje na zakonit način moguće provesti i u situacijama kada se osobi koja prepoznavanje vrši pokaže samo jedan predmet. To što u konkretnom slučaju ... „policija nije raspolagala sa više motornih pila zbog čega nije ni bilo moguće pokazati više komada motorne pile“ nema utjecaja na ranije navedeni stav. Ovdje je potrebno istaći i to da je od strane drugostupanjskog suda olako zaključeno da se u konkretnom slučaju nisu mogle osigurati druge motorne pile i pokazati svjedoku koji je vršio prepoznavanje, odnosno da je to u praksi neizvodljivo i da to opravdava provođenje ove radnje na onaj način kako je ista realno obavljena. Žalbom je osporena radnja prepoznavanja predmeta. U članu 99. stav 3. ZKP FBiH je određena obveza organa koji provodi ovu radnju da osobi koja vrši prepoznavanje (radnja se provodi da bi se utvrdilo poznaje li svjedok predmet), nakon što opiše kako predmet izgleda uz navođenje znakova po kojima se isti razlikuju od drugih predmeta, taj predmet pokaže radi prepoznavanja ako je to moguće zajedno sa predmetima iste vrste, dok stav 4. predmetne odredbe na izričit način nalaže da će se u situacijama kada prepoznavanje nije moguće na ranije navedeni način svjedoku predočiti fotografije predmeta iste vrste. Dakle, očigledno je da ova radnja prepoznavanja nije obavljena na način propisan u ranije navedenoj odredbi i da to dovodi u pitanje njenu zakonitost. Iz sadržaja Zapisnika o prepoznavanju PU Mostar broj ... od 11.04.2014. godine proizlazi da je svjedoku K.M. prilikom provođenja predmetne radnje pokazana jedna motorna pila. Svako pokazivanje samo jednog predmeta u sebi sadrži skrivenu poruku osobi koja prepoznavanje vrši da je pokazani predmet upravo onaj koji se treba prepoznati. Ovo je u suprotnosti s potrebom da se svjedoku koji sudjeluje u provođenju radnje prepoznavanja osigura potpuno nesmetano (bez utjecaja sa strane) izjašnjenje na okolnost prepoznaje li između više pokazanih predmeta onaj zbog kojeg se konkretna radnja i provodi. Zbog toga je ovako obavljeno prepoznavanje nezakonito kao i dokaz koji je proizašao iz te radnje – konkretno Zapisnik o prepoznavanju PU Mostar broj ... od 11.04.2014. godine. Time

je drugostupanjski sud i u ovom slučaju počinio bitnu povredu odredaba kaznenog postupka iz člana 312. stav 1. točka i) ZKP FBiH.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 58 0 K 155518 17 Kžž od 16.07.2019. godine)

13.

Zakonitost dokaza - Prepoznavanje na osnovu fotografija – član 99. stav 4. ZKP FBiH

PREMA ODREDBI ČLANA 99. STAV 4. ZKP FBiH, UVJET ZA RADNJU PREPOZNAVANJA OSOBE NA OSNOVU FOTOGRAFIJA JE DA NIJE MOGUĆE NEPOSREDNO PREPOZNAVANJE OSOBE KOJE SE VRŠI U SKLADU SA ČLANOM 99. STAV 3. ZKP FBiH, PA, KADA U SPISU NE POSTOJE DOKAZI NI PODACI IZ KOJIH BI PROIZILAZILO DA NEPOSREDNO PREPOZNAVANJE OSOBE NIJE BILO MOGUĆE, PREPOZNAVANJE OSOBE NA OSNOVU FOTOGRAFIJE JE NEZAKONIT DOKAZ I NA TOM DOKAZU SE NE MOŽE ZASNIVATI SUDSKA ODLUKA.

Iz obrazloženja:

„Naime, odredbom člana 99. stav 3. ZKP FBiH propisano je da se prepoznavanje vrši ako je potrebno utvrditi poznaje li svjedok osobu, pa se dosljedno tome od njega prvo traži da je opiše ili navede znakove koje je karakteriziraju, a poslije toga mu se, radi prepoznavanja, pokaže ta osoba zajedno sa njemu drugim nepoznatim osobama. Stavom 4. iste zakonske odredbe propisano je da ukoliko prepoznavanje nije moguće u skladu sa navedenim stavom 3., ono će se provesti na osnovu prepoznavanja fotografija te osobe postavljenih među fotografijama svjedoku nepoznatih osoba. Iz navedenih zakonskih odredbi jasno je da zakonodavac prioritet daje neposrednom prepoznavanju koje je u stavu 3. utvrđeno kao pravilo, dok se prepoznavanje na osnovu fotografija može primijeniti samo izuzetno, i to isključivo onda kada neposredno prepoznavanje nije moguće. I pored ovakvog izričitog zakonskog određenja, provedene istražne radnje o kojima su sačinjeni naprijed navedeni zapisnici i fotodokumentacija o prepoznavanju optuženih Đ.S. i Š.J., od strane svjedoka B.N. i B.V., nisu provedene na takav način, nego je izvršeno prepoznavanje na osnovu fotografija u smislu stava 4. odredbe člana 99. ZKP FBiH, bez ikakve konstatacije zbog čega nije bilo moguće neposredno prepoznavanje na osnovu člana 99. stav 3. istog zakona.

Pošto u spisu prvostepenog suda, a niti u samim zapisnicima o prepoznavanju nema bilo kakvih naznaka da se prepoznavanje u konkretnom slučaju nije moglo izvršiti u smislu odredbe člana 99. stav 3. ZKP FBiH, odnosno, zbog čega je bilo neophodno da se ova istražna radnja provede na osnovu fotografija u smislu stava 4. istog zakona, onda slijedi da za prepoznavanje koje je provedeno na osnovu odredbe člana 99. stav 4. ZKP FBiH, nisu bili ispunjeni zakonom propisani uvjeti. Radi se, dakle, o suštinskom kršenju relevantnih odredbi procesnog zakona, koja za posljedicu ima nezakonitost dokaza pribavljenog tim kršenjem, zbog čega se u smislu člana 11. stav 2. ZKP FBiH, na takvim dokazima ne može zasnivati sudska odluka. Kako su iz navedenih razloga pomenuti dokazi ocijenjeni nezakonitim i izdvojeni iz spisa, onda su postali bespredmetni prigovori branitelja optuženih i optuženog Š.J. kojima se osporavala autentičnost i vjerodostojnost tih dokaza.”

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 04 0 K 004624 18 Kžk od 15.10.2018. godine)

14.

Zakonitost dokaza - Pribavljanje dokaza radnjom pregleda prijevoznih sredstava - član 11. stav 2. u vezi sa članom 234. stav 1. ZKP FBiH

AKO JE PRIJE PREGLEDA VOZILA U SMISLU ČLANA 234. STAV 1. ZKP FBiH OPTUŽENI DOBROVOLJNO OTVORIO ZATVORENE DIJELOVE VOZILA ON JE TIME OTKLONIO POTREBU ZA IZDAVANJE SUDSKE NAREDBE ZA PROVOĐENJE RADNJE PRETRESANJA TIH DIJELOVA VOZILA, PA JE ZA OCJENU ZAKONITOSTI DOKAZA PRIBAVLJENIH TOM RADNJOM NEOPHODNO UTVRDITI POSTOJANJE TAKVE DOBROVOLJNOSTI JER JE, U SLUČAJU NJENOG IZOSTANKA, ZA PREGLED ZATVORENIH DIJELOVA VOZILA BILO NEOPHODNO PRIBAVITI NAREDBU ZA PRETRESANJE.

Iz obrazloženja:

„Sporni zaključak drugostupanjskog suda, da su aktivnosti ovlaštenih djelatnika policije kritične prilike ostale na nivou neformalne radnje pregleda i da pretresa kao radnje dokazivanja u konkretnom slučaju nije ni bilo, ne odražava realno stanje spisa predmeta. Ovo zbog toga jer je drugostupanjski sud svoju ocjenu o optuženikovom dragovoljnom pristajanju na pregled vozila (njegove unutrašnjosti i prtljažnika) zasnovao na polaznim osnovama na kojima se ista iz razloga koji slijede realno nije mogla zasnovati. Naime, po nalaženju drugostupanjskog suda, na optuženikovu dragovoljnost ukazuju dvije okolnosti, prva, da je optuženi na poziv policije sam otvorio i svoje vozilo i prtljažnik i time pristao na ograničavanje osobnih prava, te, druga, da pristajanje optuženog na pregled vozila proizlazi iz činjenice da na potvrdi o privremenom oduzimanju predmeta nije zabilježeno da je odbio mogućnost da prtljažnik sam otvori. Ranije navedene okolnosti su po svom karakteru međusobno različite i za ocjenu dragovoljnosti optuženikovih radnji nemaju isti značaj. Ako je prije pregleda vozila optuženi to vozilo dragovoljno otvorio on je tim činom legitimirao radnje policijskih djelatnika i ujedno otklonio potrebu za izdavanje sudske naredbe za njihovo provođenje. Ovo sve pod uvjetom da je sud ovakvo optuženikovo dragovoljno otvaranje vozila u provedenom postupku utvrdio na potpuno pouzdan način. Za slučaj da je utvrđenje ove okolnosti izostalo (da je otvaranje vozila rezultat slobodne volje optuženog) onda se sa sigurnošću ne može utvrditi ni postojanje dragovoljnosti optuženog u odnosu na poduzete radnje ovlaštenih službenih osoba. Kada nema dragovoljnosti nema ni optuženikova pristanka na odricanje od osobnih prava, pa njegova privatnost u ovakvim situacijama mora biti na odgovarajući način zaštićena. Ovo znači da su ovlaštene službene osobe, kada kod vršenja pregleda naiđu na prostor koji je zbog njegove vizualne nepristupačnosti potrebno otvoriti, u izostanku dragovoljnog otvaranja vozila od strane vlasnika i odgovarajućeg dokumentiranja te okolnosti, uvijek dužne radi zaštite privatnosti osobe prema kojoj je konkretna radnja usmjerena zastati sa poduzetom radnjom i zatražiti izdavanje naredbe suda kojom bi se pretres tako zatvorenih prostora dopustio i učinio zakonitim.

U drugostupanjskoj presudi je postojanje dragovoljnosti na strani optuženog opravdano navođenjem da je optuženi sam otvorio svoje vozilo i njegov prtljažnik bez da je u prilog prihvatljivosti ovog utvrđenja ukazano na bilo koji dokaz koji bi to utvrđenje opravdao ili ga učinio prihvatljivim. Na ovaj način nije bilo moguće izvesti pravilan zaključak o ovoj bitnoj činjenici, odnosno zaključiti da dragovoljnost, koja je temelj za reduciranje forme po kojoj se predmetne radnje provode, na strani optuženog doista postoji. Ni iz druge okolnosti, one da u potvrdi o privremenom oduzimanju predmeta nije konstatirano da je optuženi odbio mogućnost da sam otvori prtljažnik i da iz sadržaja te potvrde proizlazi da je oduzete predmete predao dragovoljno, se nije mogao izvesti zaključak da je optuženi dragovoljno pristao na provođenje radnji od strane policijskih djelatnika. Ovo zbog toga jer ovakva činjenična utvrđenja ne slijedi elementarna pravila logike (to što predmetna potvrda ne sadrži konstataciju da se optuženi nije

protivio provođenju spornih radnji nikako ne znači da takvog protivljenja nije bilo), te što, kao takva, suštinski vodi određenoj proizvoljnosti u zaključivanju. Ovdje treba ukazati na činjenicu da se potvrda o privremenom oduzimanju predmeta (u situacijama kao što je ova koja se razmatra) uvijek izdaje u okviru poduzete radnje pregleda ili nakon njenog završetka. Pristanak na provođenje radnji ovlaštenih službenih osoba ne smije biti rezultat prikrivene ili otvorene prisile, isti se u pravilu daje prije otpočinjanja njihovog provođenja, te važi samo za konkretno poduzetu radnju. Kako se ovakvom odlukom osoba protiv koje su usmjerene predmetne radnje odriče svojih osobnih prava (u prvom redu prava na privatnost) onda je takvo odricanje isključivo osobne naravi i uvijek mora biti jasno izraženo i vidljivo. Da je određena osoba protiv koje se provodi neformalna radnja pregleda, kada je ista poprimila elemente pretresa, pristala na njeno daljnje provođenje bez sudskog naloga, svakako treba biti konstatirano u zapisniku ili službenoj zabilješci policijskih djelatnika koji su radnju obavili. Konstatacija ove vrste u potvrdi kojom su označeni privremeno oduzeti predmeti nije pravno relevantna.

U ranije navedenoj analizi su sadržani razlozi za konačan stav ovog suda da zaključak iz osporene presude o postojanju dragovoljnosti na strani optuženog za provođenje radnji koje su kritične prilike obavile ovlaštene službene osobe nije prihvatljiv, odnosno da se isti nije mogao zasnovati na utvrđenjima na kojima je u konkretnom slučaju zasnovan. Zbog toga se predmetne radnje ocjenjuju nezakonitim kao i dokazi koji su proizašli iz njihovog provođenja – u konkretnom slučaju potvrda o privremenom oduzimanju predmeta PU Mostar broj ... od 10.04.2014. godine i fotodokumentacija iste PU od 17.04.2014. godine. Zasnivajući svoju presudu između ostalog i na ovim dokazima drugostupanjski sud je time počinio bitnu povredu odredaba kaznenog postupka iz člana 312. stav 1. točka i) ZKP FBiH.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 58 0 K 155518 17 Kžž od 16.07.2019. godine)

15.

Vještačenje - Nadležnost za određivanje vještačenja u toku glavnog pretresa – član 110. stav 1. ZKP FBiH

BUDUĆI DA SUDIJA ODNOSNO PREDsjedNIK VIJEĆA RUKOVODI GLAVNIM PRETRESOM I ODLUČUJE O TOME KOJI ĆE SE DOKAZI PRIBAVITI I IZVESTI NA GLAVNOM PRETRESU, TUŽITELJ NIJE OVLAŠĆEN DA TOKOM GLAVNOG PRETRESA IZDAJE NAREDBU ZA VJEŠTAČENJE.

Iz obrazloženja:

„Najprije, a obzirom na date navode u pobijanoj presudi, ovaj sud nalazi da se neosnovano u žalbi kantonalnog tužitelja tvrdi da je prvostepeni sud povrijedio odredbe člana 110. stav 1. ZKP FBiH kada je odbio prihvatiti kao dokaz dodatno vještačenje od strane vještaka ekonomske struke obavljeno po naredbi tužiteljstva datoj u toku glavnog pretresa. Naime, odredbom člana 110. stav 1. ZKP FBiH je propisano da pisanu naredbu za vještačenje izdaje tužitelj ili sud. Iz sadržine te zakonske odredbe ne proizilazi da tužiteljstvo u svakoj fazi krivičnog postupka može izdati naredbu za određeno vještačenje pa je značaj navedene zakonske odredbe je nužno cijeniti u vezi sa ostalim odredbama navedenog zakona. Ovdje treba imati u vidu da je u konkretnom krivičnom predmetu u toku glavnog pretresa kantonalni tužitelj izdao pisanu naredbu za dopunsko vještačenje od strane vještaka ekonomske struke, što se ni žalbom ne dovodi u pitanje. Nakon otvaranja glavnog pretresa sudija, odnosno predsjednik vijeća, rukovodi glavnim pretresom (član 245. stav 1. ZKP FBiH), te ukoliko ovim zakonom nije drugačije propisano odlučuje o prijedlozima stranaka i branitelja (član 245. stav 3. ZKP

FBiH). Dakle, iz sadržine navedenih zakonskih odredaba slijedi da je sud taj koji u toku glavnog pretresa odlučuje koji dokazi će se pribaviti i izvesti na glavnom pretresu. S tim u vezi, prvostepeni sud nije postupio suprotno navedenim zakonskim odredbama kada je odbio kao dokaz prihvatiti dopunski nalaz i mišljenje vještaka urađen po naredbi kantonalnog tužitelja izdatoj u toku trajanja glavnog pretresa.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 03 0 K 014295 16 Kž od 11.11.2019. godine)

16.

Posebne istražne radnje - Identifikacija osobe na koju se odnosi naredba o određivanju posebnih istražnih radnji – član 132. stav 1. ZKP FBiH

IDENTIFIKACIJA OSOBE NA KOJU SE ODNOSI NAREDBA O ODREĐIVANJU POSEBNIH ISTRAŽNIH RADNJI MOŽE SE IZVRŠITI NE SAMO NAVOĐENJEM NJENIH OSOBNIH PODATAKA NEGO I OZNAČAVANJEM BROJA TELEFONA KOJI ONA KORISTI ILI DRUGIH POGODNIH SREDSTAVA ILI NAČINA IDENTIFIKACIJE.

Iz obrazloženja:

„Nadalje, bez konačnog uticaja na zakonitost naredbi o provođenju posebnih istražnih radnji Opštinskog suda u Sarajevu (...) su ostala i žalbena isticanja branilaca kojima se zakonitost tih naredbi pokušava dovesti u pitanje tvrdnjom da se posebne istražne radnje ne mogu određivati prema NN licima i da je to suprotno odredbi člana 132. stav 1. ZKP FBiH kojom je propisano da naredba sudije za prethodni postupak (u vezi istražnih radnji iz člana 130. stav 2. ZKP FBiH), pored ostalog, sadrži podatke o licu protiv koga se radnja preduzima. Ovo stoga što je ovaj sud izvršio uvid u ranije navedene naredbe te ustanovio da se niti u jednoj od ovih naredbi ne radi o isključivom određenju da se posebne istražne radnje odnose na NN lice, jer se izrekom tih naredbi posebne istražne radnje određuju najprije protiv osumnjičenih sa punim ličnim podacima, zatim protiv NN lica koji koriste konkretno određene telefonske brojeve odnosno NN lica za koja se osim telefonskog broja u naredbi navodi i nadimak tog lica (...), a što sve u daljem ukazuje da je u naredbama i za ta NN lica sadržano dovoljno individualnih podataka koji u konačnici predstavljaju osnovu za njihovu identifikaciju, pri čemu posebno treba istaći da iz obrazloženja tih naredbi takođe proizilazi da se do takvih djelimičnih podataka došlo pregledom relevantnih dijelova nadziranih telefonskih razgovora (što je sve u prijedlogu tužilaštva zadokumentovano odgovarajućim službenim zabilješkama službenih lica koja su izvršila insertovanje iz tih nadziranih komunikacija).“

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 09 0 K 027665 19 Kž 22 od 10.09.2019. godine)

17.

Jamstvo - Rješenje o određivanju jamstva - član 141. i 142. ZKP FBiH

IZRIČITA NAZNAKA DA SE OSUMNJIČENOM ODNOSNO OPTUŽENOM ODREĐUJE JAMSTVO TE NOVČANOG IZNOSA NA KOJI GLASI JAMSTVO SU NUŽNI ELEMENTI RJEŠENJA O ODREĐIVANJU JAMSTVA KAO MJERE ZA OSIGURANJE PRISUSTVA OSUMNJIČENOG/OPTUŽENOG U KRIVIČNOM POSTUPKU I USPJEŠNO VOĐENJE KRIVIČNOG POSTUPKA I, U SLUČAJU NJIHOVOG IZOSTANKA, IZREKA TAKVOG

RJEŠENJA JE NERAZUMLJIVA ŠTO PREDSTAVLJA BITNU POVREDU ODREĐABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA K) ZKP FBiH.

Iz obrazloženja:

„Ispitujući osnovanost ovih žalbenih navoda ovaj sud je utvrdio da je pobijanim rješenjem, tačkom 1. izreke, odlučeno: „Usvaja se prijedlog branioca optuženog A.D., pa se radi obezbjeđenja dolaska na sud optuženog A.D. umjesto mjere pritvora iz osnova člana 146. stav 1. tačka a) ZKP FBiH određuje založno pravo – hipoteka na nekretninama...“, dok u izreci rješenja nije navedeno da se umjesto mjere pritvora određuje jemstvo, niti novčani iznos na koji bi glasilo jemstvo. Nadalje, u obrazloženju pobijanog rješenja (na strani 3.) konstatovano je da je branitelj optuženog A.D. podnio prijedlog za određivanje jemstva i mjera zabrane umjesto pritvora prema optuženom. Također, na strani 35. obrazloženja rješenja, prvostepeni sud navodi da je prijedlog branitelja optuženog o određivanju jemstva osnovan i da se „u odnosu na izrečenu mjeru jemstva...“ imajući u vidu da je pritvor prema optuženom A.D. određen a kasnije produžavan iz osnova propisanih u članu 146. stav 1. tačka a) ZKP FBiH (opasnosti od bjekstva), po mišljenju prvostepenog suda, ta opasnost može otkloniti primjenom pravnog instituta jemstva, jer ono predstavlja surogat pritvora i služi kao zamjena za pritvor određen zbog bojazni od bjekstva.

Obzirom na navedeno, te imajući u vidu odredbu člana 141. ZKP FBiH prema kojoj se optuženom kojem se pritvor ima odrediti ili mu je pritvor već određen samo zbog bojazni da će pobjeći može pustiti na slobodu ako on osobno ili ko drugi za njega pruži jemstvo, te odredbu člana 142. stav 1. ZKP FBiH kojom je izričito propisano da jemstvo uvijek glasi na novčani iznos, osnovano se u žalbi kantonalnog tužitelja ističe da je tačka 1. izreke pobijanog rješenja nerazumljiva. Naime, iz tačke 1. izreke pobijanog rješenja ne proizilazi da je optuženom A.D. uopće određeno jemstvo radi obezbjeđenja dolaska na sud umjesto pritvora jer takvu odluku ne sadrži izreka pobijanog rješenja niti je naveden novčani iznos na koji jemstvo glasi. Kako, dakle, u izreci pobijanog rješenja nije naznačeno da se optuženom A.D. određuje jemstvo, niti se navodi novčani iznos na koji jemstvo glasi ... to izreku pobijanog rješenja čini nerazumljivom, čime je učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 09 0 K 026508 19 Kž 45 od 25.01.2019. godine)

18.

Jamstvo - Okolnosti relevantne za određivanje visine iznosa jamstva – član 142. stav 1. ZKP FBiH

BUDUĆI DA ODREĐBA ČLANA 142. STAV 1. ZKP FBiH VISINU NOVČANOG IZNOSA NA KOJI GLASI JAMSTVO VEZUJE UZ TEŽINU KRIVIČNOG DJELA, OSOBNE I PORODIČNE PRILIKE OPTUŽENOG I IMOVNO STANJE OSOBE KOJA DAJE JAMSTVO, OBRAZLOŽENJE RJEŠENJA O ODREĐIVANJU JAMSTVA MORA SADRŽAVATI RAZLOGE KOJIMA SE SUD RUKOVODIO PRI ODREĐIVANJU NOVČANOG IZNOSA NA KOJI GLASI JAMSTVO JER U PROTIVNOM OBRAZLOŽENJE RJEŠENJA NE SADRŽI RAZLOGE O ODLUČNIM ČINJENICAMA I TO PREDSTAVLJA BITNU POVREDU ODREĐABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA K) ZKP FBiH.

Iz obrazloženja:

„Međutim, odredbom člana 142. stav 1. ZKP FBiH propisano je da se jamstvo koje uvijek glasi na novčani iznos, određuje, pored ostalog, i s obzirom na lične i porodične prilike optuženog. Iz datih razloga u pobijanom rješenju slijedi da sud uopće nije dao razloge o tome kakve su lične i porodične prilike optuženog. Stoga, o tim odlučnim činjenicama pobijano rješenje ne sadrži razloge. Kako je, dakle, prvostepeni sud pri razmatranju prijedloga branitelja optuženog o određivanju jamstva propustio dati razloge o odlučnim činjenicama, time je učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 09 0 K 026508 19 Kž 45 od 25.01.2019. godine)

19.

Jamstvo - Obaveza ocjene dokaza o imovini osobe koja daje jamstvo – član 142. stav 3. ZKP FBiH

SLIJEDOM ODREDBE ČLANA 142. STAV 3. ZKP FBiH, KOJA OBAVEZUJE OSOBU KOJA DAJE JAMSTVO DA DOSTAVI DOKAZE O SVOM IMOVNOM STANJU, PORIJEKLU IMOVINE, VLASNIŠTVU I POSJEDU NAD IMOVINOM KOJA SE DAJE KAO JAMSTVO, SUD JE DUŽAN U RJEŠENJU O ODREĐIVANJU JAMSTVA DA DA ODGOVARAJUĆE RAZLOGE U VEZI SA TIM DOKAZIMA A SA ASPEKTA ISPUNJENOSTI UVJETA ZA ODREĐIVANJE JAMSTVA KAO MJERE ZA OSIGURANJE PRISUSTVA OSUMNJIČENOG/OPTUŽENOG U KRIVIČNOM POSTUPKU I USPJEŠNO VOĐENJE KRIVIČNOG POSTUPKA.

Iz obrazloženja:

„Iz obrazloženja pobijanog rješenja (strana 35. pasus 5.) slijedi da prvostepeni sud, na osnovu zemljišnoknjižnih uložaka i izvadaka iz knjiga položenih ugovora, zaključuje da su E.D., M.D. i H.D. vlasnici založenih nepokretnosti. Prvostepeni sud dalje navodi da nema razloga da sumnja u zakonitost njihovog sticanja te da iz tih razloga smatra neosnovanim prigovor kantonalnog tužiteljstva kojim je ukazivano da osobe koje daju jamstvo nisu dostavili podatke o porijeklu i posjedovanju imovine. Međutim, odredbom člana 142. stav 3. ZKP FBiH je propisano da osoba koja daje jamstvo mora dostaviti dokaze o svom imovnom stanju, porijeklu imovine, vlasništvu i posjedu nad imovinom koja se daje kao jamstvo. Obzirom na takvu zakonsku odredbu prvostepeni sud je bio dužan zatražiti od osoba koje traže jamstvo, pored ostalog, da dostave dokaze i o porijeklu imovine kao i njenom posjedu te u vezi sa tim dati odgovarajuće razloge od kakvog je to značaja za odlučivanje o prijedlogu branitelja optuženog za određivanje jamstva. Kako je prvostepeni sud propustio postupiti na taj način to pobijano rješenje nema razloge o tim odlučnim činjenicama pa je time učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 09 0 K 026508 19 Kž 45 od 25.01.2019. godine)

20.

Pritvor - Dužnost suda da se izjasni o mogućnosti da se svrha koja se želi postići određivanjem odnosno produženjem pritvora ostvari primjenom neke blaže mjere – član 137. stav 2. ZKP FBiH

UKOLIKO SUD U OBRAZLOŽENJU RJEŠENJA O ODREĐIVANJU ILI PRODUŽENJU PRITVORA PROPUSTI NAVESTI RAZLOGE ZBOG KOJIH JE SMATRAO DA SE U KONKRETNOM SLUČAJU SVRHA KOJA SE ŽELI POSTIĆI ODREĐIVANJEM ILI PRODUŽENJEM PRITVORA NE MOŽE POSTIĆI PRIMJENOM NEKE BLAŽE MJERE ZA OSIGURANJE PRISUSTVA OSUMNJIČENOG ODNOSNO OPTUŽENOG U KRIVIČNOM POSTUPKU I USPJEŠNO VOĐENJE KRIVIČNOG POSTUPKA, KOJA OBAVEZA PROIZILAZI IZ ODREDBE ČLANA 137. STAV 2. ZKP FBiH, UČINIO JE BITNU POVREDU ODREDBA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA K) ZKP FBiH JER RJEŠENJE NEMA RAZLOGA O ODLUČNIM ČINJENICAMA.

Iz obrazloženja:

„Odredbom člana 137. stav 2. ZKP FBiH je propisano da, prilikom odlučivanja koju će od navedenih mjera (iz stava 1. istog člana) primijeniti, nadležni organ će se pridržavati uvjeta određenih za primjenu pojedinih mjera, vodeći računa da se ne primjenjuje teža mjera ako se ista svrha može postići blažom mjerom.

Iz obrazloženja pobijanog rješenja proizilazi da nisu navedeni razlozi da li bi se optuženom A.E. umjesto mjere pritvora, mogla izreći neka od blažih mjera propisanih relevantnim odredbama ZKP FBiH, a što je prvostepeni sud bio dužan učiniti u smislu prethodno citirane zakonske odredbe. Prema toj odredbi, sud je dužan u svakoj fazi postupka cijeliti mogućnost izricanja blažih mjera, iz čega slijedi da i prilikom odlučivanja o produženju pritvora nakon izricanja prvostepene presude u smislu člana 152. stav 1. ZKP FBiH, postoji obaveza suda da razmotri mogućnost primjene blažih mjera umjesto mjere pritvora, kao najteže mjere.

Budući da je prvostepeni sud u pobijanom rješenju propustio navesti razloge da li bi se svrha mjere pritvora prema optuženom A.E. mogla ostvariti izricanjem blažih mjera, onda pobijano rješenje ne sadrži razloge o odlučnim činjenicama čime je učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH.”

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 09 0 K 031432 18 Kž 4 od 03.01.2019. godine)

21.

Pritvor - Dopuna prijedloga tužitelja za produženje pritvora – član 145. stav 3. ZKP FBiH

S OBZIROM DA JE ROK IZ ČLANA 145. STAV 3. ZKP FBiH U KOJEM JE TUŽITELJ DUŽAN DA PODNESE PRIJEDLOG ZA PRODUŽENJE PRITVORA - INSTRUKTIVAN ROK, TUŽITELJ MOŽE DOPUNITI PRIJEDLOG ZA PRODUŽENJE PRITVORA DO DONOŠENJA ODLUKE SUDA O PRIJEDLOGU POD UVJETOM DA SE TIME NE ONEMOGUĆAVA DJELOTVORNO IZJAŠNENJE OSUMNJIČENOG ODNOSNO OPTUŽENOG O OKOLNOSTIMA RAZLOGA ZBOG KOJIH SE PRITVOR PREDLAŽE.

Iz obrazloženja:

„Iz predmetnog spisa proizilazi da je prethodnim rješenjem od 10.11.2019. godine osumnjičenima A.B. i E.H. određen pritvor koji je po tom rješenju mogao trajati do 08.12.2019. godine, da je kantonalna tužiteljica, poštujući rok iz člana 145. stav 3. ZKP FBiH, podnijela prijedlog za produženje pritvora osumnjičenima dana 02.12.2019. godine, a da je prvostepeni sud dana 04.12.2019. godine održao ročište za izjašnjenje o tom prijedlogu, na kojem je, nakon izjašnjenja branitelja osumnjičenih koji su ukazali na nedostatak obrazloženja u odnosu na postojanje posebnih pritvorskih razloga, kantonalna tužiteljica izjavila da je u prijedlogu za

produženje pritvora od 02.12.2019. godine greškom izostavljen taj dio obrazloženja. Prvostepeni sud je zatim odobrio kantonalnoj tužiteljici da u pauzi dostavi dopunjen prijedlog, što je ona i učinila, nakon čega je nastavljeno ročište za izjašnjenje, na kojem su se oba branitelja osumnjičenih suštinski izjasnila o dopunjenom prijedlogu, pri čemu nisu tražili dodatno vrijeme za pripremu, niti tvrdili da nisu u mogućnosti da se izjasne o dopunjenom prijedlogu. Čak šta više, razlozi koje su branitelji iznijeli na ročištu za izjašnjenje o prijedlogu za produženje pritvora se suštinski ponavljaju i u njihovim žalbama koje su izjavljene na rješenje o produženju pritvora. Iz navedenog slijedi da, suprotno žalbenim navodima, usljed opisanog postupanja prvostepenog suda odbrane osumnjičenih nisu u konkretnom slučaju bile uskraćene za mogućnost izjašnjenja o dopunjenom prijedlogu za produženje pritvora, niti za vrijeme neophodno za pripremu radi izjašnjenja o dopunjenom prijedlogu. Pri tome ovaj sud ukazuje da rok od pet dana za podnošenje obrazloženog prijedloga za produženje pritvora iz člana 145. stav 3. ZKP FBiH, jeste instruktivni rok za čije nepoštivanje ZKP FBiH ne veže procesne posljedice (vidjeti stav iz rješenja ovog suda broj: 070-0-Kt-09-000164 od 10.04.2009. godine, objavljeno u Biltenu sudske prakse Vrhovnog suda broj 1-2, januar-decembar 2009. godine), pa nepoštivanje ovog roka u konkretnom slučaju, uvažavajući i prethodno pomenute okolnosti, nema za posledicu bitne povrede odredba krivičnog postupka na koje su žalbama ukazali branitelji osumnjičenih A.B. i E.H.. Nadalje, dozvola kantonalnoj tužiteljici da dopuni svoj prijedlog nije dovela do različitog tretmana stranaka i branitelja u smislu odredbe člana 15. stav 1. ZKP FBiH, jer je nakon dostavljanja dopunjenog prijedloga braniteljima osigurano potrebno vrijeme za pripremu radi izjašnjenja o takvom prijedlogu, dok okolnost da je obrazloženje posebnih pritvorskih razloga u dopunjenom prijedlogu identično onom iz prijedloga za određivanje pritvora, ne može uticati na donošenje drugačije odluke u ovom predmetu, obzirom da je prvostepeni sud bio obavezan postupiti i po takvom prijedlogu. Imajući u vidu navedeno, ovaj sud je žalbene prigovore kojima su branitelji osumnjičenih ukazivali na postojanje bitnih povreda odredaba krivičnog postupka u vezi sa kršenjem prethodno pomenutih odredbi ZKP FBiH, ocijenio neosnovanim. Žalbeni navod branitelja osumnjičenog A.B. da je prvostepeni sud pri tome prekršio i odredbe EKLJP, ne precizirajući pri tome koje konkretne odredbe EKLJP su prekršene, ovaj sud je ocijenio paušalnim i kao takvog ga nije mogao ispitati.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 09 0 K 035184 19 Kž od 19.12.2019. godine)

22.

Pritvor - Postojanje ozbiljnog rizika da će osumnjičeni ometati istragu utjecajem na svjedoke – član 146. stav 1. tačka b) ZKP FBiH

ZA OCJENU POSTOJANJA KOLUZIONI OPASNOSTI SUD PRVENSTVENO MORA UTVRĐIVATI DA LI JE OSUMNJIČENI POKUŠAO NEPOSREDNO ILI POSREDNO DA UTIČE NA SVJEDOKE, A IZUZETNO DA LI POSTOJI OZBILJAN RIZIK DA ĆE POKUŠATI DA UTIČE NA SVJEDOKE PRI ČEMU JE POTREBNO POZVATI SE NA KONKRETNE OKOLNOSTI KOJE UKAZUJU NA POSTOJANJE TAKVOG RIZIKA I NA TAJ NAČIN ARGUMENTIRATI ODLUKU O PRODUŽENJU PRITVORA IZ OSNOVA ČLANA 146. STAV 1. TAČKA B) ZKP FBiH.

Iz obrazloženja:

„Odredbom člana 146. stav 1. tačka b) ZKP FBiH je propisano da se pritvor prema osumnjičenom može odrediti/produžiti ako postoji osnovana bojazan da će uništiti, sakriti, izmijeniti ili krivotvoriti dokaze ili tragove važne za krivični postupak ili ako naročite okolnosti

ukazuju da će ometati krivični postupak uticajem na svjedoke, saučesnike ili prikrivače. Tako, iz obrazloženja pobijanog rješenja (strana 8, pasus prvi, drugi i treći) proizilazi da je prvostepeni sud svoj zaključak o ispunjenosti ovog posebnog osnova za pritvor zasnovao i na utvrđenju da osumnjičeni živi u zajedničkom domaćinstvu sa majkom i bratom-oštećenim, da je u više navrata bio nasilan i agresivan prema njima, upućivao im prijetnje, vrijeđao ih, polupao inventar u stanu, na osnovu kojih sud izvodi zaključak da bi osumnjičeni upotrebom sile ili prijetnje mogao uticati na majku i brata-oštećenog kao jedine očevidce u cilju umanjenja njegove krivnje, na koji način su ispunjeni uvjeti iz navedenog pritvorskog osnova tj. zbog koluzione opasnosti, iz kojeg osnova je osumnjičenom produžen pritvor.

Ovaj sud podsjeća, da za ocjenu postojanja koluzione opasnosti sud prvenstveno mora utvrđivati da li je osumnjičeno lice pokušalo neposredno ili posredno da utiče na svjedoke, a izuzetno da li postoji ozbiljan rizik da će pokušati da utiče na svjedoke. Pri tome je potrebno pozvati se na konkretne okolnosti koje ukazuju na postojanje takvog rizika i na taj način argumentirati odluku o produženju pritvora iz pomenutog zakonskog osnova.

U konkretnom slučaju ovaj sud cijeni, da pobijano rješenje sadrži dovoljno konkretnih okolnosti koje ukazuju na postojanje ozbiljnog rizika da bi osumnjičeni mogao ometati istragu uticajem na svjedoke, a prije svega na majku i brata-oštećenog. Iz obrazloženja pobijanog rješenja na strani 8. prvi, drugi i treći pasus proizilazi da je prvostepeni sud prezentirao dovoljno činjenica i okolnosti i to, da je osumnjičeni prijetio majci i bratu, govoreći da će majku ubiti na spavanju i nanijeti zlo porodici, uzorom je smatrao osobu koja je pobila svoju porodicu, razbijao stvari po kući, šarafcigerom pokušao pogoditi brata i zabio ga u napu iznad njegove glave, da su zbog agresivnog ponašanja imali strah od osumnjičenog, bojali ga se, koje sve po ocjeni ovog suda upućuju na zaključak da postoji ozbiljan rizik da će osumnjičeni puštanjem na slobodu ometati istragu uticajem na svjedoke. Pri tome ovaj sud ukazuje, da je osumnjičeni pokretanjem istrage postao svjestan krivičnog djela za koja se tereti, zapriječene kazne za isto, što sve upućuje da osumnjičeni ima interes da utiče na svjedoke i da na postojanje ozbiljnog rizika upućuje činjenica da živi u zajedničkom domaćinstvu sa svjedocima, na koje se pobijano rješenje poziva da postoji osnovana sumnja da ih je i ranije zlostavljao, kako je to prethodno navedeno. Stoga suprotnim žalbenim navodima branitelja nije dovedena u pitanje pravilnost zaključka prvostepenog suda o postojanju uvjeta za produženje pritvora iz osnova člana 146. stav 1. tačka b) ZKP FBiH, zbog čega takve prigovore ovaj sud nije ni mogao uvažiti.”

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 09 0 K 035106 19 Kž 2 od 20.12.2019. godine)

23.

Pritvor - Pritvor zbog iteracijske opasnosti – član 146. stav 1. tačka c) ZKP FBiH

ZAKLJUČAK O POSTOJANJU ZAKONSKOG OSNOVA ZA ODREĐIVANJE ILI PRODUŽENJE PRITVORA IZ ČLANA 146. STAV 1. TAČKA C) ZKP FBiH NE MOŽE SE ZASNIVATI NA OKOLNOSTIMA IZVRŠENJA DJELA KOJE SU NUŽNE ZA ZAKLJUČAK O POSTOJANJU ZAKONSKIH ELEMENATA ODNOSNOG KRIVIČNOG DJELA.

Iz obrazloženja:

„Ispitujući preostale žalbene prigovore, ovaj sud najprije ističe da se okolnosti izvršenja koje čine obilježja datog krivičnog djela mogu uzeti u obzir pri ocjeni postojanja posebnih pritvorskih razloga u smislu odredbe člana 146. stav 1. tačka c) ZKP FBiH, samo ako se radi o okolnostima koje nisu nužne za zaključak o postojanju (na nivou osnovane sumnje) elemenata

konkretnog krivičnog djela. Imajući u vidu navedeno, ovaj sud nalazi da iz predmetnog spisa proizilazi da se optuženom stavlja na teret da je izvršio dva krivična djela Razbojništvo iz člana 289. stav 2. u vezi stavom 1. i u vezi sa čl. 31. i 54. KZ FBiH, na način da je u prvom slučaju njegov saizvršitelj mladb. S.Š., sa kojim je postupao po prethodnom dogovoru, upotrijebio hladno oružje – nož da oštećenom nanese tjelesne povrede, dok je kod drugog krivičnog djela optuženi osnovano sumnjiv da je upotrijebio metalni lanac dužine oko 1m, kojim je zadao udarac oštećenom u predio lijeve noge. S tim u vezi, prvostepeni sud na strani 6. obrazloženja pobijane odluke navodi: „Sama priroda i način učinjenja krivičnog djela razbojništva, upotrebom hladnog oružja noža, odnosno metalnog lanca, uz upotrebu sile, nanoseći strah oštećenim, dozivajući ih, ukazuju na postojanje naročitih okolnosti koje opravdavaju bojazan da bi optuženi boravkom na slobodi mogao ponoviti krivično djelo“. Iz navedenog slijedi da je svoj zaključak o postojanju posebnih pritvorskih razloga iz člana 146. stav 1. tačka c) ZKP FBiH, prvostepeni sud zasnovao i na okolnostima koje predstavljaju bitne elemente krivičnih djela bez kojih predmetna krivična djela ne bi postojala u takvom obliku, a na kojim okolnostima se, kako je to već navedeno, takav zaključak ne može zasnivati, na što je opravdano ukazano žalbom branitelja optuženog.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 09 0 K 034115 19 Kž 2 od 30.07.2019. godine)

24.

Pritvor - Pritvor nakon izricanja presude – član 152. stav 1. ZKP FBiH

ZAKLJUČAK SUDA DA SU ISPUNJENI UVJETI ZA PRODUŽENJE PRITVORA NAKON IZRICANJA PRVOSTEPENE PRESUDE, PROPISANI U ČLANU 152. STAV 1. ZKP FBiH, MOŽE SE ZASNIVATI I NA OKOLNOSTIMA KOJE SU BILE OSNOV ZA ODREĐIVANJE ILI PRODUŽENJE PRITVORA U SKLADU SA ČLANOM 146. STAV 1. ZKP FBiH U RANIJIM STADIJIMA KRIVIČNOG POSTUPKA.

Iz obrazloženja:

„... budući da je pobijano rješenje doneseno nakon izricanja prvostepene presude i da predmetni krivični postupak još nije pravosnažno okončan, onda to što je završen jedan stadij krivičnog postupka, kako branitelj optuženog navodi u žalbi, ne isključuje mogućnost da okolnosti na osnovu kojih se određuje ili produžava pritvor i iz nekog od osnova iz člana 146. tačka a) do d) ZKP FBiH budu osnov i za zaključak o daljem postojanju razloga za pritvor u smislu člana 152. stav 1. ZKP FBiH.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 09 0 K 027292 18 Kž 16 od 23.10.2018. godine)

25.

Imovinskopravni zahtjev - Ovlaštenje za podnošenje imovinskopravnog zahtjeva – član 208. stav 1. ZKP FBiH

KANTONALNI PRAVOBRANITELJ NIJE OVLAŠĆEN PODNIJETI U KRIVIČNOM POSTUPKU IMOVINSKOPRAVNI ZAHTJEV U POGLEDU NEPLAĆENIH POREZA I DOPRINOSA JER SE NAPLATA POREZA I DOPRINOSA NE OSTVARUJE U PARNIČNOM NEGO U UPRAVNOM POSTUPKU.

Iz obrazloženja:

„U vezi prigovora branitelja kojim ukazuje na nerazumljivost izreke presude i u dijelu dosuđenja imovinskopravnog zahtjeva oštećenom ... kantonu, ovaj sud najprije ukazuje da je odredbom člana 207. stav 2. ZKP FBiH propisano da se imovinskopravni zahtjev može odnositi na naknadu štete, povrat stvari ili poništavanje određenog pravnog posla, dok je članom 208. stav 1. istog zakona, propisano da prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva u krivičnom postupku može podnijeti osoba koja je ovlaštena da takav zahtjev ostvaruje u parničnom postupku. Kako je optuženi pobijanom presudom oglašen krivim što je izbjegao plaćanje poreza i doprinosa, a čija naplata se ostvaruje po pravilima upravnog postupka, iz toga slijedi da se takav zahtjev ne može ostvarivati u parničnom postupku. Shodno tome, pravobranitelj ... kantona nije ovlašten prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva u pogledu naplate neplaćenih poreza i doprinosa ostvarivati u parničnom postupku, pa takav zahtjev nije mogao istaći ni u predmetnom krivičnom postupku.

Zbog toga što je prvostepeni sud, nepravilnom primjenom citiranih zakonskih odredbi obavezao optuženog na plaćanje utajenog poreza oštećenom ... kantonu, što je bilo od uticaja na zakonito donošenje presude, učinjena je bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 2. ZKP FBiH u vezi sa članom 208. stav 1. ZKP FBiH.

Pri tome, ovaj sud napominje da visina utajenog poreza odnosno doprinosa predstavlja imovinsku korist pribavljenu krivičnim djelom koja se oduzima u slučaju oglašavanja optuženog krivim za predmetno krivično djelo, pod uvjetom da naknadno ti porezi, odnosno doprinosi nisu naplaćeni u upravnom postupku.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 04 0 K 005804 15 Kž od 14.03.2019. godine)

26.**Imovinskopravni zahtjev - Obaveza da se o postavljenom imovinskopravnom zahtjevu ispita optuženi – član 211. stav 2. ZKP FBiH**

SUD NIJE OVLAŠTEN DOSUDITI OŠTEĆENOM IMOVINSKOPRAVNI ZAHTJEV AKO OPTUŽENI NIJE ISPITAN O POSTAVLJENOM IMOVINSKOPRAVNOU ZAHTJEVU ODNOSNO AKO OPTUŽENOM NIJE PRUŽENA PRILIKA DA SE O POSTAVLJENOM IMOVINSKOPRAVNOU ZAHTJEVU IZJASNI.

Iz obrazloženja:

„Odredbom člana 211. stav 2. ZKP FBiH, je propisano da će tužitelj, odnosno sud ispitati osumnjičenog, odnosno optuženog o činjenicama vezanim za prijedlog ovlaštene osobe u vezi ostvarivanja imovinskopravnog zahtjeva. Iz stanja spisa prvostepenog suda proizilazi da su oštećeni, putem svog punomoćnika, advokata ... dana 28.11.2017. godine prvostepenom sudu podnijeli pismeni prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva, koji prijedlog je pročitao od strane predsjednika vijeća na glavnom pretresu od 29.11.2017. godine, nakon čega je predsjednik vijeća konstatovao „Isti se prihvata kao dokaz“.

Međutim, optuženi S.H. nije pozvan da se izjasni o prijedlogu punomoćnika oštećenih za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva. Nadalje, podneskom od 20.02.2018. godine, punomoćnik oštećenih je precizirao postavljeni imovinskopravni zahtjev, koji podnesak je također pročitao na glavnom pretresu od 27.02.2018. godine, ali ni tada ovaj optuženi nije pozvan da se o tom podnesku izjasni, niti ga je u smislu odredbe člana 212. stav 2. ZKP FBiH

predsjednik vijeća ispita o činjenicama vezanim za prijedlog punomoćnika oštećenih za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva. Stoga ovaj sud nalazi da je pravilno u žalbi branitelja ovog optuženog ukazano na navedeni propust prvostepenog suda, jer je pobijanom presudom svim oštećenim dosuđen imovinskopravni zahtjev, na način što je u cjelosti usvojen prijedlog njihovog punomoćnika, dok sud nije ispita optuženog S.H. o činjenicama vezanim za taj prijedlog.

Iz tog razloga, podaci krivičnog postupka ne pružaju pouzdan osnov ni za potpuno ni za djelimično presuđenje, pa je ovaj sud, uvažavajući žalbu njegovog branitelja, na osnovu člana 329. ZKP FBiH prvostepenu presudu preinačio i u dijelu odluke o imovinskopravnom zahtjevu, tako što su oštećeni ... sa ostvarivanjem imovinskopravnog zahtjeva u cijelosti upućeni na parnični postupak.”

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 06 0 K 010529 18 Kž 8 od 25.10.2018. godine)

27.

Imovinskopravni zahtjev - Odluka o imovinskopravnom zahtjevu u presudi donesenoj na osnovu sporazuma o priznanju krivnje – član 246. stav 6. tačka a) ZKP FBiH

ODREDBA ČLANA 246. STAV 6. TAČKA A) ZKP FBiH DOSUĐIVANJE IMOVINSKOPRAVNOG ZAHTJEVA OŠTEĆENOM ILI UPUĆIVANJE OŠTEĆENOG SA IMOVINSKOPRAVNIM ZAHTJEVOM NA PARNIČNI POSTUPAK NE USLOVLJAVA SPORAZUMOM STRANAKA I BRANITELJA O IMOVINSKOPRAVNOM ZAHTJEVU NEGO SAMO ZAHTIJEVA DA SE OPTUŽENI PRI ZAKLJUČIVANJU SPORAZUMA O PRIZNANJU KRIVNJE UPOZNA I SA MOGUĆIM POSLJEDICAMA KOJE SU VEZANE ZA IMOVINSKOPRAVNI ZAHTJEV.

Iz obrazloženja:

„Provjeravajući osnovanost ovih žalbenih navoda braniteljica optuženih M.Ž. i V.D., ovaj sud je, na osnovu sadržine predmetnog spisa i razloga pobijane presude, utvrdio da je ta presuda donesena nakon održanog ročišta za razmatranje sporazuma o priznanju krivnje koji je prihvaćen od strane tog suda. Odredbom člana 246. stav 6. tačka a) ZKP FBiH je propisano da prilikom razmatranja sporazuma o priznanju krivnje sud provjerava da li je do sporazuma o priznanju krivnje došlo dobrovoljno, svjesno i sa razumijevanjem, kao i nakon upoznavanja sa mogućim posljedicama, uključujući i posljedice vezane za imovinskopravni zahtjev, oduzimanje imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom i troškove krivičnog postupka. Zakonska odredba, dakle, dosuđivanje imovinskopravnog zahtjeva oštećenom ili upućivanje oštećenog sa imovinskopravnim zahtjevom na parnični postupak ne uslovljava sporazumom stranaka i branitelja o imovinskopravnom zahtjevu nego se samo zahtijeva da se optuženi pri zaključivanju sporazuma o priznanju krivnje upozna i sa mogućim posljedicama koje su vezane za imovinskopravni zahtjev. Prema sporazumima o priznanju krivnje broj ... od 31.05.2018. godine zaključenim između Kantonalnog tužitelja i optuženih M.Ž. i V.D., tačke IV tih sporazuma, koga je prihvatio i prvostepeni sud nakon razmatranja na ročištu održanom 19.06.2018. godine, slijedi da su optuženi potpisujući te sporazume potvrdili da su upoznati, pored ostalog, i sa mogućim posljedicama vezanim za imovinskopravni zahtjev oštećenog.“

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 04 0 K 007873 18 Kž od 20.02.2019. godine)

28.

Kažnjavanje zbog narušavanja reda i procesne discipline - Sadržaj izreke i obrazloženja rješenja o kažnjavanju branitelja – član 257. stav 3. ZKP FBiH

IZREKA I OBRAZLOŽENJE RJEŠENJA O KAŽNJAVANJU BRANITELJA ZBOG NARUŠAVANJA REDA I PROCESNE DISCIPLINE NA GLAVNOM PRETRESU MORA SADRŽAVATI NAZNAČENJE RADNJI BRANITELJA KOJE PREDSTAVLJAJU NARUŠAVANJE REDA I PROCESNE DISCIPLINE I VREMENA NJIHOVOG PREDUZIMANJA.

Iz obrazloženja:

„Osnovano žalitelj u žalbi ističe da je izreka pobijanog rješenja nerazumljiva, te da obrazloženje rješenja nema razloge o odlučnim činjenicama, čime je zahvaćeno bitnim povredama odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH.

U izreci pobijanog rješenja je navedeno da se branilac kažnjava zbog narušavanja reda i procesne discipline, dakle navodi se zakonski termin propisan u članu 257. stav 3. ZKP FBiH zbog koga se branilac može kazniti na glavnom pretresu, međutim pri tom nisu određeno navedene radnje koje predstavljaju narušavanje reda i procesne discipline, niti je navedeno kada je branilac te radnje zbog kojih se kažnjava preduzeo. Radi toga izreka pobijanog rješenja je nerazumljiva i ne može se ispitati.

Pored navedenog, ni u obrazloženju pobijanog rješenja nije tačno navedeno koje radnje branioca na glavnom pretresu su predstavljale narušavanje procesne discipline, za koje radnje je branilac kažnjen. Naime, u obrazloženju toga rješenja prepisan je tok dijela glavnog pretresa, bez određenog i tačnog navođenja i preciziranja radnji koje su predstavljale narušavanje procesne discipline i zbog kojih je branilac kažnjen.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 07 0 K 008730 19 Kž od 29.05.2019. godine)

29.

Vežanost presude za optužbu – Izmjena činjenica i okolnosti koje se odnose na oblik umišljaja – član 295. stav 1. ZKP FBiH

IZMJENOM ČINJENIČNOG OPISA DJELA U IZRECI PRESUDE U ODNOSU NA OPIS DJELA U OPTUŽNICI NA NAČIN ŠTO JE, UMJESTO NAVODA IZ OPTUŽNICE DA JE OPTUŽENI POSTUPAO U NAMJERI LIŠENJA ŽIVOTA OŠTEĆENOG, UNIO NAVOD DA JE OPTUŽENI PRISTAO NA LIŠENJE ŽIVOTA OŠTEĆENOG PRVOSTEPENI SUD NIJE POVRIJEDIO IDENTITET PRESUDE I OPTUŽBE JER OPTUŽBA ZA POSTUPANJE S NAMJEROM LIŠENJA ŽIVOTA DRUGE OSOBE ŠTO PODRAZUMIJEVA HTIJENJE LIŠENJA ŽIVOTA DRUGE OSOBE OBUHVATA, ZBOG SVOJE PRIRODE I SADRŽINE, I PRISTAJANJE NA SMRT TE OSOBE.

Iz obrazloženja:

„Ne može se prihvatiti tvrdnja branioca optuženog u žalbi da je prvostepeni sud prekoračio optužbu i time počinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka j) ZKP FBiH time što je u činjeničnom opisu izmijenio tekst optužbe na način što je umjesto direktnog umišljaja, koji je u optužnici opisan riječima „u namjeri da M. liši života iz pištolja je ispalio tri hica, neposredno prema tijelu M.G.“, opisao eventualni umišljaj riječima „pa je

ispalio tri hica neposredno prema tijelu M.G., iako je mogao znati da na taj način može lišiti života M.G., pa je na to pristao“.

Tačna je tvrdnja u žalbi da sud, prema odredbi člana 295. stav 1. ZKP FBiH može donijeti presudu samo za ono djelo koje je predmet optužbe, međutim branilac pogrešno smatra da sud nije bio ovlašten da izvrši naprijed navedenu izmjenu u činjeničnom opisu djela i da je da time počinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka u vidu prekoračenja optužbe. U smislu odredbe člana 312. stav 1. tačka j) ZKP FBiH o prekoračenju optužbe radi se samo onda kada se presuda odnosi na drugo djelo od onoga koje je predmet optužbe, dakle kada je izmijenjen objektivni identitet djela. Činjeničnom izmjenom u pobijanoj presudi ostao je nenarušen identitet stvarnog događaja i nisu mijenjane činjenice koje predstavljaju bitna obilježja inkriminisanog djela, a optuženi je oglašen krivim zbog istog krivičnog djela koje mu je stavljeno na teret optužnicom. Prvostepeni sud je utvrdivši da je optuženi postupao sa blažim oblikom krivice, samo u odnosu na subjektivni elemenat krivičnog djela izvršio činjeničnu izmjenu koja ide u korist optuženog. Tim postupkom nije prekoračena optužba, jer optužba da je optuženi bio svjestan svoga djela i htio njegovo izvršenje, po svojoj prirodi i sadržini je takva da obuhvata i ono što je po obimu manje od toga tj. svijest o mogućnosti nastupanja zabranjene posljedice i pristajanje na njeno nastupanje, a time nije ni počinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka j) ZKP FBiH.”

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 08 0 K 003040 18 Kž 2 od 25.04.2019. godine)

30.

Produženje roka za žalbu - Sadržaj izreke rješenja kojim se dopušta produženje roka za izjavljivanje žalbe – član 307. stav 2. i 3. ZKP FBiH

U IZRECI RJEŠENJA KOJIM SE DOPUŠTA PRODUŽENJE ROKA ZA IZJAVLJIVANJE ŽALBE, UZ ROK ZA KOJI SE DOZVOLJAVA PRODUŽENJE ROKA ZA IZJAVLJIVANJE ŽALBE, NEOPHODNO JE NAVESTI I DA DODATNI ROK POČINJE TEĆI OD DANA ISTEKA ROKA ZA ŽALBU.

Iz obrazloženja:

„Odredbama člana 307. stav 2. i 3. ZKP FBiH je propisano da u složenim stvarima, na zahtjev stranaka i branitelja, sud može produžiti rok za izjavljivanje žalbe protiv presude donesene u prvom stepenu najduže za 15 dana, u kom slučaju do odluke suda o zahtjevu za produženje roka, ne teče rok za žalbu. Sukladno citiranoj odredbi zakona, kada sud donese odluku o zahtjevu, rok za žalbu se nastavlja za preostali vremenski period, a da li će on biti produžen, ovisit će od toga da li je zahtjev uvažen. Obzirom na sadržaj citirane zakonske odredbe, jasno je da je u odluci koju sud donese o zahtjevu za produženje roka za žalbu, uz rok za koji se dozvoljava produženje roka za izjavljivanje žalbe, neophodno navesti i od kada dodatni rok počinje teći (od dana isteka roka za žalbu).”

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 01 0 K 009692 19 Kž 14 od 21.03.2019. godine)

31.

Povreda prava na odbranu - Donošenje presude na osnovu sporazuma o priznanju krivnje u situaciji kada je optuženi izjavio da odustaje od zaključenog sporazuma –član 312. stav 1. tačka d) ZKP FBiH.

PRIHVATANJEM SPORAZUMA O PRIZNANJU KRIVNJE U SITUACIJI KADA SU OPTUŽENI, U PONOVLJENOM POSTUPKU, NAKON UKIDANJA PRETHODNO DONESENE PRESUDE NA OSNOVU SPORAZUMA O PRIZNANJU KRIVNJE, IZJAVILI DA ODUSTAJU OD RANIJE ZAKLJUČENIH SPORAZUMA O PRIZNANJU KRIVNJE, POVRIJEĐENO JE PRAVO OPTUŽENIH NA ODBRANU I TIME UČINJENA BITNA POVREDA ODREDAVA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA D) ZKP FBiH.

Iz obrazloženja:

„Iz razloga datih u pobijanoj presudi slijedi da prvostepeni sud, na strani 10. pasus 4., konstatuje da je sud ocijenio navedene dokaze i utvrdio da su priznanja krivnje optuženih S.S. i M.S. potvrđena tim dokazima odnosno da postoji dovoljno dokaza o krivnji optuženih u smislu člana 246. stav 6. tačka b) ZKP FBiH, pa je na osnovu člana 246. stav 5. ZKP FBiH prihvatio sporazume o priznanju krivnje zaključene dana 09.04.2014. godine između kantonalnog tužitelja, optuženih S.S. i M.S. i njihovih branitelja i utvrdio da su optuženi učinili krivična djela za koja su pobijanom presudom oglašeni krivim. Uz to, kako slijedi iz stanja spisa, prvostepeni sud iznosi stav da, budući da je taj sud već ranije prihvatio sporazume o priznanju krivnje zaključene 09.04.2014. godine, nije bilo razloga da se ti sporazumi ne prihvate i u ponovnom postupku.

Obzirom na takvo stanje u spisu, ovaj sud nalazi da je donošenjem pobijane presude na osnovu sporazuma o priznanju krivnje od 09.04.2014. godine, bez provjere da li su ispunjeni uvjeti za prihvatanje tih sporazuma u smislu odredbe člana 246. ZKP FBiH, povrijeđeno pravo optuženih na odbranu. Naime, isključivo je pravo izbora optuženih da li će prihvatiti zaključenje sporazuma o priznanju krivnje. Obzirom na činjenicu da je nakon prihvatanja sporazuma o priznanju krivnje zaključenih između optuženih, njihovih branitelja i kantonalnog tužiteljstva presuda kojom su ti sporazumi prihvaćeni ukinuta, iz ranije navedenih razloga, i predmet vraćen prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje, neprihvatljiv je stav prvostepenog suda izražen u ponovnom postupku da nema zakonskih razloga da se ne prihvate sporazumi koji su već zaključeni dana 09.04.2014. godine i razmotreni u smislu odredbe člana 246. ZKP FBiH, kako to sud konstatuje na zapisniku sa ročišta održanog u ponovljenom postupku dana 16.11.2018. godine (strana 19. zapisnika). Stoga je prvostepeni sud, obzirom na navode optuženih i njihovih branitelja istaknute u ponovljenom postupku na održanom ročištu od 16.11.2018. godine, da optuženi odustaju od ranije potpisanih sporazuma o priznanju krivnje, prihvatanjem sporazuma o priznanju krivnje bez provjere postojanja svih uvjeta iz člana 246. ZKP FBiH za takvo postupanje, povrijedio pravo optuženih na odbranu, čime je učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka d) ZKP FBiH, na koje branitelji optuženih osnovano ukazuju u podnesenim žalbama.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 03 0 K 012064 19 Kž 2 od 02.09.2019. godine)

32.

Povreda prava na odbranu - Propust da se u postupku za priznanje strane sudske odluke o sjednici vijeća obavijesti osuđeni – 312. stav 1. tačka d) ZKP FBiH

SLIJEDOM ODREDBE ČLANA 431. ZKP FBiH KOJOM JE PROPISANO DA ĆE SE U POSTUPKU PRUŽANJA MEĐUNARODNE PRAVNE POMOĆI O SJEDNICI VIJEĆA OBAVIJESTITI I OSUĐENI, PROPUSTOM PRVOSTEPENOG SUDA DA O SJEDNICI

VIJEĆA OBAVIJESTI OSUĐENOG POVRIJEĐENO JE PRAVO OSUĐENOG NA ODBRANU JER ON NIJE BIO U MOGUĆNOSTI IZNIJETI RELEVANTNE ČINJENICE KOJE BI UTICALA NA KONAČAN STAV SUDA U ODNOSU NA PRIZNANJE PRESUDE INOZEMNOG SUDA, TE JE TIME UČINJENA BITNA POVREDA ODREDAVA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA D) ZKP FBiH

Iz obrazloženja:

„Iz stanja u spisu proizilazi da su, u postupku koji je prethodio donošenju pobijane presude, koji je iniciran zamolnicom Saveznog ministarstva za ustav, reforme, deregulaciju i pravdu Republike Austrije za preuzimanje izvršenja kazne zatvora po pravomoćnoj presudi Pokrajinskog suda Wels broj ... od 08.02.2018. godine protiv osuđenog S.J, o sjednici vijeća prvostepenog suda održanoj dana 05.11.2018. godine obavješteni kantonalni tužitelj i po službenoj dužnosti postavljena braniteljica osuđenog, dok osuđeni uopće nije obavješten o sjednici vijeća, kako je to konstatovano i na strani 5., posljednji pasus, obrazloženja presude.

Kako je odredbom člana 431. stav 4. ZKP FBiH jasno propisano da će se u postupku pružanja međunarodne pravne pomoći, kao što je konkretan predmet, o sjednici vijeća obavijestiti i osuđeni, što je prvostepeni sud propustio učiniti, osnovanim se ukazuje žalbena tvrdnja branitelja osuđenog da je zbog takvog postupanja suda osuđenom povrijeđeno pravo na odbranu jer on nije bio u mogućnosti iznijeti, po navodima žalbe, relevantne činjenice koje bi uticale na konačan stav suda u odnosu na priznanje presude inozemnog suda. Time je učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka d) ZKP FBiH.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 06 0 K 012186 19 Kž od 23.12.2019. godine)

33.

Prekoračenje optužbe – Oglašavanje optužene krivom za radnje za koje nije bila optužena - član 312. stav 1. tačka j) ZKP FBiH

IZMJENOM ČINJENIČNOG OPISA DJELA U IZRECI PRESUDE U ODNOSU NA OPIS U OPTUŽNICI TAKO DA JE OPTUŽENA OGLAŠENA KRIVOM ZA DRUGE RADNJE UČINJENJA U ODNOSU NA RADNJE UČINJENJA IZ POTVRĐENE (ILI NA GLAVNOM PRETRESU IZMIJENJENE OPTUŽNICE) ODNOSNO ZA RADNJE KOJE OPTUŽENOJ NISU BILE STAVLJENE NA TERET OD STRANE TUŽITELJA I NJENIM, POSLJEDIČNIM, OGLAŠAVANJEM KRIVOM ZA KRIVIČNO DJELO NESAVJESTAN RAD U SLUŽBI IZ ČLANA 387. STAV 2. U VEZI SA STAVOM 1. KZ FBiH UMJESTO ZA KRIVIČNO DJELO PRONEVJERA U SLUŽBI IZ ČLANA 384. STAV 3. U VEZI SA STAVOM 1. KZ FBiH, PRVOSTEPENI SUD JE PREKORAČIO OPTUŽBU JER JE, OGLAŠAVANJEM OPTUŽENE KRIVOM ZA RADNJE UČINJENJA ZA KOJE NIJE BILA OPTUŽENA, POVRIJEDIO NAČELO AKUZATORNOSTI I PRAVO OPTUŽENE NA ODBRANU TE NARUŠIO OBJEKTIVAN POLOŽAJ SUDA U KRIVIČNOM POSTUPKU, BEZ OBZIRA ŠTO SU IZVRŠENE IZMJENE U ČINJENIČNOM OPISU DJELA BILE „U KORIST OPTUŽENE“.

Iz obrazloženja:

„Iz činjeničnog opisa djela u optužnici proizilazi da je tužitelj optuženoj stavio na teret da je učinila produženo krivično djelo Pronevjera u službi iz člana 384. stav 3. u vezi sa stavom 1.

KZ FBiH, a da je optužena pobijanom presudom oglašena krivom da je učinila krivično djelo Nesavjestan rad u službi iz člana 387. stav 2. u vezi sa stavom 1. KZ FBiH. Pri tome, je prvostepeni sud konstatovao (strana 6. presude) da je optužena oglašena krivom za krivično djelo iz iste glave KZ FBiH, te da je riječ o blažem krivičnom djelu.

Međutim, po nalaženju ovog suda, prekoračenje optužbe, ogleđa se u činjenici da je optužnicom optuženoj tužitelj stavljao na teret radnje učinjenja koje predstavljaju povredu isključivo jednog blanketnog propisa i to člana 10. Zakona o finansijskom poslovanju, s ciljem da optužena sebi pribavi protupravnu imovinsku korist, tako što novac kojeg je svakodnevno zaprimila od prodane robe u vidu pologa dnevnih pazara, koji joj je povjeren u službi, u iznosu od 481.993,21 KM, nije polagala u blagajnu privrednog društva ili na njegov žiro račun, kojeg je prisvojila i na taj način za navedeni iznos oštetila „K.“ d.d. Sarajevo iz Sarajeva, a da je pobijanom presudom prvostepeni sud optuženu oglasio krivom za druge radnje učinjenja koje predstavljaju povredu blanketnih propisa i to članova 14. i 15. Zakona o računovodstvu i reviziji, kao i povredu Odluke privrednog društva „K.“ d.d. Sarajevo broj 8891/08 od 19.11.2008. godine o dnevnom depozitu, koje joj tužitelj uopće nije stavljao na teret, tj. da je optužena očito nesavjesno postupala, svjesna da usljed toga može nastupiti šteta za privredno društvo „K.“ d.d. Sarajevo, propustila da svakodnevnom kontrolom stanja novca u blagajni diskonta osigura zakonitost u radu blagajne i zakonitost blagajničkog poslovanja, na način da pologe dnevnih pazara koji su joj povjereni u službi u ukupnom iznosu od 461.321,13 KM, nije polagala u blagajnu privrednog društva, odnosno na njegov žiro račun.

Prema članu 295. ZKP FBiH, presuda se može odnositi samo na osobu koja je optužena i samo na djelo koje je predmet optužbe sadržane u potvrđenoj, odnosno na glavnom pretresu izmijenjenoj optužnici. Smisao ove odredbe je da osigura u krivičnom postupku ostvarenje značajnih načela krivičnog postupka. Naime, navedenom odredbom osigurava se primjena akuzatorskog načela, u smislu da je tužitelj taj koji određuje predmet postupka, pa, prema tome, i predmet presude, a tom odredbom omogućava se i kontradiktornost glavnog pretresa. Osim toga, ova odredba ima za cilj i da osigura potpuno objektivni položaj suda tokom suđenja. Stoga se ne može govoriti o identitetu optužbe i presude ukoliko se presuda temelji na činjenicama koje su različite od činjenica sadržanih u optužnom aktu, bez obzira da li su činjenice u presudi „in favorem“ odnosno „in peius“ optužene osobe, jer bi u tom slučaju sud preuzeo ulogu tužitelja i optuženom stavio na teret i one činjenice koje tužitelj nije obuhvatio svojom optužnicom.

Kako je prvostepeni sud pobijanom presudom optuženu oglasio krivom za druge radnje učinjenja u odnosu na potvrđenu i izmijenjenu optužnicu, koje tužitelj optuženoj uopće nije stavljao na teret, učinjena je bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka j) ZKP FBiH, pa se ne može prihvatiti stav iz pobijane presude da je optužena oglašena krivom za krivično djelo iz iste glave KZ FBiH, da je riječ o blažem krivičnom djelu i da uslijed toga nije povrijeđen objektivni identitet optužbe, niti je prekoračena optužba.

Pored toga, postupajući na navedeni način, prvostepeni sud je povrijedio i pravo na odbranu optužene zagarantovano članom 6. stav 2. ZKP FBiH, kojim je propisano da se optuženom mora omogućiti da se izjasni o svim činjenicama za koje se tereti, a što u konkretnom slučaju optuženoj, pomenutim postupkom suda nije bilo omogućeno jer, nije bila terećena od strane tužitelja za radnje za koje je sud oglasio krivom.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 06 0 K 008916 17 Kž od 28.02.2019. godine)

34.

Nerazumljivost izreke presude – Činjenični opis djela ne sadrži činjenice i okolnosti neophodne da se djelo optuženog odredi - član 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH

ČINJENIČNI OPIS DJELA U IZRECI PRESUDE NE SADRŽI SVE ŠTO JE POTREBNO DA SE DJELO OPTUŽENOG ODREDI TE JE USLJED TOGA IZREKA PRESUDE NERAZUMLJIVA ŠTO PREDSTAVLJA BITNU POVREDU ODREDBA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA K) ZKP FBIH KADA ČINJENIČNI OPIS DJELA U PRESUDI, KOJOM JE OPTUŽENI OGLAŠEN KRIVIM ZA KRIVIČNO DJELO POREZNA UTAJA IZ ČLANA 273. STAV 3. U VEZI SA STAVOM 1. KZ FBIH UČINJENO IZBJEGAVANJEM PLAĆANJA DOPRINOSA SOCIJALNOG OSIGURANJA PROPISANIH U FEDERACIJI, SADRŽI SAMO NAZNAKU DA JE OPTUŽENI POSTUPIO SUPROTNO ZAKONU O DOPRINOSIMA ALI NE I ODREĐENO NAZNAČENJE NA KOJI NAČIN I SUPROTNO KOJIM ODREDBAMA TOG ZAKONA JE OPTUŽENI POSTUPIO.

Iz obrazloženja:

„Ovaj sud podsjeća da krivično djelo Porezna utaja iz člana 273. st. 3. u vezi sa stavom 1. KZ FBiH, čini onaj ko za sebe ili drugoga izbjegne plaćanje davanja propisanih poreznim zakonodavstvom u Federaciji ili doprinosa socijalnog osiguranja propisanih u Federaciji, ne dajući zahtijevane podatke ili dajući lažne podatke o svom stečenom oporezivom prihodu ili o drugim činjenicama koje su od uticaja na utvrđivanje iznosa takvih obaveza, a iznos obaveze čije se plaćanje izbjegava prelazi iznos od 200.000 KM...”

U vezi prigovora branitelja da je prvostepeni sud samo formalno naveo zakone navedene u izreci presude i da nije tačno naveo u čemu se sastoji radnja izvršenja krivičnog djela, ovaj sud nalazi da je u izreci presude određeno navedeno postupanje optuženog suprotno članu 10. stav 2. (s tim što citirana odredba ne sadrži tačku 3.) Zakona o porezu na dohodak FBiH, (ne dajući zahtijevane podatke o svom oporezivom prihodu i uskratio plaćanje dodatnih obaveza po osnovu javnih prihoda koje su dospjele za prijavu i uplatu, i to dodatne obaveze poreza na plaću, poreza na dohodak...) jer je navedenom odredbom propisano da se oporezivim prihodima od nesamostalne djelatnosti smatraju i dodatni prihodi po osnovu naknada, potpora i sl. koje poslodavac isplati uposlenicima iznad iznosa utvrđenih posebnim propisima (zakonom, uredbom, kolektivnim ugovorom i dr.).

Nadalje, kako je članom 7. Zakona o porezu na plaću u FBiH decidno navedeno šta se smatra dodatnim primanjima, a članom 11. istog zakona propisan procenat visine stope poreza na dodatna primanja, dok je članom 19. navedenog zakona propisano u kojim rokovima i na koji način je isplatilac plaće, odnosno obaveznik poreza dužan obračunati i uplatiti porez na plaće, izreka presude sadrži opis i navedenih radnji. Međutim, obzirom da se prvostepeni sud u izreci presude samo pozvao na Zakon o doprinosima, ne navodeći suprotno kojim zakonskim odredbama tog zakona je optuženi postupio, izreka presude je u tom dijelu nerazumljiva, čime je učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 04 0 K 005804 15 Kž od 14.03.2019. godine)

35.

Nedostatak razloga o odlučnim činjenicama - Nedostatak razloga o pravnoj kvalifikaciji djela – član 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH

OBAVEZA SUDA DA U OBRAZLOŽENJU PISMENE IZRAĐENE PRESUDE NAVEDI KOJIM SE RAZLOZIMA RUKOVODIO PRI RJEŠAVANJU PRAVNIH PITANJA

PODRAZUMIJEVA, IZMEĐU OSTALOG, OBAVEZU SUDA DA NAVEDA RAZLOGE ZBOG KOJIH NALAZI DA IZ UTVRĐENIH ČINJENICA I OKOLNOSTI, KOJIMA JE OPISANO DJELO OPTUŽENOG ZA KOJE JE OGLAŠEN KRIVIM, PROIZILAZE POJEDINA ZAKONSKA OBILJEŽJA KRIVIČNOG DJELA ZA KOJE JE OPTUŽENI OGLAŠEN KRIVIM IZREKOM PRESUDE, PA JE ZBOG NEDOSTATKA RAZLOGA KOJIMA SE SUD RUKOVODIO PRI RJEŠAVANJU TOG PRAVNOG PITANJA, UČINJENA BITNA POVREDA ODREDAVA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA K) ZKP FBiH.

Iz obrazloženja:

„Ovaj sud podsjeća da je dužnost suda, prema odredbi člana 305. stav 7. ZKP FBiH, da u obrazloženju presude određeno i potpuno iznese koje činjenice i iz kojih razloga uzima kao dokazane ili nedokazane, dajući naročito ocjenu vjerodostojnosti protivriječnih dokaza, te između ostalog, kojim se razlozima vodio pri rješavanju pravnih pitanja.

U skladu sa navedenim, prvostepeni sud je u obrazloženju bio dužan da navede razloge u vezi pravne ocjene krivičnog djela iz tačke I-2. izreke prvostepene presude. Međutim, prvostepeni sud u obrazloženju samo navodi zakonski opis krivičnog djela Nesavjestan rad u službi iz člana 387. stav 2. u vezi stava 1. KZ FBiH, tj. da: „... djelo čini službena ili odgovorna osoba u Federaciji, koja propuštanjem dužnosti nadzora, očito nesavjesno postupa u vršenju službene dužnosti, pa zbog toga pravo drugoga bude teško povrijeđeno ili nastupi imovinska šteta st. 2, koja prelazi 10.000,00 KM ...“, nakon čega izvodi zaključak da su radnjom optuženog ostvarena obilježja citiranog krivičnog djela, dok je dalje obrazloženje u potpunosti izostalo. Dakle, nema obrazloženja odlučnih činjenica vezanih za radnju izvršenja u vidu propuštanja dužnosti nadzora, na koju se očito pozvao prvostepeni sud, nema obrazloženja u vezi standarda očito nesavjesnog postupanja, zatim ocjene postojanja ovih obilježja datog krivičnog djela spram utvrđenog činjeničnog opisa krivičnog djela u tački I-2. izreke, niti prvostepeni sud daje razloge zašto ne prihvata pravnu kvalifikaciju iz optužnice, na što je opravdano žalbom ukazao kantonalni tužitelj.

Usljed pomenutih propusta, po ocjeni ovog suda, pobijana presuda je u dijelu koji se odnosi na tačku I-2. izreke zahvaćena bitnim povredama odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH, jer u obrazloženju nema razloga o odlučnim činjenicama.”

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 09 0 K 022212 16 Kž od 12.03.2019. godine)

36.

Nedostatak razloga o odlučnim činjenicama – Nedostatak razloga na osnovu kojih je sud utvrdio da je djelo optuženog u vezi sa ratom, oružanim sukobom ili okupacijom - član 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH

U SLUČAJU OSUDE ZA KRIVIČNO DJELO RATNI ZLOČIN PROTIV CIVILNOG STANOVNIŠTVA IZ ČLANA 142. STAV 1. PREUZETOG KZ SFRJ SUD JE, U PISMENO IZRAĐENOJ PRESUDI, DUŽAN, IZMEĐU OSTALOG, NAVESTI I RAZLOGE NA OSNOVU KOJIH JE UTVRĐIO NE SAMO DA JE DJELO ZA KOJE JE OPTUŽENI OGLAŠEN KRIVIM UČINJENO ZA VRIJEME RATA, ORUŽANOG SUKOBA ILI OKUPACIJE NEGO I DA JE DJELO UČINITELJA U VEZI SA RATOM, ORUŽANIM SUKOBOM ILI OKUPACIJOM.

Iz obrazloženja:

„Osnovano se žalbom braniteljica optuženog ukazuje da su u pobijanoj presudi izostali i razlozi o postojanju veze („nexusa“) između oružanog sukoba i djela za koje je optuženi oglašen krivim u pobijanoj presudi. Naime, krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. u vezi sa članom 30. stav 2. KZ SFRJ čini: „Ko kršeći pravila međunarodnog prava, za vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije naredi da se izvrši napad ... ili izvrši neko od navedenih djela ...“.

Iz citirane odredbe proizilazi da konkretno krivično djelo za koje je optuženi oglašen krivim mora biti počinjeno za vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije i da djelo učinitelja mora biti u vezi sa ratom, oružanim sukobom ili okupacijom, s tim da se ne traži ”uzročno-posljedična veza između oružanog sukoba i počinjenja zločina, ali se u najmanju ruku traži da je postojanje oružanog sukoba u znatnoj mjeri uticalo na sposobnost počinioca da poćini zločin, njegovu odluku da ga poćini, način poćinjenja zločina ili cilj sa kojim je poćinjen“ (presuda Pretresnog vijeća Međunarodnog krivićnog suda za bivšu Jugoslaviju u predmetu Dragoljub Kunarac i dr., paragraf 568). Međutim, prvostepeni sud na strani 15. obrazloženja samo konstatuje da se predmetni događaj odigrao u vrijeme oružanog sukoba u Bosni i Hercegovini, pri ćemu uopće ne navodi razloge zašto smatra da je djelo za koje optuženi oglašen krivim učinjeno u vezi sa pomenutim oružanim sukobom, usljed ćega su izostali razlozi i o ovoj odlučnoj ćinjenici, pa je i time poćinjena bitna povreda odredaba krivićnog postupka iz člana 312. stav 1. taćka k) ZKP FBiH.”

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 04 0 K 008731 18 Kž od 23.04.2019. godine)

37.

Nedostatak razloga o odlučnim ćinjenicama – Nedostatak razloga na osnovu kojih je sud utvrdio da je priznanje optuženog na glavnom pretresu potpuno i u skladu sa prije izvedenim dokazima - ćlan 312. stav 1. taćka k) ZKP FBiH

S OBZIROM NA UVJETE KOJI MORAJU BITI ISPUNJENI ZA IZVOĐENJE SAMO DOKAZA KOJI SE ODOSE NA ODLUKU O KRIVIĆNOPRAVNOJ SANKCIJI, NAKON PRIZNANJA OPTUŽENOG NA GLAVNOM PRETRESU, OBRAZLOŽENJE PISMENO IZRAĐENE PRESUDE, DONESENE NA OSNOVU ĆLANA 280. ZKP FBiH SLIJEDOM PRIZNANJA OPTUŽENOG NA GLAVNOM PRETRESU, MORA SADRŽAVATI RAZLOGE SUDA NA OSNOVU KOJIH JE UTVRDIO DA JE PRIZNANJE OPTUŽENOG NA GLAVNOM PRETRESU POTPUNO I U SKLADU SA PRIJE IZVEDENIM DOKAZIMA.

Iz obrazloženja:

„Međutim, odredba ćlana 280. ZKP FBiH, na koju se u svojoj presudi pozvao prvostepeni sud, i koja zaista propisuje da će se, ako je priznanje optuženog na glavnom pretresu potpuno i u skladu sa izvedenim dokazima, u dokaznom postupku izvesti samo oni dokazi koji se odnose na odluku o krivićnopravnoj sankciji, podrazumijeva dućnost suda da provjeri priznanje optuženog dato na glavnom pretresu kako u pogledu njegove potpunosti tako i usklađenosti sa ranije izvedenim dokazima. To dalje znaći da i obrazloženje presude, koja je donesena nakon priznanja optuženog na glavnom pretresu, mora sadržavati potpune i jasne razloge prvostepenog suda na osnovu ćega je utvrdio da je priznanje optuženog potpuno i u skladu sa ranije izvedenim dokazima, odnosno sud je bio dućan određeno i potpuno iznijeti koje ćinjenice i iz kojih razloga uzima kao dokazane, kako to propisuje odredba ćlana 305. stav 7. ZKP FBiH.

Suprotno tome, prvostepeni sud je u obrazloženju svoje presude iznio sadržinu dokaza provedenih u toku glavnog pretresa prije priznanja krivnje optuženog, ali je propustio potpuno i određeno navesti šta iz tih dokaza ukazuje da je priznanje optuženog potpuno i da je ono u skladu sa tim dokazima. Kako je prvostepeni sud to propustio učiniti, presuda nema razloga o odlučnim činjenicama, te je time, kako se to osnovano ukazuje žalbom branitelja optuženog, prvostepeni sud učinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH.”

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 09 0 K 030882 19 Kž 6 od 19.06.2019. godine)

38.

Nedostatak razloga o odlučnim činjenicama - Nedostatak ocjene vjerodostojnosti protivrječnih dokaza – član 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH

PROPUSTIVŠI DA DA OCJENU VJERODOSTOJNOSTI ISKAZA OPTUŽENOG KAO SVJEDOKA DATOG NA GLAVNOM PRETRESU, ČIJA JE SADRŽINA PROTIVRJEČNA ISKAZIMA ODREĐENIH SVJEDOKA, PRVOSTEPENI SUD JE PROPUSTIO DATI U SVOJOJ PRESUDI OCJENU VJERODOSTOJNOSTI PROTIVRJEČNIH DOKAZA, TE JE TIME, POSTUPAJUĆI SUPROTNO ČLANU 305. STAV 7. ZKP FBiH, UČINIO BITNU POVREDU ODREĐABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA K) ZKP FBiH.

Iz obrazloženja:

„Iz stanja spisa prvostepenog suda i obrazloženja pobijane presude proizilazi da je na prijedlog odbrane, optuženi dao svoj iskaz u svojstvu svjedoka na glavnom pretresu održanom dana 12.11.2018. godine, te je sadržina njegovog iskaza interpretirana na strani 20. pobijane presude. Međutim, pobijana presuda ne sadrži nikakvu ocjenu tog dokaza, iako i iskaz optuženog predstavlja dokaz u krivičnom postupku koji podliježe sudskoj ocjeni na isti način kao i bilo koji drugi dokaz, što znači da je sud u obavezi da i takav dokaz cijeni kako pojedinačno, tako i u vezi sa drugim dokazima, uključujući i ocjenu njegove vjerodostojnosti i uvjerljivosti. S tim u vezi, u pobijanoj presudi nisu navedeni razlozi zašto nisu prihvaćeni navodi iz iskaza optuženog da se predmetni događaj desio na način kako to on tvrdi (da je on napadnut od strane oštećenih, da on nije donio pušku, već da je iznio F. iz svoje kuće i da je pucajući na njega ranio oštećenu E., da on nije upotrebljavao sjekiricu, već oštećena E. i F.).

Takvo postupanje suda je suprotno odredbi člana 296. stav 2. ZKP FBiH kojom je propisano da je sud dužan savjesno ocijeniti svaki dokaz pojedinačno i u vezi s ostalim dokazima i na osnovu takve ocjene izvesti zaključak je li neka činjenica dokazana. Iako je prvostepeni sud ocijenio ostale provedene dokaze i na osnovu te ocjene zaključio da je optuženi učinio krivična djela za se koja optužnicom tereti, propustio je da se očituje o navedenom dokazu odbrane, koji je u pogledu navedenih odlučnih činjenica protivrječan iskazima oštećenih Dž.A., Dž.F. i Dž.E.. Na taj način je postupljeno i suprotno odredbi člana 305. stav 7. ZKP FBiH, koja propisuje dužnost suda da u obrazloženju presude određeno i potpuno iznese koje činjenice i iz kojih razloga uzima kao dokazane ili nedokazane, dajući naročito ocjenu vjerodostojnosti protivrječnih dokaza. Iz tih razloga je učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH, na koju je pravilno ukazano u žalbi branitelja.”

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 09 0 K 030882 19 Kž 6 od 19.06.2019. godine)

39.**Nedostatak razloga o odlučnim činjenicama - Propust suda da izvrši analizu navoda iz prijedloga tužitelja za produženje pritvora – član 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH**

PRI ODLUČIVANJU O OSNOVANOSTI PRIJEDLOGA TUŽITELJA ZA PRODUŽENJE PRITVORA, SUD JE DUŽAN DA IZVRŠI VLASTITU OCJENU NAVODA I DOKAZA IZ TOG PRIJEDLOGA TE, UKOLIKO PRIHVATI NAVODE TUŽITELJA, U OBRAZLOŽENJU SVOG RJEŠENJA ODREĐENO I POTPUNO NAVESTI ZAŠTO TAJ PRIJEDLOG NALAZI OSNOVANIM.

Iz obrazloženja:

„Nadalje, braniteljica osumnjičenog Š.A. u žalbi prigovara da se zaključak iz pobijanog rješenja o postojanju osnovane sumnje da su osumnjičeni učinili predmetno krivično djelo, ne zasniva na suštinskoj ocjeni dokaza koje je u toku istrage pribavilo tužiteljstvo, već da se radi o doslovnom prepisivanju navoda iz prijedloga tužitelja za produženje pritvora, navedeno na stranama 7. do 11. pobijanog rješenja. Stoga smatra da sud svoju odluku ne temelji na vlastitim, nego na navodima tužitelja iz prijedloga i da je na taj način učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH.

Ovakvim žalbenim prigovorima je dovedena u pitanje zakonitost pobijanog rješenja. Iz obrazloženja pobijanog rješenja proizilazi da su tačni žalbeni navodi braniteljice osumnjičenog Š.A. o izostanku sudske analize i ocjene dokaza na kojima se zasniva zaključak o postojanju osnovane sumnje i da su u rješenju (počev od strane 8. pa do strane 12.) navedeni doslovno identični razlozi iz prijedloga tužitelja za produženje pritvora (strana 2. do 5.). Navedeno sasvim jasno upućuje da je prvostepeni sud propustio da izvrši svoju analizu dokaza na koje se pozvao i da prema vlastitom utvrđenju određeno navede šta iz tih dokaza upućuje na zaključak da postoji osnovana sumnja da su osumnjičeni učinili krivično djelo za koje se terete. Kako je, dakle, u pobijanom rješenju od strane prvostepenog suda izostala ocjena dokaza na kojoj bi se temeljio zaključak suda o postojanju osnovane sumnje, to pobijano rješenje ne sadrži razloge o odlučnim činjenicama. Time je učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 09 0 K 034248 19 Kž od 30.10.2019. godine)

40.**Dokazi na kojima se može zasnovati presuda – Nemogućnost predočavanja na glavnom pretresu svjedoku iskaza kojeg je dao u svojstvu osumnjičenog u istrazi – član 312. stav 2. u vezi sa članom 92., 100., 288. i 296. stav 1. ZKP FBiH**

OSOBAMA KOJE SE NA GLAVNOM PRETRESU ISPITUJU ISKLJUČIVO U SVOJSTVU SVJEDOKA NE MOGU SE PREDOČAVATI ISKAZI KOJE SU DALI U ISTRAZI U SVOJSTVU OSUMNJIČENIH ZBOG RAZLIČITIH PRAVA I OBAVEZA PRI DAVANJU ISKAZA OVIH PROCESNIH SUBJEKATA.

Iz obrazloženja:

„Po ocjeni ovog suda, iskazi H.B. i A.B. iz istrage dati u svojstvu osumnjičenih osoba, koji su u predmetu protiv optuženog M.T., na glavnom pretresu ispitani u svojstvu svjedoka, nakon što

je H.B. pravomoćno oslobođen od optužbe i A.B. pravomoćno oglašen krivim za isto kazneno djelo za koje se tereti optužnicom optuženi M.T., nisu se mogli koristiti na glavnom pretresu u smislu članka 288. ZKP FBiH, jer to ne dozvoljavaju njihovi različiti procesni položaji pri davanju iskaza, u odnosu na različita prava i obveze koja im po zakonu nameće svaki od tih položaja.

Stoga je, naprijed navedenim postupanjem prvostupanjskog suda, učinjena bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz članka 312. stavak 2. ZKP FBiH jer je prvostupanjski sud nepravilno primijenio odredbu članka 288. ZKP FBiH, kada je prvostupanjsku presudu zasnovao na navedenim iskazima tada osumnjičenih svjedoka H.B. i A.B. iz istrage, što je bilo od utjecaja na zakonito i pravilno donošenje presude.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 01 0 K 013608 19 Kž 9 od 30.09.2019. godine)

41.

Dokazi na kojima se može zasnovati presuda – Nemogućnost zasnivanja presude na dokazu koji nije izveden na glavnom pretresu – član 312. stav 2. u vezi sa članom 296. stav 1. ZKP FBiH

BUDUĆI DA SE, PREMA ODREDBI ČLANA 296. STAV 1. ZKP FBiH, PRESUDA MOŽE ZASNIVATI SAMO NA DOKAZIMA KOJI SU IZNESENI NA GLAVNOM PRETRESU, PRESUDA SE NE MOŽE ZASNIVATI NA ISKAZIMA OPTUŽENE KOJE JE ONA DALA U SVOJSTVU OSUMNJIČENE KADA TI DOKAZI – ZAPISNICI O ISPITIVANJU OSUMNJIČENE U ISTRAZI NISU IZVEDENI NA GLAVNOM PRETRESU.

Iz obrazloženja:

„Kako je odredbom člana 296. stav 1. ZKP FBiH propisano da sud zasniva presudu samo na činjenicama i dokazima koji su izneseni na glavnom pretresu to prvostepeni sud prilikom ocjene dokaza odbrane u ovom slučaju iskaza optužene date na glavnom pretresu nije mogao dovesti u vezu sa iskazima koje je optužena davala u policiji tokom istrage (zapisnik o ispitivanju osumnjičene K.E. od 17.07.2016. godine, sačinjen od strane II PU MUP-a Kanatona Sarajevo, Sektor krim. policije i zapisnik istog organa od 27.07.2016. godine), jer ti iskazi na glavnom pretresu nisu izvedeni kao dokazi. Sljedstveno tome prvostepeni sud je svoje odlučne činjenične zaključke zasnovao na dokazima koji nisu izneseni na glavnom pretresu, čime je postupljeno suprotno odredbi člana 296 stav 1. ZKP FBiH. Stoga je očito da povreda ove odredbe u konkretnom slučaju, mogla biti od uticaja na donošenje zakonite i pravilne odluke suda, odnosno prvostepeni sud nije mogao za izvođenje zaključaka o postojanju djela i krivice kod optužene, koristiti sadržaj navedenih zapisnika, koji kao takvi nisu ni izvedeni kao dokazi na glavnom pretresu, niti je te podatke mogao crpiti iz nalaza i mišljenja vještaka dr. Č.

Na osnovu toga, ovaj sud nalazi da je kršenjem te odredbe prilikom donošenja presude u odnosu na krivično djelo za koje je optužena K.E.oglašena krivom, prvostepeni sud učinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 2. u vezi sa članom 296. stav 1. ZKP FBiH, zbog čega je pobijanu presudu valjalo ukinuti na osnovu člana 330. stav 1. tačka a) ZKP FBiH i predmet vratiti prvostepenom sudu na ponovno suđenje.”

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 09 0 K 026893 18 Kž od 03.04.2019. godine)

42.

Povreda krivičnog zakona - Prekoračenje ovlaštenja pri izricanju krivičnopravne sankcije – član 313. tačka e) ZKP FBiH

BUDUĆI DA SUD, U SKLADU SA ČLANOM 246. STAV 5. ZKP FBiH, SPORAZUM O PRIZNANJU KRIVNJE MOŽE ILI PRIHVATITI ILI ODBACITI, NIJE OVLAŠTEN U PRESUDI DONESENOJ NA OSNOVU SPORAZUMA O PRIZNANJU KRIVNJE OPTUŽENOM IZREĆI I SIGURNOSNU MJERU ODUZIMANJA PREDMETA UKOLIKO NJENO IZRICANJE NIJE BILO PREDVIĐENO SPORAZUMOM O PRIZNANJU KRIVNJE ZAKLJUČENIM IZMEĐU STRANAKA I BRANITELJA.

Iz obrazloženja:

„Navedenim sporazumom su se stranke i branitelj sporazumjeli da se optuženom utvrdi za kaznena djela Organizirani kriminal iz članka 342. stavak 2. KZ FBiH u vezi sa kaznenim djelima Teška krađa iz članka 287. stavak 1. tačka a) i Neovlašteno prisluškivanje i zvučno snimanje iz člana 188. stav 1. KZ FBiH kazna zatvora u trajanju od 5 (pet) godina i 5 (pet) mjeseci te za kazneno djelo Iznuda iz članka 295. stavak 2. u vezi stavka 1. KZ FBiH kazna zatvora u trajanju od 9 (devet) mjeseci i da mu se izrekne jedinstvena kazna zatvora u trajanju od 6 (šest) godina. U tom sporazumu je optuženi upoznat sa mogućim posljedicama uključujući i posljedice vezane za imovinsko pravni zahtjev i troškove kaznenog postupka. Predmetni sporazum je prvostupanjski sud prihvatio i nakon toga optuženom izrekao jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 6 (šest) godina predviđenu sporazumom. Kako sporazum nije predviđao mjeru sigurnosti oduzimanja predmeta optuženom Š.H. iz članka 78. KZ FBiH koja predstavlja kazneno pravnu sankciju u smislu članka 6. KZ FBiH jednako kao i kazna zatvora utvrđena sporazumom, onda je, s obzirom na navedeno prvostupanjski sud prekoračio ovlaštenje koje ima po zakonu jer je postupio protivno članku 246. stavak 7. ZKP FBiH te je time na štetu optuženog učinio povredu Kaznenog zakona iz članka 313. tačka e) ZKP FBiH.

Zbog toga je ovaj sud preinačio presudu Kantonalnog suda u ... broj ... od 21.05.2018. godine u dijelu odluke o mjeri sigurnosti oduzimanja predmeta, tako da se mjera sigurnosti ukida u odnosu na optuženog Š.H., a povodom te žalbe, po službenoj dužnosti na temelju članka 324. Zakona o kaznenom postupku Federacije Bosne i Hercegovine i u odnosu na optužene S.K. i D.Ž. jer je i prema njima izrekao istovjetnu mjeru sigurnosti oduzimanja predmeta, a razlozi preinačavanja presude u dijelu mjere sigurnosti oduzimanja predmeta su od koristi i za suoptužene.“

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 09 0 K 022049 18 Kž 21 od 07.02.2019. godine)

43.

Povreda krivičnog zakona - Prekoračenje ovlaštenja pri izricanju krivičnopravne sankcije – član 313. tačka e) ZKP FBiH

IZRICANJEM UVJETNE OSUDE ZA KRIVIČNO DJELO ZA KOJE SE, S OBZIROM NA ZAKONOM PROPISANU KAZNU, NI UBLAŽAVANJEM KAZNE NE MOŽE IZREĆI KAZNA ZATVORA LAKŠA OD JEDNE GODINE, PA, SLIJEDOM TOGA, NI UVJETNA OSUDA (ČLAN 62. STAV 4. KZ FBiH), PRVOSTEPENI SUD JE PRI IZRICANJU KRIVIČNOPRAVNE SANKCIJE PREKORAČIO OVLAŠTENJA KOJA IMA PO ZAKONU I TIME, U KORIST OPTUŽENOG, UČINIO POVREDU KRIVIČNOG ZAKONA IZ ČLANA 313. TAČKE E) ZKP FBiH, ALI SE PRVOSTEPENA PRESUDA NE MOŽE

PREINAČITI U ODLUCI O KRIVIČNOPRAVNOJ SANKCIJI AKO ŽALBA TUŽITELJA NIJE IZJAVLJENA I ZBOG ŽALBENOG OSNOVA – POVREDA KRIVIČNOG ZAKONA.

Iz obrazloženja:

„... Naime u stavu 4. člana 62. KZ FBiH je predviđeno da se uslovna osuda ne može izreći za krivična djela za koja se ni ublažavanjem kazne ne može izreći kazna zatvora lakša od jedne godine. Kada se ova odredba dovede u vezu sa odredbom člana 51. KZ FBiH (u kome su propisane granice ublažavanja kazne) i to odredbom iz tačke b) stava 1. tog člana koja predviđa da „... ako je za krivično djelo kao najmanja mjera kazne propisana kazna zatvora od 3 (tri) i više godina, kazna se može ublažiti do 1 (jedne) godine zatvora“, onda je sasvim jasno da u predmetnom odlučivanju prvostepenog suda nikako nije moglo doći do izricanja uslovne osude optuženom Z.S. Postupajući na opisani način prvostepeni sud je povrijedio krivični zakon u korist optuženog, ali ta povreda od strane ovog suda nije mogla biti otklonjena u smislu odredbe člana 321. KZ FBiH, jer bi dosljedna primjena člana 62. stav 4. KZ FBiH išla na štetu optuženog Z.S., a tužilac ... u svojoj žalbi je u potpunosti ignorisao opisanu povredu KZ FBiH usmjeravajući svoje žalbene prigovore u potpuno drugom pravcu. Ovaj sud je na navedenu povredu ukazao da bi bio izbjegnuta eventualni zaključak (kod stranaka, branioca i nižestepenog suda) da u predmetnom žalbenom postupku ovaj nedostatak u prvostepenoj presudi nije uočen i da se (odbijajući kao neosnovanu žalbu Kantonalnog tužilaštva) ovaj sud saglasio sa opisanom povredom KZ FBiH. Dakle radi se samo o konstatovanju povrede krivičnog zakona u korist optuženog od strane ovog suda koja u datim procesnim okolnostima (bez obzira na njeno postojanje) nije mogla sama po sebi imati uticaja na drugačiju oduku ovog suda.“

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 09 0 K 025404 19 Kž od 22.03.2019. godine)

44.

Nepravo ponavljanje krivičnog postupka – Uvjeti za nepravo ponavljanje krivičnog postupka - član 340a. stav 1. ZKP FBiH

NISU ISPUNJENI UVJETI ZA NEPRAVO PONAVALJANJE KRIVIČNOG POSTUPKA ODNOSNO ZA PREINAČENJE PRAVOSNAŽNIH PRESUDA BEZ PONAVALJANJA KRIVIČNOG POSTUPKA U SLUČAJU KADA JE U VRIJEME UČINJENJA KRIVIČNOG DJELA NA KOJE SE ODNOSI JEDNA OD TIH PRESUDA OSUĐENI VEĆ BIO IZDRŽAO KAZNU IZ DRUGE PRAVOSNAŽNE PRESUDE JER SE U TAKVOJ SITUACIJI NE PRIMJENJUJU ODREDBE O ODMJERAVANJE KAZNE OSUĐENOJ OSOBI PRIMJENOM ODREDBA O ODMJERAVANJU KAZNE ZA DJELA UČINJENA U STICAJU.

Iz obrazloženja:

„Prema razlozima datim u obrazloženju pobijanog rješenja prvostepeni sud je odbio kao neosnovan zahtjev osuđenog H.A. za nepravo ponavljanje postupka iz razloga što je utvrdio da je kaznu po presudi Općinskog suda u Zenici broj ... od 19.01.2010. godine u trajanju od 2 (dvije) godine i 9 (devet) mjeseci izdržao dana 15.07.2011. godine, a da je krivična djela za koja je osuđen presudom Kantonalnog suda u Tuzli broj ... od 14.01.2016. godine počinio u mjesecu augustu 2011. godine, dakle nakon izdržane kazne zatvora po presudi Općinskog suda u Zenici broj ... od 19.01.2010. godine. S obzirom na navedeno, prvostepeni sud je zaključio da se u pogledu navedenih presuda ne radi o krivičnim djelima za koje se sudi istovremeno

(član 54. stav 1. KZ FBiH), niti su krivična djela za koja je osuđen ranijom presudom učinjena prije nego je osuđeni započeo izdržavanje kazne po ranijoj osudi (član 56. stav 1. KZ FBiH), zbog čega nisu ispunjeni uvjeti iz člana 340a. stav 1. ZKP FBiH za nepravu ponavljanje krivičnog postupka. Iz navedenog proizilazi da je prvostepeni sud odbio zahtjev osuđenog za nepravu ponavljanje krivičnog postupka ne zato što je izdržao kaznu zatvora po ranijoj osudi, nego iz razloga što u presudama povodom kojih osuđenik traži nepravu ponavljanje postupka nisu mogle biti primijenjene odredbe o odmjeravanju jedinstvene kazne za djela u sticaju, odnosno nije se radilo o situaciji koju ima u vidu odredba iz člana 54., a niti onoj iz člana 56. KZ FBiH, koje u smislu člana 340a. stav 1. ZKP FBiH predstavljaju uvjet za nepravu ponavljanje krivičnog postupka. Takve razloge i ovaj sud u cijelosti prihvata kao ispravne, zbog čega su žalbeni prigovori osuđenog ocjenjeni neosnovanim.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 03 0 K 009568 19 Kž 7 od 08.11.2019. godine)

Zakon o oduzimanju nezakonito stečene imovine krivičnim djelom

45.

Zaštita imovine - Nužnost postojanja srazmjera između vrijednosti imovine koja je predmet privremenih mjera osiguranja oduzimanja imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom i visine imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom čije se oduzimanje osigurava – član 1. stav 3. Protokola 1 uz Evropsku konvenciju o ljudskim pravima

DA PRIVREMENA MJERA OSIGURANJA ODUZIMANJA IMOVINSKE KORISTI PRIBAVLJENE KRIVIČNIM DJELOM NE BI PREDSTAVLJALA KRŠENJE PRAVA NA MIRNO UŽIVANJE IMOVINE IZ ČLANA 1. STAV 1. PROTOKOLA 1 UZ EKLJP NUŽNO JE, SLIJEDOM STAVA 3. ISTE ODREDBE, POSTOJANJE SRAZMJERE IZMEĐU VRIJEDNOSTI IMOVINE KOJA JE PREDMET PRIVREMENIH MJERA OSIGURANJA ODUZIMANJA IMOVINSKE KORISTI PRIBAVLJENE KRIVIČNIM DJELOM I VISINE IMOVINSKE KORISTI PRIBAVLJENE KRIVIČNIM DJELOM ČIJE SE ODUZIMANJE OSIGURAVA.

Iz obrazloženja:

„Osnovano u žalbi branilac optužene prigovara i to da pobijano rješenje ne sadrži obrazloženje u pogledu srazmjernosti između visine imovinske koristi koja je navodno pribavljena izvršenjem krivičnog djela i vrijednosti imovine koja je predmet osiguranja privremenom mjerom, odnosno da se iz pobijanog rješenja ne vidi kolika je vrijednost imovine, koja se ograničava, čime ukazuje na bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH.

Naime, iz sadržine prijedloga kantonalnog tužilaštva ... za produženje i određivanje privremene mjere osiguranja imovinske koristi ... od 27.02.2017. godine proizilazi da je u odnosu na optuženu predloženo produženje mjere osiguranja, zabranom otuđenja i opterećenja nekretnine... koja se sastoji od dvoiposobnog stana u Ul. ... broj 14. sprat 3. oznaka 93. i dijela zajedničkih prostorija i uređaja koji pripadaju stanu i zgradi kao cjelini i zemljište ispod zgrade, površine od 72,00 m2 upisanih u KPU poduložak broj ..., ... KPU Centar, broj parcele ...

Međutim, iz izreke pobijanog rješenja se ne vidi koja je vrijednost te imovine niti koja je vrijednost imovinske koristi koja je navodno pribavljena krivičnim djelom. Slijedom toga u

konkretnom slučaju nije moguće ni utvrditi kolika je ukupna vrijednost imovine koja je predmet mjere osiguranja, u odnosu na ukupnu vrijednost imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom, a time se ne može ni ocijeniti da li je određivanjem/produženjem mjere osiguranja u pobijanom rješenju, stavljen preveliki teret na optuženu, odnosno da li je na štetu optužene povrijeđen princip srazmjernosti.”

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 09 0 K 026508 19 Kž 52 od 27.05.2019. godine)

46.

Povezana osoba - Svojstvo povezane osobe u smislu Zakona o oduzimanju nezakonito stečene imovine krivičnim djelom – član 4. stav 1. tačka d) Zakona o oduzimanju nezakonito stečene imovine krivičnim djelom

ZAKLJUČAK O TOME DA ODREĐENA OSOBA IMA SVOJSTVO POVEZANE OSOBE U SMISLU ČLANA 4. STAV 1. TAČKA D) ZAKONA O ODUZIMANJU NEZAKONITO STEČENE IMOVINE KRIVIČNIM DJELOM NE MOŽE SE ZASNIVATI ISKLJUČIVO NA NJENOM SRODSTVU SA OSUMNJIČENOM ODNOSNO OPTUŽENOM OSOBOM NEGO JE POTREBNO UTVRDITI POSTOJANJE OKOLNOSTI UZ KOJE NAVEDENA ZAKONSKA ODREDBA VEŽE SVOJSTVO POVEZANE OSOBE U SMISLU TOG ZAKONA.

Iz obrazloženja:

„Branilac optužene također, osnovano prigovara da prvostepeno rješenje ne sadrži ni razloge o odlučnim činjenicama da se F.F., otac optužene, može smatrati povezanom osobom usljed čega nije ni mogla biti određena i produžena mjera osiguranja na stanu u Ulici ... na broju 14., na kojem je imenovani vlasnik sa dijelom 1/1, pa je i na takav način učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH.

Naime, prema odredbi člana 4. stav 1. tačka d) Zakona o oduzimanju nezakonito stečene imovine krivičnim djelom, povezanom osobom se može smatrati podstrekač ili pomagač, ili pak pravni sljedbenik počinioca i saučesnika u krivičnom djelu ili druge fizičke ili pravne osobe za koje sud utvrdi da su na njih prenesene stvari ili prava koja predstavljaju imovinsku korist pribavljenu krivičnim djelom a to prenošenje nije bilo u dobroj vjeri. Međutim, iako je prvostepeni sud u pobijanom rješenju (na strani 12. pasus 4.) naveo da je otac optužene, F.F. povezano lice, pobijano rješenje uopšte ne sadrži razloge iz kojih bi se mogao izvesti takav zaključak u smislu navedene zakonske odredbe, usljed čega je i po ocjeni ovog suda učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH na koju se žalbom osnovano ukazuje.”

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 09 0 K 026508 19 Kž 52 od 27.05.2019. godine)

Zakon o izvršenju krivičnih sankcija u Federaciji Bosne i Hercegovine

47.

Prekid izdržavanja kazne - Rokovi trajanja prekida izdržavanja kazne – član 27. stav 2. u vezi sa članom 57. stav 2. Zakona o izvršenju krivičnih sankcija u Federaciji Bosne i Hercegovine

ROKOVI U KOJIMA SE NAJDUŽE MOŽE ODLOŽITI IZVRŠENJE KAZNE ZATVORA, PROPISANI U ČLANU 27. STAV 2. ZAKONA O IZVRŠENJU KRIVIČNIH SANKCIJA U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE I KOJI SE, U SKLADU SA ČLANOM 57. STAV 2. TOG ZAKONA, PRIMJENJUJU I U POSTUPKU ODLUČIVANJA O MOLBI OSUĐENE OSOBE ZA PREKID IZDRŽAVANJA KAZNE, ODOSE SE NA POJEDINAČNE ODLUKE O PREKIDU IZDRŽAVANJA KAZNE A NE NA UKUPNO MOGUĆE TRAJANJE PREKIDA IZVRŠENJA TOKOM IZDRŽAVANJA ODREĐENE KAZNE ZATVORA.

Iz obrazloženja:

„Prema razlozima datim u obrazloženju pobijanog rješenja prvostepeni sud je odbio kao neosnovan zahtjev osuđenog R.B. za prekid izdržavanja kazne zatvora u trajanju od 3 mjeseca iz razloga što je utvrdio da je prethodnom odlukom istoga suda broj 07 0 K 015452 18 Kv od 22.01.2019. godine osuđenom bio odobren prekid izdržavanja kazne zatvora u trajanju od 6 mjeseci po osnovima iz člana 27. stav 1. tačke 2. i 8. ZIKS-a, a što po stavu prvostepenog suda, u smislu odredbe člana 27. stav 2. ZIKS-a (koja propisuje rokove na koje se može odložiti kazna zatvora, a koja se u skladu sa odredbom člana 57. stav 2. ZIKS-a primjenjuje i na prekid izdržavanja kazne zatvora), predstavlja maksimalno vrijeme za koje se može odobriti prekid izdržavanja kazne zatvora iz prethodno navedenih zakonskih osnova po istoj presudi (prvostepeni sud je smatrao da se rokovi iz člana 27. stav 2. ZIKS-a ne mogu sabirati, nego se „u slučaju zahtjeva iz dvije različite zakonske osnove odobrava prekid po povoljnijem za osuđenika“). Međutim, ovakav stav prvostepenog suda nema uporište u odredbama ZIKS-a. Naime, mogućnost odobravanja prekida u izdržavanju kazne zatvora od najduže 3 mjeseci po zakonskom osnovu iz člana 27. stav 1. tačka 2., odnosno 6 mjeseci po zakonskom osnovu iz člana 27. stav 1. tačka 8. ZIKS-a je isključivo vezana za svako pojedinačno odlučivanje suda po podnesenim molbama, pa se vremenski periodi na koje je sud svojim ranijim pojedinačnim aktima odobrio prekid ne mogu uzeti u obzir pri odlučivanju po ponovno podnesenoj molbi za prekid izdržavanja kazne zatvora. U suprotnom bi osuđeni, u situacijama kada im je u više navrata odobravano prekidanje izdržavanja kazne gdje ukupno odobreni vremenski period prelazi rokove iz člana 27. stav 2. ZIKS-a, neopravdano bili uskraćeni u pravu na podnošenje nove molbe za prekid i u onim situacijama kada se naknadno, po proteku vremena na koji im je prekid bio odobran, ponovo desi okolnost koja predstavlja zakonski osnov za prekid izdržavanja kazne zatvora. Prema tome, prvostepeni sud je pogriješio kada je molbu osuđenog za prekid izdržavanja kazne odbio isključivo zbog toga što je, u postupku koji je prethodio podnošenju molbe za prekid izdržavanja kazne u ovom konkretnom slučaju, maksimalno iskorišteno vrijeme na koje se pojedinačnim odlukama može odobriti prekid izdržavanja kazne, bez da se upustio u suštinsku ocjenu postojanja zakonskih uvjeta u smislu člana 27. stav 1. tačke 2. i 8. ZIKS-a.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 07 0 K 015452 19 Kž od 27.09.2019. godine)

GRAĐANSKO PRAVO

OBLIGACIONO PRAVO

48.

Član 132. stav (2) Zakona o obligacionim odnosima

ZA ODLUKU O TUŽBENOM ZAHTJEVU KOJI JE UPRAVLJEN SAMO NA POVRAT ONOGA ŠTO JE TUŽITELJ DAO TUŽENOM U IZVRŠENJU SVOJE UGOVORNE OBAVEZE IZ UGOVORA KOJI JE RASKINUT NISU OD UTICAJA ČINJENICE IZ KOJIH RAZLOGA TUŽENI NIJE ISPUNIO SVOJU UGOVORNU OBAVEZU.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 32 0 P 152105 17 Rev od 24.1.2019. godine)

49.

Član 142. stav (4) Zakona o obligacionim odnosima

ODREDBA OPŠTIH USLOVA ODREĐENIH OD STRANE JEDNOG UGOVORAČA SE NEĆE PRIMIJENITI AKO UGOVOR ZAKLJUČEN IZMEĐU PARNIČNIH STRANAKA SADRŽI ODREDBU KOJA JE U SUPROTNOSTI S TOM ODREDBOM.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 43 0 Ps 072055 17 Rev od 5.2.2019. godine)

50.

Član 154. Zakona o obligacionim odnosima

Čl. 3. i 10. Zakona o zaštiti okoliša FBiH

U SLUČAJU KADA SU TUŽENI GRAĐANI NA PROTESTIMA JAVNO IZRAZILI SVOJE NEGATIVNO MIŠLJENJE O KORIŠTENJU KONCESIJE ZBOG ŠTETNOG UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU KAO ZAINTERESIRANA JAVNOST, A TUŽITELJ, KAO KONCESIONAR, NIJE ZATRAŽIO OD KONCESORA DA PREDUZME POTREBNE MJERE I AKTIVNOSTI ZBOG NEGATIVNOG REAGOVANJA LOKALNE JAVNOSTI PROTIV KORIŠTENJA KONCESIJE, TUŽENI NISU ODGOVORNI ZA ŠTETU KOJU JE TUŽITELJ ZBOG TOGA PRETRPIO.

Iz obrazloženja:

Drugostepeni sud je na osnovu rezultata dokaznog postupka, primjenom pravila o teretu dokazivanja izveo zaključak da tužitelj u ovoj pravnoj stvari nije dokazao osnovanost tužbenog zahtjeva. Taj zaključak suda je pravilan, jer u potpunosti odgovara stanju u predmetnom spisu, iz kojeg proizlazi da su tuženi, kao građani koji su nastanjeni na spornoj lokaciji, i zbog toga zainteresovani za građevinske radove koje je po nalogu tužitelja trebalo izvoditi društvo „XY“, o tome izrazili svoje mišljenje na način predviđen zakonom. Naime, odredbom člana 3. Zakona

o zaštiti okolišta FBiH propisano je da svaka osoba ima pravo na zdrav i ekološki prihvatljiv okoliš kao temeljno ustavno pravo, a odredbom člana 10. istog zakona, da se pitanja zaštite okoliša ostvaruju putem učešća svih zainteresovanih građana. Ista prava su građanima Bosne i Hercegovine garantovana i odredbama Aarhuske konvencije, kojoj je naša zemlja pristupila u 2008. godini, ali i Ustavom BiH (pravo na život). To bi značilo da su građani, u konkretnom slučaju stanovništvo lokalnih zajednica, i u ovom slučaju imali pravo da izraze svoje mišljenje u vezi sa uticajem spornih radova na njihovu životnu sredinu, u skladu sa zakonskim propisima. Budući da iz utvrđenog činjeničnog stanja u ovom predmetu proizlazi da su javna okupljanja građana radi izražavanja mišljenja bila organizovana i prethodno odobrena od strane nadležnih organa (PS Fojnica), to se u postupanju tuženih ne mogu naći elementi protivpravnosti, a ni namjere da se tužitelju uzrokuje šteta, zbog čega je zaključak nižestepenih sudova da tužitelj nije dokazao odgovornost tuženih za nastalu štetu, po ocjeni ovog suda u potpunosti prihvatljiv. Pravilna je i ocjena drugostepenog suda da je za odluku u ovom predmetu od značaja i okolnost da tužitelj nije dokazao da je kao koncesionar, na koga je pravo na iskorištavanje vodotoka rijeke Željeznice, kao opšteg dobra, od strane države preneseno ugovorom o koncesiji, postupao u skladu sa tim ugovorom, a što je bio dužan u smislu odredbe člana 17. Zakona o obligacionim odnosima (ZOO). Naime, tužitelj je, prema odredbi člana 51. Ugovora u koncesiji, imao mogućnost da u slučaju da ga treće lice onemogućava ili mu otežava korištenje koncesije, o tome odmah izvjesti koncesora, čija je ugovorna obaveza da odmah po prijemu obavijesti o smetnjama za korištenje koncesije, sam ili preko nadležnih organa kantona ili općine Fojnica, odnosno preko policije, izdejsstvuje preduzimanje mjera prema trećem licu kojima se osigurava da ono prestane sa onemogućavanjem ili otežavanjem koncesionara u korištenju koncesije. Kako u ovom postupku nije utvrđeno da je tužitelj tražio od koncesora da preduzme potrebne mjere i aktivnosti zbog negativnog reagovanja lokalne javnosti protiv korištenja koncesije, odnosno nije koristio svoje pravo da zahtijeva zaštitu u skladu sa ugovorom, proizlazi da je tužitelj sam odgovoran za štetu koju je pretrpio, jer da je on to učinio šteta ne bi ni nastala, ili bi nastala u manjem obimu, i za istu bi bio odgovoran koncesor, koji je ugovorom preuzeo obavezu da će, uz ispunjenje navedenog uslova, osigurati da treće lice prestane sa onemogućavanjem ili otežavanjem korištenja koncesije po tom ugovoru.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 49 0 P 022262 17 Rev od 18.4.2019. godine)

51.

Član 154. Zakona o obligacionim odnosima

KADA STRANKA IZGUBI PRAVO DA SE VRATI NA POSAO PO OSNOVU IZVRŠNE ISPRAVE - PRESUDE ZBOG ADVOKATOVA (PUNOMOĆNIKOVA) PROPUSTA PODNOŠENJA PRIJEDLOGA ZA IZVRŠENJE U ZAKONOM PROPISANOM ROKU, ODŠTETNA ODGOVORNOST ADVOKATA ZBOG NAVEDENE POGREŠKE (PROPUSTA) U ZASTUPANJU POSTOJI SAMO AKO BI STRANKA USPJELA U IZVRŠNOM POSTUPKU DA JE PRIJEDLOG PRAVODOBNO PODNESEN, JER SE SAMO U TOM SLUČAJU MOŽE GOVORITI O POSTOJANJU UZROČNE VEZE IZMEĐU PROPUSTA ADVOKATA I ŠTETE KOJA JE NASTALA KAO POSLJEDICA NEPRAVILNOG ZASTUPANJA.

Iz obrazloženja:

Polazeći od utvrđene činjenice da je advokat Š. I. po punomoći zastupao tužitelja u parničnom postupku koji se vodio pod brojem P-474/05, da je parnični postupak okončan donošenjem

presude broj P-474/05 od 14.12.2006. godine kojom je poništeno rješenje tuženog o prestanku radnog odnosa tužitelju, te naloženo istom da tužitelja vrati na poslove i radne zadatke u skladu sa njegovom stručnom spremom i radnom sposobnošću, uz isplatu plaće i troškova postupka, da ova presuda ima svojstvo izvršne isprave koja je, po odredbama čl. 22., 23., 24., 25., 26. i 27. Zakona o izvršnom postupku, podobna za izvršenje, stoji stav nižestepenih sudova da postoji uzročno- posljedična veza između propusta advokata i nastale štete, jer da je (osiguranik tuženog) advokat podnio prijedlog za izvršenje takve presude, isti bi bio usvojen shodno odredbama čl. 216. i 217. Zakona o izvršnom postupku F BiH. Budući da je tužitelj, na kojem leži teret dokaza, uspio dokazati da bi uspio u izvršnom postupku da je bio blagovremeno podnesen, to onda za štetu koja je uzrokovana gubitkom prava povrata na posao, a time i uspostave radno pravnog odnosa i prava na plaću postoji odgovornost osiguranika tuženog za naknadu iste.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 43 0 P 111863 16 Rev od 18.1.2019. godine).

52.

Član 189. stav (2) Zakona o obligacionim odnosima

Član 3. Zakona o početnom bilansu stanja preduzeća i banaka

Uredba o načinu raspolaganja spornom imovinom kada dva ili više preduzeća u svojim početnim bilansima iskazuju ista prava, iste stvari, iste obaveze i isti kapital i o načinu i postupku revizije tih preduzeća

MONTAŽNI OBJEKAT SPADA U PRIVREMENE OBJEKTE KOJI NE MOGU BITI PREDMET PRAVA SVOJINE KOJI SE UPISUJU U JAVNE KNJIGE, PA KORIŠTENJE TAKVOG OBJEKTA NE SPADA U KORPUS SVOJINSKIH OVLAŠTENJA. TAKAV OBJEKAT SE MOŽE KORISTITI NA OSNOVU PRIVREMENE DOZVOLE NADLEŽNOG UPRAVNOG ORGANA, NAKON ČEGA SE MORA UKLONITI KAO POKRETNNA STVAR, PA SE U PRAVNOJ TEORIJI SMATRA „ANTICIPIRANOM“ POKRETNOM STVARI – POKRETNOST PO NAMJENI, JER NJEGOVA PRIVREMENOST UKAZUJE DA ĆE POSLIJE IZVJESNOG VREMENA SVAKAKO BITI IZMJEŠTENA. ZBOG TOGA NEMA PRIMJENE INSTITUTA PRAVNOG JEDINSTVA ZEMLJIŠTA I ZGRADE – *SUPERFICIES SOLO CEDIT*.

Iz obrazloženja:

Predmet zahtjeva tužitelja, u ovoj fazi postupka, predstavlja potraživanje iznosa od 247.104,00 KM na ime vrijednosti ½ oduzetog i porušenog objekta, u Sarajevu, ulica N.N. broj 2, izgrađenog na parceli k.č. 541, upisana u zk ul. 19 KO Sarajevo Mahala LI (po novom premjeru k.č. 1091/10 KO Sarajevo VII) i zemljišta u površini od 204 m². U toku postupka nije bilo sporno da su pravni prednici stranaka, tužitelja OOUR „Š. P.“ i tuženog OOUR „T. V.“, na osnovu Samoupravnog sporazuma o rasporedu sredstava, prava i obaveza između novoformiranih OOUR-a (u daljem tekstu: Sporazuma) u članu 5. stav (3) dogovorili da im pripadne po ½ poslovne zgrade na kč. 541 upisane u ZK ul 19, koja po novom premjeru odgovara kč. 1091/10 (ulica B. R. broj 2. , kasnije H. br.2), površine 204 m². Tuženi je upisan kao posjednik poslovno upravne zgrade u Katastru nekretnina općine Centar i istu je koristio sve do 2009. godine, kada je ova srušena. Radilo se o montažnom objektu-baraci koja nije bila upisana u zemljišnim knjigama. Tuženi je pravo raspolaganja predmetnog zemljišta stekao uknjižbom na temelju rješenja Općinskog suda u Sarajevu Dn broj 5494/1991, zasnovanog na Ugovoru o diobi nekretnina od 17.11.1991. godine između M. E. d.d. i M. V. d.d. Sarajevo, a

vlasništvo predmetne parcele uknjižbom u zemljišnim knjigama osnovom rješenja od 15.10.2008. godine, donesenim u postupku provođenja privatizacije (rješenje KAP od 27.02.2006. godine). Predmetno zemljište i objekat su u postupku privatizacije uknjiženi u početni bilans stanja imovine tuženog. Na osnovu činjenica utvrđenih u toku postupka, prvostepeni sud je zaključio da je tužitelj po osnovu Sporazuma iz 1983. godine postao nosilac prava raspolaganja ½ montažnog objekta na predmetnoj parceli, ali je odbio zahtjev za njegovu isplatu smatrajući da na odlučne okolnosti stanja objekta, njegovog rušenja i sl., tužitelj nije pružio odgovarajuće dokaze (čl. 123. i 126. ZPP). Naime, prema shvatanju prvostepenog suda nalaz vještaka građevinske struke Z. K. nije pružio dovoljnu osnovu da se na njemu može zasnovati odluka o visini vrijednost predmetnog porušenog objekta, zbog čega u ovom dijelu odbija zahtjev tužitelja. Nasuprot prednjem, prihvatajući nalaz vještaka D. F. od 23.3.2018. godine o procjeni ukupne vrijednosti zemljišta na iznos od 367.200,00 KM, pa pošto bi tužitelju pripala ½ od procijenjene vrijednosti tj. 183.600,00 KM, prvostepeni sud u tom dijelu primjenom odredbe člana 189. stav (2) - ZOO, usvaja zahtjev i navedeni iznos dosuđuje tužitelju sa zakonskim zateznim kamatama. Navedenom Uredbom bilo je propisano da se pod preduzećem u smislu te Uredbe smatraju preduzeća koja u cijelosti ili pretežno imaju državni/društveni kapital i koja su izvršila statusne promjene ili su se podijelila na dva ili više preduzeća. Oni su dužni prije pripreme početnog bilansa i programa privatizacije ugovorom između nastalih preduzeća, međusobno urediti odnose uključujući diobu stvari, prava, kapitala i obaveza (član 3. - Kada nema sporazuma svako preduzeće uključuje posjedovanu imovinu, a na osnovu odluke nadležne Agencije za privatizaciju - član 4). Ova Uredba je prestala važiti Uredbom Vlade F BiH od 12.1.2004. godine. Prema stanju spisa predmeta, tužitelj duži niz godina nije bio u posjedu predmetnih nekretnina, u postupku privatizacije propušta da u pogledu predmetne parcele sa tuženim uredi odnose, pa kako se tuženi na zakonit način i po valjanom pravnom osnovu upisao kao vlasnik i posjednik predmetnih nekretnina, što tužitelj u zakonom propisanom postupku nije osporio, to se pokazala upitnom i njegova aktivna legitimacija u ovom sporu. Iz navedenih razloga, pravno se neutemeljenim pokazuju prigovori revizije o ocjeni izvedenih dokaza na okolnosti utvrđenja visine naknade ½ vrijednosti porušenog objekta i zemljišta. U vezi navedenih primjedbi, kojima revident problematizira ocjenu izvedenih dokaza na okolnosti vrijednost porušenog objekta, valja reći da ocjena dokaza u ovom sporu nije posljedica arbitražne već savjesne ocjene svakog dokaza zasebno i svih dokaza zajedno, pa stoga nije ostvaren revizijski razlog iz člana 240. stav (1), tačka 1. ZPP.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 65 0 Ps 088037 19 Rev od 10.12.2019. godine).

53.

Član 194. Zakona o obligacionim odnosima

ZA PRIZNAVANJE PRAVA NA NAKNADU ŠTETE ZBOG IZGUBLJENOG IZDRŽAVANJA OSOBI KOJU JE POGINULI IZDRŽAVAO (SUPRUGA), NIJE ODLUČNO IMA LI TA OSOBA SREDSTVA ZA ŽIVOT, ODNOSNO JE LI SPOSOBNA ZA RAD, VEĆ JE ODLUČNO DA LI JU JE POGINULI IZDRŽAVAO ILI NIJE.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 68 0 P 019234 18 Rev od 21.3.2019. godine)

54.

Član 278. stav (2) i član 394. Zakona o obligacionim odnosima

NAKNADA ŠTETE ZBOG GUBITKA VRIJEDNOSTI DOMAĆEG NOVCA NIJE ŠTETA KOJA SE NADOKNAĐUJE PO ODREDBI ČLANA 278. STAV (2) ZOO. NAČELO MONETARNOG NOMINALIZMA IZ ČLANA 394. ZOO ISKLJUČUJE ODGOVORNOST ZA GUBITAK VRIJEDNOSTI DOMAĆEG NOVCA KROZ VRIJEME TRAJANJA DOCNJE U IZVRŠENJU JER POSTOJANJE TAKVE ŠTETE NE PROIZILAZI IZ SAME ČINJENICE OBEZVRJEĐENJA NOVCA.

Iz obrazloženja:

Predmet spora je zahtjev tužitelja za naknadu štete kao razlike do potpune naknade, za koju revident tvrdi da je pretrpio zbog gubitka vrijednosti domaćeg novca kroz vrijeme za koje je tuženi zakasnio s ispunjenjem svoje novčane obaveze. U postupku je utvrđeno da je presudom Osnovnog suda u Mostaru broj P-1493/89 od 29.1.1990. godine tuženi obavezan da tužitelju isplati materijalnu štetu u iznosu od 55.821,67 Yu dinara sa zakonskom zateznom kamatom od presuđenja do isplate, te da mu nadoknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 4.925,97 Yu dinara. Po izjavljenoj žalbi tužitelja, Kantonalni sud u Mostaru je presudom broj Gž-327/99 od 27.1.2000. godine žalbu odbio i prvostepenu presudu potvrdio. U postupku prinudnog izvršenja, dozvoljenog rješenjem Osnovnog suda u Mostaru broj I-3517/00 od 12.10.2000. godine, nakon finansijskog vještačenja zbog promjene novca kao sredstva plaćanja, izvršene konverzije i denominacije, tužitelju je po pravosnažnoj presudi isplaćen iznos od 0,02 KM na ime glavnog duga sa zakonskom zateznom kamatom, te troškovi izvršnog postupka od 95,00 KM. Tužitelj i u reviziji smatra da mu pripada naknada štete u iznosu od 34.199,52 KM i to u vidu glavnog duga iznos od 8.650,52 KM i kapitalizirana kamata od 25.549,00 KM na osnovu odredbe iz člana 278. stav (2) Zakona o obligacionim odnosima (dalje ZOO) jer tuženi svojom krivicom nije postupio po pravosnažnoj presudi, a da je taj iznos primio, isti bi oročio i dobijao kamatu kao izmaklu korist. Drugostepeni sud je na utvrđeno činjenično stanje od strane prvostepenog suda pravilno primijenio materijalno pravo kada je tužitelja odbio sa postavljenim tužbenim zahtjevom. Zahtjev tužitelja za naknadu štete zbog gubitka vrijednosti domaćeg novca nema osnova u odredbi člana 278. stav (2) ZOO, prema kojoj ako je šteta koju je povjerilac pretrpio zbog dužnikovog zadocnjenja veća od iznosa koji bi dobio na ime zatezne kamate, on ima pravo zahtijevati razliku do potpune naknade štete. Po tumačenju ovog suda, iz sadržaja člana 278. stav (2) ZOO proizilazi da to zakonsko određenje ima u vidu samo štetu koju je povjerilac pretrpio do donošenja presude broj P-1493/89 od 29.1.1990. godine. Ovo iz razloga što je tom presudom definitivno uređen sporni pravni odnos, pa kada je po zahtjevu tužitelja kao oštećenog umjesto uspostave prijašnjeg stanja po članu 185. stav (1) ZOO dosuđena naknada u novcu po članu 185. stav (4) ZOO, pravo oštećenog nastavlja da egzistira i kao potpuno određena novčana tražbina iz koje on može crpiti samo pravo na zateznu kamatu, onako kako je presudom određeno, a ne i pravo na revalorizaciju dosuđenog iznosa kako traži tužitelja. Naknada štete zbog gubitka vrijednosti domaćeg novca nije, dakle, šteta koja se nadoknađuje po odredbi člana 278. stav (2) ZOO, niti šteta koja ima svoj osnov u bilo kojoj drugoj normi materijalnog prava. Načelo monetarnog nominalizma iz člana 394. ZOO isključuje odgovornost tuženog za gubitak vrijednosti domaće novca kroz vrijeme trajanja docnje u izvršenju, jer postojanje takve štete ne proizilazi iz same činjenice obezvrjeđenja novca.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 58 0 P 062571 18 Rev od 8.1.2019. godine)

55.

Član 749. st. (1) i (2) Zakona o obligacionim odnosima

PRIMJENA ODREDBA O NALOGU MOGUĆA JE JEDINO AKO JE POZNAT SADRŽAJ I OBIM PRUŽENE USLUGE PO UGOVORU O NALOGU.

Iz obrazloženja:

Tužitelj u reviziji tvrdi da je sa tuženim zaključio ugovor o nalogu u smislu odredbe člana 749. stav (1) Zakona o obligacionim odnosima, da je tuženi postupao kao nalogoprimac, zbog čega je nalog trebao izvršavati sa pažnjom dobrog privrednika i domaćina, pazeći na interese nalogodavca - u ovom slučaju tužitelja, što tuženi nije učinio jer nalogodavcu nije položio izvještaj o preduzetim radnjama i raspolaganju novčanim sredstvima. S obzirom na to da je među strankama sporan sadržaj i obim stvarno pruženih usluga, a prema utvrđenju nižestepenih sudova tužitelj nije iznio činjenice u prilog navedenim tvrdnjama o sadržaju i obimu pruženih usluga, niti predložio dokaze o spornim činjenicama, iako je na njemu bio teret dokaza, revidentu se ukazuje da su nižestepeni sudovi pravilno zaključili da nema dokaza niti o osnovanosti, niti o visini tužbenog zahtjeva. Primjena odredaba o nalogu moguća je samo ako je poznat sadržaj i obim pružene usluge po ugovoru o nalogu.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 65 0 P 185315 18 Rev od 21.3.2019. godine)

56.

Član 948. stav (3) Zakona o obligacionim odnosima

NAKNADA NEMATERIJALNE ŠTETE ISPLAĆENA RADNIKU PO OSNOVU OSIGURANJA OD NESRETNOG SLUČAJA (UGOVORENOG KAO OSIGURANJE OD ODGOVORNOSTI) URAČUNAVA SE U IZNOS ŠTETE KOJU MU POSLODAVAC DUGUJE IZ OSNOVA ODGOVORNOSTI ZA ŠTETU I TAKVO URAČUNAVANJE VRŠI SE SAMO KADA JE POSLODAVAC UGOVARATELJ I UPLATITELJ PREMIJE.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 51 0 P 073062 15 Rev od 14.2019. godine)

PRIVREDNO PRAVO

57.

Član 2. stav (2) tač. a), b), c) i d), član 4. stav (4), član 51., član 79. stav (1) tačka j) Zakona o industrijskom dizajnu BiH

DA BI POSTOJALA POVREDA PRAVA NA ODREĐENI INDUSTRIJSKI DIZAJN KOJI JE ZAŠTIĆEN U SKLADU SA ZAKONOM, ZAHTIJEVA SE OPAŽANJE (IDENTIČNOSTI DIZAJNA) LICA KOJE IMA VEĆI STEPEN ZNANJA O ODGOVARAJUĆOJ VRSTI PROIZVODA U ODNOSU NA PROSJEČNOG POTROŠAČA (INFORMIRANI POTROŠAČ KOJI MOŽE UOČITI RAZLIKU IZMEĐU DVA MODELA).

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 32 0 Ps 141220 17 Rev od 12.3.2019. godine)

RADNO PRAVO

58.

Član 89. Zakona o radu

KOD KONTINUIRANE POVREDE IZ RADNOG ODNOSA KOJA NEPREKIDNO TRAJE POSLODAVAC NIJE PREKLUĐIRAN U PRAVU NA DAVANJE OTKAZA UGOVORA O RADU BUDUĆI DA ROK OD 15 DANA IZ ČLANA 89. ZAKONA O RADU NE POČINJE TEĆI SVE DOK TAKVO PONAŠANJE TRAJE.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 58 0 Rs 099128 17 Rev od 16.4.2019. godine)

59.

Član 101. Zakona o radu

PRAVO NA ODBRANU, U SMISLU ODREDBE ČLANA 101. ZAKONA O RADU, PODRAZUMIJEVA PRAVO RADNIKA DA SE IZJAŠNJAVA O ČINJENICAMA, A NE OBAVEZU POSLODAVCA DA MU DOSTAVLJA PRIBAVLJENE DOKAZE O NJEGOVOM PONAŠANJU.

Iz obrazloženja:

Pravilno je prvostepeni sud ocijenio da okolnost da tuženi nije dostavio tužitelju traženi snimak video nadzora ne predstavlja uskraćivanje prava na odbranu, ako je tužitelju data mogućnost da se izjašnjava o činjenicama koje su na taj način utvrđene, a o čemu je on od strane poslodavca bio upoznat. Pravo na odbranu, u smislu odredbe člana 101. ZOR, naime, podrazumijeva pravo radnika da se izjašnjava o činjenicama, a ne obavezu poslodavca da mu dostavlja pribavljene dokaze o njegovom ponašanju. Kako je tužitelju, u konkretnom slučaju, od strane tuženog data mogućnost da se u postupku u kojem su utvrđivane činjenice od značaja za odluku o otkazu, o tim činjenicama izjasni, te kako tužiteljevo priznanje tih činjenica u ovom postupku nije dovedeno u pitanje, nego je, naprotiv, potvrđeno izvedenim dokazima, pogrešan je pravni zaključak drugostepenog suda da razlozi za otkaz nisu bili opravdani.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 43 0 Rs 131696 17 Rev od 11.6.2019. godine)

STAMBENO PRAVO

60.

Član 3. stav (1) i član 7. stav (1) Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo

Član 39. Zakona o građevinskom zemljištu

UKOLIKO PROSTORNIM PLANOM ILI PLANOM PARCELACIJE NIJE UTVRĐENA POVRŠINA ZEMLJIŠTA KOJE JE POTREBNO ZA REDOVNU UPOTREBU ZGRADE, TU POVRŠINU UTVRĐUJE RJEŠENJEM ORGAN UPRAVE NADLEŽAN ZA IMOVINSKO-PRAVNE POSLOVE, UZ PRIBAVLJENO MIŠLJENJE ORGANA UPRAVE NADLEŽNOG ZA POSLOVE URBANIZMA. PRAVO NA ZEMLJIŠTU ZA REDOVNU

UPOTREBU STAMBENOG OBJEKTA MOŽE SE OSTVARIVATI JEDINO PRED ORGANOM UPRAVE ZA IMOVINSKO-PRAVNE POSLOVE.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 32 0 P 098751 17 Rev od 19.3.2019. godine)

NASLJEDNO PRAVO

61.

Čl. 65. i 68. Zakona o nasljeđivanju

U SLUČAJU KADA SE RADI O SAČINJAVANJU DVA POSEBNA TESTAMENTA U JEDNOJ ISPRAVI, KOJA MOGUĆNOST ZAKONOM NIJE ZABRANJENA, I KADA JE SVAKI OD TA DVA TESTAMENTA SASTAVLJEN U ZAKONOM PROPISANOJ FORMI, NEMA OSNOVA ZA NJIHOVO PONIŠTENJE.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 65 0 P 297509 17 Rev od 12.12.2017. godine)

DISKRIMINACIJA

62.

Član 2. stav (1) Zakon o zabrani diskriminacije

KADA TUŽITELJ NIJE ISPUNJAVAO KRITERIJE I UVJETE ZA UNAPREĐENJE U ČIN „INSPEKTOR“ I KADA SU UPOREDNI POLICIJSKI SLUŽBENICI ISPUNJAVALI TE UVJETE, TUŽENI PREMA TUŽITELJU NIJE NEJEDNAKO POSTUPAO KADA GA NIJE STAVIO NA LISTU UNAPRIJEĐENIH POLICIJSKIH SLUŽBENIKA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 65 0 Rs 150754 18 Rev od 10.1.2019. godine)

PRIZNANJE STRANE SUDSKE ODLUKE

63.

Član 1. stav (1) Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima

ODLUKA STRANOG ORGANA UPRAVE – OPĆINE KOJOM JE DOZVOLJENA PROMJENA PREZIMENA STRANKE U TOM POSTUPKU, NEMA KARAKTER SUDSKE ODLUKE U SMISLU ODREDBE ČLANA 86. ZAKONA O RJEŠAVANJU SUKOBA ZAKONA SA PROPISIMA DRUGIH ZEMALJA U ODREĐENIM ODNOSIMA.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 03 0 V 017794 18 Gž od 14.11.2018. godine)

64.

Čl. 86. do 96. Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima

U POSTUPKU PRIZNANJA STRANE SUDSKE ODLUKE SUD NE MOŽE ISPITIVATI PRAVILNOST I ZAKONITOST STRANE SUDSKE ODLUKE SA STANOVIŠTA MATERIJALNOPRAVNOG ODNOSA IZMEĐU PREDLAGAČA I PROTIVNIKA PREDLAGAČA.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 09 0 V 021015 18 Gž od 24.1.2019. godine)

PARNIČNI POSTUPAK

65.

Čl. 19. i 20. Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima

Čl. 26., 47. stav (3) i 438. Zakona o parničnom postupku

U PARNICI U KOJOJ SE JEDNA STRANA POZOVE NA POSTOJANJE SPORAZUMA O ARBITRAŽI, PITANJE MJERODAVNOG PRAVA ZA ARBITRAŽNI SPORAZUM ODREĐUJE NJEGOVU PUNOVAŽNOST, DEJSTVO I TUMAČENJE. PUNOVAŽNI SPORAZUM JE I OSNOV ZA DELEGACIJU NADLEŽNOSTI REDOVNIH SUDOVA ZA RJEŠAVANJE ODREĐENOG SPORA, JER BI SE DOMAĆI SUD MOGAO OGLASITI NENADLEŽNIM UKOLIKO TUŽENI NAJKASNIJE U ODGOVORU NA TUŽBU U TOM SMISLU IZJAVI PRIGOVOR.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 25 0 Ps 031613 17 Rev 2 od 21.2.2019. godine)

66.

Član 2. stav (1) Zakona o parničnom postupku u vezi sa članom 21. Zakona o vlasničko-pravnim odnosima i čl. 52. i 105. stav (2) ZOO

SUD ODLUČUJE U GRANICAMA POSTAVLJENOG TUŽBENOG ZAHTJEVA NE SAMO ONDA KADA GA U CIJELOSTI USVOJI ILI ODBIJE, VEĆ I ONDA KADA DOSUDI TUŽITELJU MANJI OBIM PRAVA AKO JE UTVRDIIO DA JE TUŽBENI ZAHTJEV SAMO DJELOMIČNO OSNOVAN.

Iz obrazloženja:

Na zajedničko vlasništvo shodno se primjenjuju odredbe o suvlasništvu (član 21. Zakona o vlasničko – pravnim odnosima). Za otuđenje cijele nekretnine prvotuzena je morala imati saglasnosti tužitelja kao drugog suvlasnika, što do zaključenja glavne rasprave kod prvostepenog suda nije dokazala (član 17. stav (3) Zakona o vlasničko – pravnim odnosima u vezi sa članom 126. Zakona o parničnom postupku). Kako je prvotuzena ugovorom o poklonu raspolagala cijelom nekretninom u korist drugotuzenog, takav ugovor je djelomično ništav u dijelu preko ½ zbog nepostojanja osnova ugovorne obaveze jer je prenijela više prava nego što je imala (član 52. u vezi sa članom 105. stav (1) ZOO). Tužitelj je dokazao postojanje činjenice na kojoj je zasnivao tužbeni zahtjev za utvrđenje ništavosti ugovora o poklonu, pa je pravilnom

primjenom materijalnog prava trebalo samo djelomično usvojiti tužbeni zahtjev za utvrđenje ništavosti i da drugotuženi trpi da se prvotužena upiše na navedenoj nekretnini u katastarskom operatu i zemljišnoj knjizi kao posjednik i nosilac prava raspolaganja radi građenja sa dijelom $\frac{1}{2}$. Ovaj sud je imao u vidu da je u širem zahtjevu sadržan i uži zahtjev i da sud odlučuje u granicama postavljenog tužbenog zahtjeva kada dosudi i manji obim prava, ako je utvrdio da je tužbeni zahtjev samo djelomično osnovan.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 28 0 P 031310 18 Rev od 14.3.2019. godine)

67.

Član 318. stav (2) u vezi sa članom 55. stav (4) Zakona o parničnom postupku

PRI EVENTUALNOJ KUMULACIJI TUŽBENIH ZAHTJEVA ZA DOZVOLJENOST REVIZIJE JE MJERODAVNA VRIJEDNOST PREDMETA SPORA SVAKOG POJEDINOG ZAHTJEVA. VRIJEDNOSTI PREDMETA SPORA TIH ZAHTJEVA SE NE ZBRAJAJU JER TUŽITELJI NE TRAŽE DA SE PRIHVATE SVA TRI TUŽBENA ZAHTJEVA KOJI SU KUMULIRANI.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 65 0 P 049372 19 Rev od 26.11.2019. godine)

PRAVNI STAVOVI

USVOJENI NA SJEDNICAMA GRAĐANSKOG ODJELJENJA VRHOVNOG SUDA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

68.

DRŽAVNOM SLUŽBENIKU/NAMJEŠTENIKU PRIPADA PRAVO NA ISPLATU JUBILARNE NAGRADE KADA TUŽENA STRANKA NE DOKAŽE NEDOSTATAK SREDSTAVA ZA ISPLATU.

69.

TUŽITELJ JE DUŽAN DOKAZATI DA TUŽENOG OBAVEZUJE GRANSKI KOLEKTIVNI UGOVOR (GKU), JER ISTINITOST ODREĐENE TVRDNJE DOKAZUJE, U PRAVILU, ONAJ KO TVRDI DA ODREĐENA ČINJENICA POSTOJI, A NE ONAJ KOJI PORIČE NJENO POSTOJANJE.

(Pravni stavovi usvojeni na sjednici Građanskog odjeljenja VSFBiH održanoj dana 15.3.2019. godine)

70.

NIJE DOZVOLJENA REVIZIJA KOJU JE U SPORU ZBOG ZABRANE DISKRIMINACIJE PODNIJELA STRANKA KOJA NEMA POLOŽEN PRAVOSUDNI ISPIT.

(Pravni stav usvojen na sjednici Građanskog odjeljenja VSFBiH održanoj dana 21.5.2019. godine)

71.

NEOTPLAĆENI IZNOS KREDITA NAKON PRESTANKA BRAČNE ZAJEDNICE JE TERET BRAČNE STEČEVINE KOJI SNOSE OBA BRAČNA PARTNERA NA JEDNAKE DIJELOVE. ISPLATOM CJELOKUPNOG PREOSTALOG DUGA OD STRANE JEDNOG BRAČNOG PARTNERA, ON JE UJEDNO ISPUNIO I OBAVEZU DRUGOG BRAČNOG PARTNERA U PODMIRENJU ISTE KAO DUGA BRAČNE STEČEVINE, PA ISPLATILAC IMA PRAVO TRAŽITI POVRAT $\frac{1}{2}$ IZNOSA KAO DOSPJELE OBAVEZE DRUGOG BRAČNOG PARTNERA.

(Pravni stav usvojen na sjednici Građanskog odjeljenja VSFBiH održanoj dana 12.6.2019. godine)

72.

TUŽITELJ JE PREKLUDIRAN TUŽBOM U POGLEDU OZNAČAVANJA VRIJEDNOSTI SPORA AKO SE TUŽBENI ZAHTJEV NE ODNOSI NA NOVČANI IZNOS. TAKO NAZNAČENU VRIJEDNOST SPORA OVLAŠTEN JE MIJENJATI SAMO SUD, POD USLOVIMA PROPISANIM ODREDBOM ČLANA 321. STAV (3) ZPP.

(Pravni stav usvojen na sjednici Građanskog odjeljenja VSFBiH održanoj dana 9.10.2019. godine)

73.

SPOROV I KOJI SE ODOSE NA POVRAT NEOSNOVANO NAPLAĆENE KOMUNALNE TAKSE NE PREDSTAVLJAJU GRAĐANSKOPRAVNI SPOR I NE POSTOJI NADLEŽNOST PARNIČNOG SUDA.

(Pravni stav usvojen na sjednici Građanskog odjeljenja VSFBiH održanoj dana 11.12.2019. godine)

**PRAVNI STAVOVI USVOJENI U POSTUPKU RJEŠAVANJA
SPORNIH PRAVNIH PITANJA
ČLAN 61a. DO 61f. ZAKONA O PARNIČNOM POSTUPKU**

74.

POSTOJI PRAVNI OSNOV ZA VOĐENJE VANPARNIČNOG POSTUPKA, ODNOSNO MERITORNO ODLUČIVANJE U VANPARNIČNOM POSTUPKU O PRIJEDLOGU ZA DIOBU ZAJEDNICE NEKRETNINA PREMA POSJEDOVNOM STANJU, GDJE BI EVENTUALNA ODLUKA BILA PROVODIVA SAMO U KATASTARSKOJ EVIDENCIJI (NE I U ZEMLJIŠNOKNJIŽNOJ). UREDAN JE PRIJEDLOG ZA DIOBU ZAJEDNICE NEKRETNINA U KOJEM SE DIOBA ZAHTIJEVA ISKLJUČIVO PREMA KATASTARSKIM PODACIMA O NEKRETNINI (NE NAVODEĆI ZEMLJIŠNOKNJIŽNE OZNAKE PARCELA), UZ NAVOĐENJE KATASTARSKIH PODATAKA O NOSITELJU „PRAVA“ NA NEKRETNINI (A NE ZEMLJIŠNOKNJIŽNIM PODACIMA O SUVLASNICIMA I NOSITELJIMA DRUGIH STVARNIH PRAVA), A SVE OVO NA TERITORIJU GDJE, IAKO ZEMLJIŠNOKNJIŽNA EVIDENCIJA NIJE AŽURNA, ISTA POSTOJI ZA SVE NEKRETNINE. AKO USLJED RASKORAKA IZMEĐU ZEMLJIŠNOKNJIŽNOG I STVARNOG PRAVNOG STANJA NEMA MOGUĆNOSTI DA SE RAZVRGNE SUVLASNIČKA ZAJEDNICA NEKRETNINE, MOŽE SE, PO PRAVILIMA VANPARNIČNOG POSTUPKA, IZVRŠITI DIOBA POSJEDA.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 55 0 V 001609 19 Spp od 21.5.2019. godine)

UPRAVNO PRAVO

75.

Član 123. stav 2. Zakona o upravnom postupku

NADLEŽNI ORGAN NE MOŽE ODBACITI ZAHTJEV STRANKE IZ RAZLOGA ŠTO PO VAŽEĆIM ODREDBAMA NEMA USLOVA ZA POKRETANJE UPRAVNOG POSTUPKA, PRIJE PROVOĐENJA POSTUPKA (SASLUŠANJEM STRANAKA I UVIDA U PRILOŽENE DOKAZE).

Iz obrazloženja:

Presudom Kantonalnog suda u Bihaću broj: 01 0 U 008458 14 U od 12.02.2015. godine odbijena je tužba tužilaca podnesena protiv rješenja tuženog, broj i datum navedeni u uvodu ove presude, kojim je odbijena njihova žalba tužioca Popović Marka izjavljena protiv zaključka Službe za imovinsko pravne i geodetske poslove Općine Bihać broj: 05/1-23-4-3980/13 od 28.08.2015. godine. Navedenim zaključkom odbačen je zahtjev tužilaca iz razloga što prema važećim odredbama nema uslova za pokretanje upravnog postupka.

Zahtjevom za vanredno preispitivanje sudske odluke tužioci su putem punomoćnika osporili zakonitost presude prvostepenog suda zbog bitne povrede postupka i pogrešne primjene materijalnog prava. Navodi se da su povrijeđene odredbe člana 8. Zakona o upravnom postupku i da tužioci insistiraju na utvrđivanje svih činjenica od koji zavisi pravilno rješavanje ove upravne stvari. Smatraju da su doneseni akti nezakoniti i suprotni odlukama CRPC koju tužioci posjeduju, te da je postupanje tuženog i suda suprotno članu 365. Zakona o stvarnim pravima („Službene novine Federacije BiH“, broj 66/13). Navode da nisu nikada od Općine Bihać primili rješenje o dodjeli zemljišta na osnovu kojeg je izvršena promjena u katastarskom operatu, po osnovu kojeg je predmetno zemljište sa ranijeg vlasnika, pravnog prednika tužioca Popović Ilije upisano na „Žitoprerađu“ d.d. Bihać, a kasnije rješenjem od 29.02.2000. godine iste nekretnine dodjeljenje „Agrokrajina“ d.d., koja je uknjižena kao korisnik-posjednik nekretnine. Predlažu da se zahtjev uvaži i pobijana presuda ukine.

U odgovoru na zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke tuženi je predložio da se zahtjev odbije kao neosnovan.

Ovaj sud je na osnovu člana 45. Zakona o upravnim sporovima („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj 9/05) ispitao pobijanu presudu u granicama zahtjeva i povreda propisa iz člana 41. ovog zakona navedenih u zahtjevu, pa je odlučio kao u izreci ove presude iz slijedećih razloga:

Prema obrazloženju pobijane presude i podataka u spisu predmeta proizilazi da su tužioci prvostepenom organu podnijeli zahtjev dana 18.07.2013. godine radi utvrđivanja prestanka državnog vlasništva i uspostavljanje ranijeg vlasničko pravnog odnosa na osnovu člana 96. Zakona o građevinskom zemljištu, odnosno za vraćanje u posjed nezakonito izvršenih promjena posjeda u katastarskim knjigama. Razmatrajući zahtjev, prvostepeni organ je utvrdio da nema

uslova za pokretanje i vođenje postupka u skladu sa članom 96. Zakona o građevinskom zemljištu iz razloga što prema priloženom rješenju o dodjeli Skupštine Općine Bihać iz 1966. godine proizilazi da zemljište, čiji se povrat traži, dodjeljeno je kao poljoprivredno zemljište u društvenoj svojini i da je dodjela izvršena na osnovu Zakona o poljoprivrednom zemljišnom fondu opštenarodne imovine i dodjeljivanja zemljišta poljoprivrednim organizacijama („Službeni list FNRJ“ broj 22/53 i 10/65), pa prema navedenom ne radi se o građevinskom, nego o poljoprivrednom zemljištu. Prvostepeni organ je zaključkom odbacio zahtjev tužilaca primjenom člana 123. stav 2. Zakona o upravnom postupku, jer prema važećim odredbama nema uslova za pokretanje upravnog postupka. Rješavajući po žalbi tužioca Popović Marka izjavljenoj protiv zaključka prvostepenog organa tuženi je žalbu odbio kao neosnovanu, a prvostepeni sud je pobijanom presudom tužbu odbio kao neosnovanu, jer nije našao da su počinjene povrede postupka.

Odredbom člana 123. stav 2. Zakona o upravnom postupku („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj 2/98 i 48/99) propisano je, ako nadležni organ povodom postavljenog zahtjeva stranke utvrdi da po važećim propisima nema uvjeta za pokretanje postupka, donijet će o tome zaključak kojim će se podneseni zahtjev odbaciti kao preuranjen i protiv tog zaključka dopuštena je posebna žalba. Prvostepeni organ je na osnovu priloženih dokaza uz zahtjev zaključio da prema važećim odredbama nema uslova za pokretanje upravnog postupka. Međutim, odbacivanje zahtjeva stranke zbog nedostatka uslova za pokretanje postupka ne odnosi se i na ocjenu organa da nema uslova za udovoljavanje zahtjeva stranci.

Ovaj sud nalazi da je došlo do povrede pravila postupka, jer je prvostepeni organ u konkretnom slučaju morao provesti postupak i na osnovu saslušanja stranaka i uvidom u priložene dokaze i druge dokaze koje bi stranke predložile utvrdio činjenično stanje i primjenom materijalnog prava odlučio o zahtjevu tužilaca. Prvostepeni sud iz navedenog razloga nije mogao ocijeniti zakonitost rješenja tuženog organa, a posebno što je u žalbi izjavljenoj protiv zaključka prvostepenog organa tužilac Popović Marko istakao povredu člana 8. Zakona o upravnom postupku, jer stranci nije pružena mogućnost da se izjasni o svim činjenicama i okolnostima koje su važne za donošenje rješenja. Tuženi organ je u obrazloženju osporenog rješenja naveo da je prvostepeni organ utvrdio činjenice na osnovu priloženih dokaza i zahtjev odbacio kao neosnovan, ali nije odgovorio na žalbene prigovore da strankama nije data mogućnost da učestvuju u postupku. Tužiocu su i u tužbi isticali povredu člana 8. Zakona o upravnom postupku, na koje navode tužbe sud nije odgovorio u obrazloženu pobijane presude.

Prema tome, prvostepeni organ je morao na osnovu provedenog postupka i primjenom materijalnog prava odlučiti o zahtjevu tužilaca. S obzirom da je u žalbi i tužbi isticana povreda postupka, člana 8. Zakona o upravnom postupku, a tuženi u osporenom rješenju, a ni sud nisu odgovorili na ove prigovore, ovaj sud smatra da je povrijeđeno pravo stranaka na pravično suđenje, bez obzira što se u konkretnom slučaju ne može primjenom odredbe člana 96. stav 1. Zakona o građevinskom zemljištu Federacije Bosne i Hercegovine za utvrđivanje prestanka društvenog sada državnog vlasništva na građevinskom zemljištu koje nije privedeno namjeni. Odredbom člana 96. stav 1. navedenog zakona je propisano da stupanjem na snagu ovog zakona, po sili zakona prestaje državno vlasništvo na građevinskom zemljištu koje nije privedeno namjeni u skladu sa prostornim planom, a društveno sada državno vlasništvo je prešlo na osnovu odluke općine (opštine).

Iz navedenih razloga ukazuju se osnovani navodi u zahtjevu da je došlo do bitne povrede postupka, nemogućnosti podnosilaca zahtjeva da učestvuju u postupku, a što je isticano i u žalbi i tužbi, pa je ovaj sud je primjenom člana 46. stav 1. i 2. Zakona o upravnim sporovima odlučio

kao u izreci ove presude, da bi prvostepeni organ u ponovnom postupku postupio po primjedaba ovog suda i donio pravilnu i zakonitu odluku.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 01 0 U 008458 15 Uvp od 15.08.2019. godine)

76.

Član 25. stav 1. tačka 3. Zakona o upravnim sporovima

KADA JE RJEŠENJEM TUŽENOG ORGANA PONIŠTEN UPRAVNI AKT PRVOSTEPENOG ORGANA I VRAĆEN NA PONOVI POSTUPAK ZBOG POVREDE POSTUPKA, KANTONALNI SUD TREBA TUŽBU ODBITI, A NE ODBACITI.

Iz obrazloženja:

Presudom Kantonalnog suda u Širokom Brijegu broj: 08 0 U 001834 17 U2 od 08.06.2017. godine uvažena je tužba Općine Ljubuški, poništeno je rješenje tužene Federalne uprave za geodetske i imovinsko-pravne poslove, broj i datum navedeni u uvodu ove presude (stav 1. i 2. izreke presude). Stavom 3. izreke odbijene su žalbe Ministarstva gospodarstva ŽZH i Miličević Milenka kao neosnovane i zaključak Službe za prostorno uređenje i imovinsko-pravne poslove Općine Ljubuški broj: 04/2-30-10-263/12 od 27.03.2013. godine se potvrđuje.

Zahtjevom za vanredno preispitivanje sudske odluke Miličević Milenko kao zainteresovano lice, putem punomoćnika osporio je zakonitost presude prvostepenog suda zbog povrede federalnog zakona. U zahtjevu se poziva na odredbe Zakona o građevinskom zemljištu, Zakona o šumama i Uredbu o šumama i smatra da je sud pogrešno odlučio kada je donio pobijanu presudu iz razloga koje je detaljno naveo u zahtjevu. Predlaže da se zahtjev uvaži, pobijana presuda ukine i predmet vrati sudu na ponovno odlučivanje.

Odgovor na zahtjev za vanredno preispitivanje su podnijeli Općinsko pravobraniteljstvo Ljubuški sa prijedlogom da se zahtjev odbije kao neosnovan i Ministarstvo gospodarstva ŽZH u kojem je navedeno da je postupak zakonit, pravilno je utvrđeno činjenično stanje i pravilno primijenjen Zakon o upravnom postupku.

Ovaj sud je na osnovu člana 45. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 9/05) ispitao zakonitost pobijane presude u granicama zahtjeva i povreda propisa iz člana 41. tog zakona, pa je odlučio kao u izreci presude iz slijedećih razloga:

Prvostepeni sud je u ponovnom postupku provedenom u izvršenju presude ovog suda broj: 08 0 U 001834 14 Uvp od 29.12.2016. godine donio presudu broj: 08 0 U 001834 17 U2 od 08.06.2017. godine, koja se zahtjevom za vanredno preispitivanje pobija. Presudom ovog suda broj: 08 0 U 001834 14 Uvp od 29.12.2016. godine ukinuto je rješenje prvostepenog suda broj: 08 0 U 001834 14 U od 09.04.2014. godine iz razloga što je rješenjem tužene Federalne uprave za geodetske i imovinsko-pravne poslove broj: 05-30-2-734/2013 od 02.07.2013. godine poništen zaključak Službe za prostorno uređenje i imovinsko-pravne poslove, Odjela imovinsko-pravnih i katastarskih poslova Općine Ljubuški broj: 04/2-30-10-263/12 od 27.03.2013. godine i predmet vraćen prvostepenom organu na ponovni postupak. S obzirom da se radilo o poništenju zaključka i vraćanju na ponovni postupak iz razloga što je činjenično stanje ostalo nepotpuno utvrđeno i što se nije vodilo računa o pravilima postupka, u obrazloženju presude je navedeno da se u ponovnom postupku svim strankama omogući da štite

svoja prava i interese i da aktivno učestvuju u postupku, da predlažu dokaze i učestvuju u njihovom izvođenju i na taj način da im se omogući da se izjasne o svim činjenicama i okolnostima koje su važne za donošenje rješenja. Iz navedenih razloga prvostepeni sud nije mogao tužbu odbaciti primjenom člana 25. stav 1. tačka 3. Zakona o upravnom postupku, nego je o istoj trebao odlučiti u meritumu.

Međutim, u ponovnom postupku prvostepeni sud je odlučio o tužbi Općine Ljubuški na način da je potvrdio zaključak prvostepenog organa, kojim je odbačen zahtjev Ministarstva gospodarstva ŽZH, iako je rješenjem tužene zaključak poništen da bi se u ponovnom postupku izveli potrebni dokazi i strankama omogućilo da aktivno učestvuju u postupku iz kojih razloga je ovaj sud presudom broj: 08 0 U 001834 14 Uvp od 29.12.2016. godine ukinuo ranije rješenje prvostepenog suda. S obzirom da strankama nije omogućeno učešće u upravnom postupku i nisu provedeni potrebni dokazi, prvostepeni sud nije mogao odlučiti o tužbi na način kako je navedeno u izreci prvostepene presude, već je trebao tužbu odbiti, jer je rješenjem tužene od 02.07.2013. godine pravilno poništen zaključak prvostepenog organa zbog bitne povrede postupka, da bi ponovnom postupku prvostepeni organ proveo postupak po pravilima postupka i donio pravilno i zakonito rješenje po podnesenom zahtjevu.

Iz navedenih razloga ovaj sud je zahtjev za vanredno preispitivanje uvažio, pobijanu presudu Kantonalnog suda u Širokom Brijegu preinačio i tužbu odbio primjenom člana 46. stav 1. i 2. Zakona o upravnim sporovima.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 08 0 U 001834 17 Uvp 2 od 28.08.2019. godine)

77.

Član 43. stav 2. u vezi sa članom 24. stav 2. Zakona o upravnim sporovima

AKO PO TRAŽENJU VRHOVNOG SUDA FEDERACIJE BiH STRANKA U OSTAVLJENOM ROKU NE UREDI ZAHTJEV ZA VANREDNO PREISPITIVANJE SUDSKE ODLUKE, SUD ĆE ZAHTJEV ODBACITI KAO NEUREDAN.

Iz obrazloženja:

Presudom Kantonalnog suda u Mostaru broj: 07 0 U 011160 14 U od 26.06.2015. godine uvažena je tužba tužioca, poništena su rješenje tuženog organa, broj i datum navedeni u uvodu ove presude i rješenje Općinske službe za društvene djelatnosti, opću upravu i branitelje Čitluk broj: 04-01-43-6/14 od 21.01.2014.godine. Tuženi je obavezan da tužiocu naknadi troškove upravnog spora u iznosu od 280,80 KM.

Protiv navedene presude prvostepenog suda Federalno pravobranilaštvo Sarajevo podnijelo je zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke zbog razloga navedenih u članu 41. Zakona o upravnim sporovima, sa prijedlogom da se zahtjev uvaži, pobijana presuda preinači.

Ovaj sud je prethodno ispitao da li postoje procesno-pravne pretpostavke za podnošenje zahtjeva za vanredno preispitivanje sudske odluke i njegovo meritorno rješavanje, pa je našao da ne postoje iz slijedećih razloga:

Dopisom ovog suda broj: 07 0 U 011160 15 Fp2 od 13.02.2019. godine Federalno pravobranilaštvo Sarajevo, kao podnosilac zahtjeva za vanredno preispitivanje pozvano je da u

roku od 8 dana, zahtjev koji je nepotpun, uredi tako da u skladu sa članom 43. stav 1. Zakona o upravnim sporovima („Službene novine Federacije BiH“, broj 9/05) navede razloge pobijanja presude prvostepenog suda. U dopisu ovog suda navedeno je da će se u protivnom zahtjev odbaciti kao neuredan pozivom na odredbu člana 43. stav 2., a primjenom člana 24. stav 2. Zakona o upravnim sporovima.

Federalno pravobranilaštvo Sarajevo u ostavljenom roku, a ni do danas nije postupilo po traženju ovog suda, odnosno zahtjev za vanredno preispitivanje presude prvostepenog suda nije uređen, iako je prema dokazu u spisu (dostavnici o uručenju pismena) pismeno primljeno dana 21.02.2019. godine i prijem pismena potvrđeno potpisom lica koje je pismeno primilo.

Iz navedenih razloga ovaj sud je na osnovu člana 43. stav 2. u vezi sa članom 24. stav 2. Zakona o upravnim sporovima podneseni zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke odbacio kao neuredan.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 07 0 U 011160 15 Uvp od 17.05.2019. godine)

78.

Član 21. i 22. Zakona o upravljanju otpadom

Član 11. Pravilnika o upravljanju otpadom od električnih i drugih elektronskih proizvoda

OBAVEZA UPRAVLJANJA OTPADNOM OPREMOM OBAVEZNIK JE DUŽAN UZ OPŠTU NAKNADU IZ STAVA 3. ČLANA 11. PRAVILNIKA UPLAĆIVATI I NAKNADU ZA UPRAVLJANJE OTPADNOM OPREMOM FONDU ZA ZAŠTITU OKOLIŠA.

Iz obrazloženja:

Presudom Kantonalnog suda u Širokom brijegu broj: 08 0 U 002437 15 U od 13.10.2015. godine odbijena je tužba tužioca podnesena protiv rješenja tuženog organa, broj i datum navedeni u uvodu ove presude, kojim je odbijena njegova žalba izjavljena protiv rješenja Fonda za zaštitu okoliša Federacije Bosne i Hercegovine broj: 01-09-3537/14 od 10.12.2014. godine. Navedenim rješenjem tužilac je obavezan da za 1. polovinu 2013. godine Fondu za zaštitu okoliša Federacije BiH uplati na ime opće naknade iznos od 1.709,28 KM i na ime naknade za upravljanje otpadnom opremom iznos od 34.185,60 KM, sve u roku od 15 dana po prijemu rješenja pod prijetnjom prinudnog izvršenja putem nadležnog suda uz naknadu zakonskih zateznih kamata za slučaj kašnjenja u plaćanju.

Blagovremeno podnesenim zahtjevom za vanredno preispitivanje tužilac je osporio zakonitost presude prvostepenog suda zbog povrede federalnog zakona i drugog federalnog propisa i povrede pravila postupka. Navodi da nije sporna visina opće naknade, a da je sporna naknada za upravljanje otpadnom opremom i visina te naknade. Smatra da je obračun spornog iznosa protivan cilju Zakona o upravljanju otpadom iz člana 2. i 3. na koji način je došlo do povrede ovog Zakona i Pravilnika o upravljanju otpadom od električnih i elektronskih proizvoda („Službene novine Federacije BiH“, broj 87/12), koji je stupio na snagu 20.10.2012. godine. Ističe da je sa operaterom sistema Kim Tec Eco zaključio ugovor 01.10.2013. godine, a da je dozvolu za rad dobio tek 20.01.2014. godine, pa zaključuje da se bez razloga odugovlačilo sa dozvolom „što je išlo na ruku“ drugom operateru Zeos Eco. Smatra da su u upravnom postupku povrijeđene odredbe Zakona o upravnom postupku, jer tužilac nije saslušan kao stranka, te da je prvostepeni sud pogrešnom uputom o pravnom lijeku prihvatio svoju nadležnost iako nije

nadležan u ovom upravnom sporu po tužbi. Predlaže da se zahtjev uvaži, pobijana presuda ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno rješavanje ili da se preinači.

U odgovoru na zahtjev za vanredno preispitivanje tuženi je predložio da se zahtjev odbije kao neosnovan.

Ovaj sud je na osnovu člana 45. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 9/05) ispitao zakonitost pobijane presude u granicama zahtjeva i povreda propisa iz člana 41. stav 2. tog zakona, pa je odlučio kao u izreci presude iz slijedećih razloga:

Iz obrazloženja pobijane presude proizilazi da su prvostepeni i tuženi organ pravilno postupili kada su tužiocu naložili plaćanje na ime opće naknade u iznosu od 1.709,28 KM i na ime naknade za upravljanje otpadnom opremom u iznosu od 34.185,60 KM u skladu sa članom 21. stav 1. Zakona o upravljanju otpadom i članom 11. Pravilnika o upravljanju otpadom od električnih i elektronskih proizvoda, koje odredbe je prvostepeni sud citirao u obrazloženju pobijane presude. Prvostepeni sud je tužbu odbio kao neosnovanu uz obrazloženje da tužilac ne dovodi u pitanje da svoju obvezu upravljanja otpadnom opremom za navedeni period nije prenio na operatera sustava upravljanja električnim i elektroničnim otpadom, pa imajući u vidu navedene odredbe Zakona i Pravilnika bez uticaja su suprotna izlaganja tužioca u tužbi, kao i drugi navodi iz tužbe koji nemaju uticaja na drugačije odlučivanje u ovoj upravnoj stvari iz kojih razloga je tužba odbijena kao neosnovana.

Ovaj sud nalazi da pobijanom presudom nije povrijeđen zakon na štetu tužioca iz razloga što je sud na osnovu činjenica utvrđenih u upravnom postupku pravilno zaključio da su organi uprave pravilnom primjenom materijalnih propisa, pravilno postupili kada su tužioca obavezali na plaćanje opće naknade i naknade za upravljanje otpadnom opremom u navedenim iznosima. Zahtjevom za vanredno preispitivanje tužilac pobija naknada za upravljanje otpadnom opremom i visinu te naknade. Smatra da je obračun spornog iznosa protivan cilju Zakona o upravljanju otpadom iz člana 2. i 3. („Službene novine Federacije BiH“, broj 33/03 i 72/09) na koji način je došlo do povrede ovog Zakona i Pravilnika o upravljanju otpadom od električnih i elektronskih proizvoda („Službene novine Federacije BiH“, broj 87/12).

Pravilnik o upravljanju otpadom od električnih i elektronskih proizvoda donesen je na osnovu odredbi člana 58. Zakona o upravljanju otpadom ("Službene novine Federacije BiH", broj 33/03 i 72/09).

Odredbom člana 11. stav 1. Pravilnika o upravljanju otpadom od električnih i elektronskih proizvoda propisano je da proizvođač i uvoznik obavezan je uplatiti naknadu prilikom stavljanja opreme prvi put na tržište BiH. Obaveza plaćanja naknade za opremu nastaje: ako je oprema proizvedena i prvi put stavljena na tržište u BiH, ako je oprema proizvedena u BiH, a proizvođač je njegov krajnji korisnik, ako je oprema uvezena iz druge države, prvi put stavljena na tržište u BiH i ako je oprema uvezena iz druge države, a uvoznik je njegov krajnji korisnik (stav 2.). Proizvođač i uvoznik je u obavezi poslati Federalnom ministarstvu i Fondu obračun naknade i izvještaj o količini, masi i vrsti opreme stavljene na tržište na obrazcu "obračun naknade" za 1. polovinu kalendarske godine (januar -juni) do 20. jula kalendarske godine i za 2. polovinu kalendarske godine (juli - decembar) do 20. januara naredne godine (stav 3.) Proizvođač i uvoznik koji nisu prenijeli svoje obaveze na operatera sistema su dužni uz opštu naknadu iz 3. stava ovog člana uplaćivati i naknadu za upravljanje otpadnom opremom Fondu za zaštitu okoliša. Naknade se namjenski troše za upravljanje električnim i elektronskim otpadom. Visina

naknade za upravljanje sa otpadnom opremom je umnožak količine opreme stavljene na tržište teritorije u državi i koeficijentom naknade (stav 5.) Obračun naknade iz stava 3 ovog člana, naročito sadrži podatke: period za koji se obračunava naknada, količina i masa opreme po vrstama opreme stavljene na tržište, iznos obračunate naknade po vrstama opreme, konačni iznos za plaćanje naknade u periodu za koji se plaća naknada, broj plana za upravljanje otpadnom opremom i ime operatera sistema na kojeg je obaveznik prenio svoju odgovornost upravljanja sa otpadnom opremom. Tačnost sa pečatom i potpisom ovjerava operater sistema. Obračunata naknada iz st. 4. i 5. plaća se Fondu za zaštitu okoliša (stav 6. i 7.).

Prvostepeni sud se pravilno pozvao na odredbe člana 21. i 22. Zakona o upravljanju otpadom, koje je citirao u obrazloženju pobijane presude i na naprijed navedene odredbe Pravilnika o upravljanju otpadom od električnih i elektronskih proizvoda, pa kako prema podacima u spisu predmeta proizilazi da tužilac svoju obavezu upravljanja otpadnom opremom za 1. polovinu kalendarske godine 2013. (januar-juni) nije prenio na svoje obaveze na operatera sistema dužan je uz opštu naknadu iz 3. stava člana 11. Pravilnika o upravljanju otpadom od električnih i elektronskih proizvoda uplaćivati i naknadu za upravljanje otpadnom opremom Fondu za zaštitu okoliša. Činjenično stanje utvrđeno u upravnom postupku na osnovu kojeg je primijenjeno materijalno pravo ovaj sud nije cijenio u skladu sa članom 41. stav 4. Zakona o upravnim sporovima, jer zahtjev za vanredno preispitivanje ne može se podnijeti zbog povrede pravila postupka koja se odnose na pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje. Iz navedenih razloga i drugi navodi iz zahtjeva se ukazuju neosnovanim i nemaju uticaja na drugačije odlučivanje u ovoj upravnoj stvari.

S obzirom na navedeno, po ocjeni ovog suda zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke je neosnovan, pa je ovaj sud je primjenom člana 46. stav 1. Zakona o upravnim sporovima odlučio kao u izreci ove presude.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 08 0 U 002437 15 Uvp od 17.05.2019. godine)

79.

Član 47. stav 1. tačka 6. i član 51. stav 2. Zakona o upravnim sporovima

PRVOSTEPENI SUD ĆE RJEŠENJEM ODBACITI TUŽBU PRIMJENOM ČLANA 51. STAV 2. ZAKONA O UPRAVNIM SPOROVIMA AKO TUŽILAC NIJE UČINIO BAR VJEROVATNIM POSTOJANJE ZAKONSKOG OSNOVA ZA PONAVLJANJE POSTUPKA.

Iz obrazloženja:

Rješenjem Kantonalnog suda u Mostaru broj: 07 0 U 011227 16 Uvl od 29.06.2016. godine odbačena je tužba tužioca za ponavljanje postupka okončanog presudom istog suda broj: 07 0 U 011227 15 U od 28.03.2016. godine.

Protiv navedenog rješenja prvostepenog suda zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke podnio je tužilac zbog povrede pravila postupka. U zahtjevu navodi da se u upravnom postupku, kao i u upravnom sporu nije postupilo po pravilima postupka, jer tužiocu nije data mogućnost da učestvuje u postupku radi utvrđivanja činjenica iako je tražio u tužbi da se po potrebi sasluša, te da se u upravnom postupku, kao i u upravnom sporu nije izveo, niti cijenio i jedan dokaz koji je ponuđen u tužbi, zbog čega je došlo do povrede pravila postupka u upravnom postupku i to

člana 9. Zakona o upravnom postupku. Smatra da je u upravnom postupku došlo i do pogrešne primjene materijalnog prava iz kojih razloga predlaže da se zahtjev uvaži, pobijano rješenje ukine i predmet vrati prvostepenom organu na ponovni postupak.

Tuženi organ je u odgovoru na podneseni zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke predložio da se zahtjev odbije kao neosnovan.

Ovaj sud je na osnovu člana 45. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije BiH", broj 9/05) ispitao zakonitost pobijanog rješenja u granicama zahtjeva i povrede propisa iz člana 41. stav 2. ovog zakona, pa je odlučio kao u izreci presude iz slijedećih razloga:

Iz obrazloženja pobijanog rješenja proizilazi da je tužilac podnio tužbu za ponavljanje postupka okončanog presudom Kantonalnog suda u Mostaru broj: 07 0 U 011227 15 U od 28.03.2016. godine, kojom je odbijena njegova tužba podnesena protiv rješenja tuženog broj: 03-03-05-UPI-123/14 od 23.07.2014. godine. Rešenjem tuženog organa prestalo je sa radom i brisano iz Registra udruženja tuženog organa. Primjenom člana 51. stav 2. Zakona o upravnim sporovima prvostepeni sud je odbacio tužbu za ponavljanje postupka, jer tužilac nije učinio bar vjerovatnim postojanje zakonskog osnova za ponavljanje postupka.

Odredbama člana 47. stav 1. tačka 6. Zakona o upravnim sporovima, propisano je da će se postupak okončan presudom ili rješenjem nadležnog suda ponoviti na zahtjev stranke ako stranci, odnosno zainteresovanom licu nije bila data mogućnost da učestvuje u upravnom sporu

U tužbi za ponavljanje postupka, kao razlog ponavljanja postupka okončanog presudom Kantonalnog suda u Mostaru broj: 07 0 U 011227 15 U od 28.03.2016. godine navodi se zakonski osnov iz član 47. stav 1. tačka 6. Zakona o upravnim sporovima. Prvostepeni sud je tužbu za ponavljanje postupka odbacio primjenom člana 51. stav 2. Zakona o upravnim sporovima, jer stranka nije učinila bar vjerovatnim postojanje zakonskog osnova za ponavljanje, a što je prvostepeni sud u skladu sa članom 39. stav 1. Zakona o upravnim sporovima u pobijanom rješenju detaljno obrazložio. Prema stanju spisa, prvostepeni sud je u predmetnom sudskom postupku okončanom presudom broj: 07 0 U 011227 15 U od 28.03.2016. godine, spor riješio na podlozi činjenica koje su utvrđene u upravnom postupku (član 33. stav 1. Zakona o upravnim sporovima), jer tužilac u tužbi podnesenoj protiv rješenja tuženog organa broj: 03-03-05-UPI-123/14 od 23.07.2014. godine nije tražio da prisustvuje nejavnom rješavanju ili da se u predmetu održi javna rasprava (član 28. stav 2. Zakona o upravnim sporovima), pa je spor riješio nejavno po sudiji pojedincu (član 28. stav 1. istog Zakona).

Iz navedenih razloga, po ocjeni ovog suda prvostepeni sud je pravilno postupio kada je pobijanim rješenjem odbacio tužbu tužioca primjenom člana 51. stav 2. Zakona o upravnim sporovima, jer tužilac nije učinio bar vjerovatnim postojanje zakonskog osnova za ponavljanje. Ostali navodi iz zahtjeva, a koje je tužilac iznio i u tužbi za ponavljanje postupka, nemaju uticaja na drugačije odlučivanje u ovoj upravnoj stvari ponavljanja postupka, jer prigovori koji se odnose na utvrđeno činjenično stanje, pogrešnu primjenu materijalnog prava i bitne povrede odlukom nadležnog suda.

Donošenjem pobijanog rješenja prvostepeni sud nije povrijedio pravila federalnog zakona o postupku zbog čega je po ocjeni ovog suda zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke neosnovan, pa je ovaj sud primjenom člana 46. stav 1. Zakona o upravnim sporovima odlučio kao u izreci ove presude.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 07 0 U 011227 16 Uvp od 21.03.2019. godine)

80.

**Član 264. stav 1. tačka 3. Zakona o upravnom postupku
Zakon o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta**

POSTOJI PRAVNA NEMOGUĆNOST IZVRŠENJA RJEŠENJA O NACIONALIZACIJI , NAKON ODLUKE USTAVNOG SUDA SFRJ BROJ-U-28/82 , KOJOM JE ZABRANJENA I ONEMOGUĆENA PRIMJENA ODREDBI ZAKONA O NACIONALIZACIJI NAJAMNIH ZGRADA I GRAĐEVINSKOG ZEMLJIŠTA, PA POSTOJE UVJETI ZA PRIMJENU INSTITUTA OGLAŠAVANJA NIŠTAVIM ODLUKE.

Iz obrazloženja:

Presudom Kantonalnog suda u Bihaću broj: 01 0 U 008928 14 U od 17.06.2015. godine, je odbijena tužba tužitelja, kojom je osporavao zakonitost rješenja tuženog broj: 05/31-126/14 od 02.06.2014. godine. Ovim rješenjem je tuženi organ oglosio ništavim rješenje prvostepenog organa Službe za prostorno uređenje, imovinsko-pravne i geodetske poslove Općine Bihać, broj: 05/1-31-4-2231/11 od 16.12.2013. godine, te poništio sve pravne posljedice koje je to rješenje proizvelo. Stavom 2. osporenog rješenja zainteresovanom licu su određeni troškovi upravnog postupka od 3.103,00 KM. Pobjinam citiranim prvostepenim rješenjem od 16.12.2013. godine (koje je od strane tuženog oglašeno ništavim) je odlučeno da zainteresovana lica Rajić Dušan i Rajić Perka gube pravo korištenja zemljišta bez prava na naknadu, a koje je označeno kao k.č. 2/181 u površini od 190 m² i k.č. 2/60 u površini od 96 m² upisani u zk.izvadak broj: 1304 KO Bihać, po starom katastarskom operatu, a što odgovara po novom katastarskom operatu zemljištu označenom kao k.č. 3777/1 u površini od 146 M² i k.č. 3777/2 u površini od 96 m² upisani u posjedovni list broj 667 KO Bihać-grad.

Protiv navedene presude prvostepenog suda zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke podnijelo je Gradsko pravobranilaštvo Bihać zbog povrede federalnog zakona. U zahtjevu ističe da prvostepeni sud prilikom donošenja odluke o odbijanju tužbe tužitelja nije imao u vidu stav sudske prakse Vrhovnog suda F BiH u Sarajevu izražen u odluci broj: 17 0 P 004778 12 Rev od 10.12. 2013. godine, kojom je decidno navedeno da se odredba člana 37. Zakona o nacionalizaciji i dalje primjenjuje neovisno od bilo kojih drugih činjenica. Istakao je da osporava i troškove upravnog postupka koji su određeni kao obaveza Općine Bihać iz razloga što nije bilo neophodno da se u upravni postupak uključi i punomoćnik zainteresovanih lica Rajić Dušana i Perke. Stoga predlaže da se udovolji zahtjevu za vanredno preispitivanje sudske odluke, te prvostepenu presudu ukine i preinači, te tužbu uvaži.

U odgovoru na zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke, zainteresovana lica putem svoga punomoćnika, su predložili da se isti zahtjev odbije kao neosnovan.

Tuženi nije dostavio odgovor na podneseni zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke.

Ovaj sud je na osnovu člana 45. Zakona o upravnim sporovima („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj : 9/05) ispitao pobijanu presudu u granicama zahtjeva i povreda propisa iz člana 41. ovog zakona navedenih u zahtjevu, pa je odlučio kao u izreci ove presude iz slijedećih razloga:

Iz obrazloženja pobijane presude proizilazi da je prvostepeni sud na osnovu činjeničnog stanja utvrđenog u upravnom postupku došao do zaključka da je tuženi u pravilno provedenom postupku, pravilnom primjenom odredbi Zakona o upravnom postupku pravilno i zakonito donio osporeno rješenje kojim je oglasio ništavim prvostepeno rješenje od 16.12.2013. godine, te poništio i sve pravne posljedice toga prvostepenoga rješenja. Naime, prvostepeni upravni organ je donio ovo rješenje primjenom člana 37. Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta. Rješenjem Općinske uprave za imovinsko-pravne poslove Bihać broj: 1178/59 od 09.03.1971. godine izvršena je nacionalizacija predmetnih nekretnina zainteresovanih lica, koje nekretnine su isti naslijedili nakon smrti Bubalo Mileve (DN: 586/77). Tuženi je svojim rješenjem od 02.06.2014. godine (broj: 05-31-126/2014) ovo rješenje oglasio ništavim primjenom člana 238 stav 1. u vezi sa članom 264. tačka 1. Zakona o upravnom postupku, jer je Odlukom Ustavnoga suda SFRJ broj. U-28/82 od 24.05.1986. godine, kojom je određeno da se odredbe Zakona o nacionalizaciji i najamnih zgrada i i građevinskog zemljišta („Službeni .list SFRJ“, broj: 52/58) ne mogu primjenjivati od donošenja novog Ustava SFRJ tj. od 21.02.1974. godine.

Član 264. stav 1. tačka od 1. do 5. Zakona o upravnom postupku u Federaciji Bosne i Hercegovine predviđa da se neka odluka može oglasiti ništavim u sljedećim slučajevima: kada je rješenje doneseno u stvari iz sudske nadležnosti; koje bi svojim izvršenjem moglo prouzrokovati neko krivično djelo; čije je izvršenje nemoguće; koje je donio organ bez prethodne saglasnosti stranke i koje sadrži nepravilnosti koje je po izričitoj zakonskoj odredbi predviđeno kao razlog ništavosti. Dok ovo pravo i mogućnost upravnim organima u drugostepenom postupku daje član 238. stav 1. ZUP-a koji predviđa da ukoliko je u prvostepenom postupku učinjena neka nepravilnost koja čini rješenje ništavim (čl.264.), može takvo rješenje proglasiti ništavim.

Prema mišljenju ovoga suda tuženi je pravilnom primjenom gore citiranih odredbi oglasio prvostepeno rješenje ništavim i to prema mišljenju ovoga suda prema članu 264. stav 1. tačka 3. a to je slučaj kada izvršenje rješenja nije uopće moguće. Naime, pod nemogućnošću izvršenja rješenja se ne smatra samo faktička nemogućnost izvršenja, nego i pravna nemogućnost izvršenja. Stoga rješenje koje je suprotno temeljnim principima pravnoga poretka nije moguće izvršiti.

Pravna nemogućnost izvršenja prvostepenog rješenja (kojim zainteresovana lica gube pravo korištenja zemljišta bez naknade) proizilazi iz činjenice da je Ustavni sud SFRJ donio odluku broj: U-28/82, kojom je u biti zabranio i onemogućio primjenu bilo koje odredbe Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta, pa tako i člana 37. toga Zakona i kako to pravilno navodi tuženi organ u osporenom rješenju to pravilo oko neprimjene odredbi ovoga zakona važi, kako za provođenje odluka o nacionalizaciji, tako i odluka kojima se ograničavaju ili oduzimaju upisana prava na nacionaliziranim nekretninama (a što je u biti predmet ovoga upravnoga postupka i upravnoga spora).

Prema tome tuženi je pravilnom primjenom procesnih odredbi Zakona o upravnom postupku (čl.238. i 264 stav 1. tačka 3) došao do pravilnog zaključka da prvostepeno rješenje kojim zainteresovana lica „gube“ pravo korištenja predmetnog zemljišta, bez naknade, a primjenom odredbe člana 37. Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta se ne može izvršiti tj. postoji pravna nemogućnost izvršenja ovakvog rješenja.

U pogledu prigovora podnosioca zahtjeva da je u predmetu ovoga suda (parnično odjeljenje) donijeta odluka broj: 17 0 P 004778 12 Rev od 10.12.2013. godine je tačna, ali se radi o sasvim

drugoj vrsti predmeta i spora, pa ista odluka i pravni stav nema nikakvog uticaja na drugačije rješenje ovog konkretnog upravnoga spora.

Neosnovan je i prigovor podnosioca zahtjeva za vanredno preispitivanje sudske odluke u pogledu određenih troškova upravnoga postupka jer prema članu 111. stav 3. Zakona o upravnom postupku, kada je postupak pokrenut po službenoj dužnosti, troškove spora snosi organ koji je postupak i pokrenuo. Po mišljenju i ovoga suda troškove zainteresovanih lica i angažovanje punomoćnika-advokata je bilo nužno i neophodno, a obzirom na težinu i složenost ovoga predmeta stranka nije bila u mogućnosti da sama sa uspjehom štiti svoja prava i interese pa je prigovor podnosioca zahtjeva u tom pravcu, neosnovan.

Obzirom na izneseno ovaj Sud je sve navode zahtjeva ocijenio neosnovanim, pa je primjenom člana 46. stav 1. Zakona o upravnim sporovima, odlučio kao u izreci ove presude.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 01 0 U 008928 15 Uvp od 07.11.2019. godine)

81.

Član 8. Zakona o prijevremenom povoljnijem penzionisanju branilaca odbrambeno-oslobodilačkog rata

PRESTAJE ISPLATA PRIJEVREMENE POVOLJNIJE STAROSNE PENZIJE UKOLIKO IMENOVANI ZASNUJE RADNI ODNOS ILI ZAPOČNE OBAVLJATI SAMOSTALNU DJELATNOST.

Iz obrazloženja:

Presudom Kantonalnog suda u Livnu broj 10 0 U 002944 15 U od 11.04.2016. godine odbijena je, kao neosnovana, tužiteljeva tužba podnesena protiv osporenog rješenja tuženog, broj i datum navedeni u uvodu ove presude, a kojim je odbijena njegova žalba izjavljena protiv prvostepenog rješenja direktora Kantonalne administrativne službe tuženog u Livnu, broj: 3373874849 od 21.10.2014. godine. Tim prvostepenim rješenjem utvrđeno je da tužitelju prestaje pravo na isplatu starosne penzije sa danom 13.09.2007. godine.

Blagovremeno podnesenim zahtjevom za vanredno preispitivanje sudske odluke tužitelj je, po punomoćniku, osporio zakonitost i pravilnost pobijane presude zbog povrede federalnog zakona i povrede pravila federalnog zakona o postupku koja je mogla biti od uticaja na rješavanje stvari navodeći da su u provedenom postupku povrijeđena osnovna načela upravnog postupka i to načelo materijalne istine i načelo saslušanja stranke, jer je organ u postupku dužan utvrditi sve činjenice, bez obzira da li idu u korist ili na štetu stranke, te omogućiti stranci da se izjasni o činjenicama i okolnostima koje su važne za donošenje rješenja. Zbog svega navedenog predložio je da se zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke uvaži, pobijana presuda ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovni postupak.

U odgovoru na zahtjev tuženi je predložio da se zahtjev tužitelja odbije kao neosnovan.

Ovaj Sud je na osnovu člana 45. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 9/05) ispitao zakonitost pobijane presude u granicama zahtjeva i povrede propisa iz člana 41. tog Zakona, pa je odlučio kao u izreci presude iz slijedećih razloga:

Iz obrazloženja pobijane presude proizilazi da je prvostepeni sud poprimio utvrđenim da je tužitelju, kao dobitniku ratnog priznanja i odličja Red hrvatskog trolista rješenjem broj: 3373874849 od 20.11.2007. godine priznato pravo na starosnu penziju počev od 30.03.2007. godine u skladu sa Uredbom o sticanju prava na starosnu penziju pod povoljnijim uslovima pripadnika bivše Vojske Federacije Bosne i Hercegovine i državnih službenika i namještenika bivšeg Federalnog ministarstva obrane; da je navedeno rješenje u postupku određivanja novog iznosa penzije u skladu s članom 3. Zakona o prijevremenom povoljnijem penzionisanju branilaca odbrambeno-oslobodilačkog rata zamijenjeno privremenim rješenjem od 02.07.2013. godine kojim je tužitelju određen novi iznos prijevremene povoljnije starosne penzije; da je Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje Područna služba u Splitu Federalnom zavodu za penzijsko/mirovinsko i invalidsko osiguranje Mostar dostavio dokaz na međudržavnom obrascu HR/BiH 205 broj 212384 od 13.10.2014. godine da je tužitelj kod tog nosioca osiguranja prijavljen od 14.09.2007. godine i dalje, bez prekida, pa su prvostepeni i tuženi organ pravilno postupili kada su utvrdili da tužitelju prestaje pravo na isplatu starosne penzije sa danom 13.09.2007. godine, zbog čega je njegova tužba pobijanom presudom odbijena kao neosnovana.

Donošenjem pobijane presude prvostepeni sud nije povrijedio federalni zakon ili drugi federalni propis, niti pravila federalnog zakona o postupku koja su mogla biti od uticaja na rješenje stvari, zbog čega je, po ocjeni ovog Suda, zahtjev za vanredno preispitivanje neosnovan.

Naime, odredbom člana 114. stav 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju („Službene novine Federacije BiH“ broj 29/98, 49/00, 32/01, 73/05, 59/06, 4/09 i 55/12) propisano je da se korisniku penzije koji je penziju ostvario prije navršenja 40 godina penzijskog staža, odnosno 65 godina života i korisniku invalidske penzije koji zasnuje radni odnos ili započne da obavlja djelatnost iz člana 11. tačka 1. i 2. ovog Zakona penzija ne isplaćuje za to vrijeme, a najduže do navršenja 40 godina penzijskog staža, odnosno 65 godina života.

Isto tako odredbom člana 8. Zakona o prijevremenom povoljnijem penzionisanju branilaca odbrambeno-oslobodilačkog rata („Službene novine Federacije BiH“ broj: 41/13) propisano je da se korisniku penzije ostvarene prema ovom Zakonu koji zasnuje radni odnos ili započne obavljati samostalnu djelatnost penzija ne isplaćuje za to vrijeme, a u konkretnom slučaju tužitelj je upravo na osnovu ovog Zakona korisnik prava na starosnu penziju, čija isplata mu je prestala rješenjem prvostepenog organa jer je utvrđeno da je zasnovao radni odnos u Republici Hrvatskoj, a ovu činjenicu tužitelj nije na bilo koji način osporavao.

Kako u konkretnom slučaju, prema podacima iz spisa predmeta jasno proizilazi da je tužitelj, kao korisnik penzije, zasnovao radni odnos, to su, po ocjeni ovog Suda, prvostepeno i osporeno rješenje, a i pobijana presuda prvostepenog suda pravilni i zakoniti.

Paušalnim navodima zahtjeva za vanredno preispitivanje sudske odluke nije dovedena u pitanje pravilnost i zakonitost osporenog rješenja tuženog, kao ni pobijane presude prvostepenog suda, jer tužitelj uopšte nije na bilo koji način osporio utvrđenje upravnih organa u pogledu odlučnih činjenica, a niti je konkretno ukazao na bilo koju povredu odredbi Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju. Isto tako, potpuno paušalno su izneseni i navodi o učinjenim povredama pravila postupka, jer je tužitelj imao mogućnost učešća u postupku kroz izjavljivanje žalbe protiv rješenja prvostepenog organa, podnošenjem tužbe i pokretanjem upravnog spora, kao i podnošenjem zahtjeva za vanredno preispitivanje, ali nije iznio bilo kakve konkretne tvrdnje, niti ponudio bilo kakve dokaze.

Imajući u vidu naprijed izneseno, ovaj Sud je primjenom člana 46. stav 1. navedenog zakona, odlučio kao u izreci ove presude.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 10 0 U 002944 16 Uvp od 17.10.2019. godine)

82.

Član 246. Zakona o upravnom postupku

SAMA OKOLNOST DA STRANKA KOJA JE TREBALA A NIJE UČESTVOVALA U UPRAVNOM POSTUPKU, DOVOLJAN JE RAZLOG ZA OBNOVU POSTUPKA NEOVISNO OD ČINJENICA KOJE JE STRANKA NAVELA KAO RAZLOG OBNOVE.

Iz obrazloženja:

Presudom Kantonalnog suda u Mostaru broj: 07 0 U 007093 12 U od 13.05.2014. godine odbijena je, kao neosnovana, tužiteljeva tužba podnesena protiv osporenog rješenja tuženog, broj i datum navedeni u uvodu ove presude, a kojim je odbijena njegova žalba izjavljena protiv zaključka Službe za upravu za prostorno uređenje, građenje, zaštitu okoline, stambeno-komunalne, geodetske, imovinsko-pravne poslove i katastar nekretnina Općine Jablanica, broj: 06-33-497-4-2/04 od 12.03.2012. godine. Tim prvostepenim zaključkom odbačen je, kao neblagovremen, tužiteljev zahtjev za obnovu postupka okončanog rješenjem Službe za geodetske i imovinsko-pravne poslove i katastar nekretnina Općine Jablanica broj: 06-33-497-4/04 od 29.09.2004. godine.

Podnesenim zahtjevom za vanredno preispitivanje sudske odluke tužitelj je osporio zakonitost i pravilnost pobijane presude zbog povreda federalnog zakona o postupku koje su mogle biti od uticaja na rješenje stvari, te pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja navodeći da su postojali razlozi za obnovu postupka jer je njemu dostavljena netačna skica trase polaganja kabla, čime su povrijeđene odredbe člana 141., 7. i 133. Zakona o upravnom postupku, pa je prvostepeni sud pogrešno tumačio odredbu člana 246. stav 1. tačka 1. u vezi sa članom 249. stav 1. tačka 1. Zakona o upravnom postupku, te pogrešno cijenio da se objektivni rok od 5 godine ne odnosi na tužitelja, jer je za tužitelja bitno da se pridržava subjektivnog roka unutar objektivnog roka, a on je u svom prijedlogu obrazložio razloge na kojim zasniva zahtjev za obnovu okončanog postupka, jer je njemu dostavljena netačna skica trase polaganja kabla, a da je činjenica o pravoj trasi polaganja kabla bila iznesena i upotrijebljena u vrijeme vođenja postupka ista bi imala uticaja na rješenje stvari, jer bi tužitelj upotrijebio pravne lijekove protiv rješenja o eksproprijaciji. Istakao je da se u konkretnom slučaju radi o saznanju novih činjenica nakon okončanja prijašnjeg postupka, pa je za ocjenu blagovremenosti njegovog prijedloga za obnovu postupka odlučan trenutak saznanja tužitelja za novu činjenicu, a to je vrijeme saznanja za trasu polaganja kabla, pa je njegov prijedlog podnesen u subjektivnom roku od 30 dana unutar objektivnog roka od 5 godina. Zbog svega navedenog predložio je da se pobijana presuda ukine i predmet vrati Kantonalnom sudu na ponovni postupak i odlučivanje.

U odgovoru na zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke tuženi je predložio da se isti kao neosnovan odbije.

Ovaj Sud je na osnovu člana 45. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj 9/05) ispitao zakonitost pobijane presude u granicama zahtjeva i

povrede propisa iz člana 41. tog stav 2. tog Zakona, pa je odlučio kao u izreci presude iz slijedećih razloga :

Iz stanja upravnog spisa proizlazi da je tužitelj dana 14.10.2009. godine predao na PTT službu prijedlog za obnovu postupka (koji je kod prvostepenog organa primljen 15.10.2009. godine) okončanog rješenjem Službe za geodetske i imovinsko-pravne poslove i katastar nekretnina Općine Jablanica, broj: 06-33-497-4/04 od 29.09.2004. godine; da je tužiteljev prijedlog za obnovu postupka odbačen kao neblagovremen zaključkom prvostepenog organa Službe za upravu za prostorno uređenje, građenje, zaštitu okoline, stambeno-komunalne, geodetske, imovinsko-pravne poslove i katastar nekretnina općine Jablanica od 12.03.2012. godine (pri čemu je ovaj organ cijenio tužiteljev prijedlog neblagovremenim smatrajući da je subjektivni rok za tužitelja počeo teći danom prijema rješenja 23.12.2004. godine, te cijenio da okolnosti na kojim temelji svoj zahtjev nije učinio vjerovatnim, jer je ranije dobio Elaborat snimljenih podzemnih instalacija „Optički kabal EP BiH“ - dionica od upravne zgrade HE n/N do razvodnog postrojenja 220 KW Bokulja u dužini od 1270 m, a mreža je položena); da je protiv navedenog zaključka tužitelj izjavio žalbu, koju je tuženi odbio osporenim rješenjem (pri čemu je tuženi, kao drugostepeni organ, takođe cijenio da tužitelj nije učinio vjerovatnim okolnosti za obnovu postupka jer je 2005. godine obaviješten o skici polaganja fiber-optičkog kabla, da je, po izvršenom uvidu, konstatovano i da je to ista trasa koja je i položena i za koju tužitelj tvrdi da je nova činjenica, da to nisu nove činjenice, a da je prijedlog neblagovremen i da je tužitelj bio uključen u postupak), te da je pobijanom presudom Kantonalnog suda u Mostaru odbijena, kao neosnovana, tužiteljeva tužba podnesena protiv osporenog rješenja tuženog, jer je taj sud cijenio da je prvostepeni organ zaključkom od 12.03.2012. godine pravilno odlučio kada je odbacio kao neblagovremen tužiteljev prijedlog za obnovu postupka, smatrajući da se objektivni rok od 5 godina ne odnosi na tužitelja kao stranku, jer je u konkretnom slučaju za tužitelja, kao stranku, uvijek bitno da se pridržava subjektivnog roka u okviru objektivnog roka. Nadalje je prvostepeni sud cijenio da, budući je tužitelj rješenje od 29.09.2004. godine primio 23.12.2004. godine, to je bio dužan pridržavati se subjektivnog roka od 30 dana i podnijeti prijedlog najkasnije do 23.01.2005. godine, a kako je isti podnio 15.10.2009. godine, to je podnesen izvan roka iz člana 249. stav 1. tačka 5. Zakona o upravnom postupku, te cijenio da budući tužitelj nije učestvovao u postupku donošenja rješenja od 29.09.2004. godine, to je prije svega mogao podnijeti prijedlog za obnovu u smislu odredbe člana 246. tačka 9. Zakona, pa se kod utvrđivanja blagovremenosti prijedloga treba prije svega cijeniti kada je primio rješenje povodom kojeg je podnio prijedlog.

Imajući u vidu izloženo stanje spisa ovaj Sud je cijenio zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke neosnovanim, a odluku o odbačaju prijedloga za obnovu pravilnom, ali ne iz razloga navedenih u obrazloženju pobijane presude prvostepenog suda i obrazloženjima rješenja upravnih razloga, već iz razloga što okolnosti na kojim temelji svoj prijedlog tužitelj nije učinio vjerovatnim.

Naime, prema podacima iz spisa predmeta rješenjem prvostepenog organa Službe za geodetske i imovinsko-pravne poslove i katastar nekretnina Općine Jablanica, broj: 06-33-497-4/04 od 29.09.2004. godine u tački 1. dispozitiva rješenja usvojen je zahtjev JP Elektroprivreda BiH Sarajevo „HE na Neretvi“ Jablanica za nepotpunu eksproprijaciju, pa je za potrebe tog preduzeća, a u svrhu izgradnje fiber-optičke kablovske mreže, ustanovljeno pravo služnosti na parceli broj 975, ulica Bokulja, površine 7409 m², K.O. Jablanica, d.o.o. „Jablanka“ Jablanica, dok je u tački 2. dispozitiva rješenja konstatovano da je rješenjem Općinskog vijeća Jablanica, broj: 02-02-1148-9/04-XLVI od 07.09.2004. godine utvrđeno da je izgradnja fiber-optičke kablovske mreže iz tačke 1. ovog rješenja od opšteg interesa, te da se u te svrhe može pristupiti

ustanovljenju služnosti na tom zemljištu i u tački 3. dispozitiva rješenja konstatovano da korisnik ustanovljene služnosti stiče pravo na nekretnini iz tačke 1. ovog rješenja nakon pravosnažnosti istog. To rješenje tužitelj je primio 23.12.2004. godine, a na isto je stavljena klauzula pravosnažnosti sa danom 29.10.2004. godine iz čega nužno proizilazi da tužitelj nije učestvovao u ovom postupku, što pravilno konstatuje prvostepeni sud, iako tuženi u osporenom rješenju (bez uporišta u stanju spisa i suprotno postojećim dokazima o prijemu rješenja od strane tužitelja) smatra da je tužitelju omogućeno učešće u postupku.

U takvoj situaciji tužitelj je, nesporno, imao mogućnost da traži obnovu postupka iz razloga propisanih tačkom 9. člana 246. Zakona o upravnom postupku - nije mu data mogućnost da učestvuje u postupku (a što on nije učinio u zakonskom roku od 30 dana od dana dostavljanja rješenja), ali, suprotno stanovištu prvostepenog suda, to nije jedini razlog zbog koga tužitelj može tražiti obnovu postupka, jer činjenica da nije tražio obnovu postupka zbog onemogućavanja učešća u istom, ne isključuju mogućnost da tužitelj obnovu traži iz drugih razloga, u konkretnom slučaju razloga iz tačke 1. navedenog člana (saznanje za nove činjenice i mogućnost upotrebe novih dokaza).

Za stavljanje prijedloga za obnovu postupka iz ovog zakonskog razloga mjerodavan je momenat saznanja za nove činjenice, odnosno mogućnost da upotrijebi nove dokaze, kako je to propisano u članu 249. stav 1. tačka 1. Zakona o upravnom postupku i rok za podnošenje prijedloga za obnovu postupka u ovom slučaju teče od momenta od koga je stranka mogla iznijeti nove činjenice, odnosno upotrijebiti nove dokaze. U takvoj bi situaciji, obzirom da tužitelj kao momenat saznanja navodi 14.09.2009. godine, prijedlog predat na PTT službu 14.10.2009. godine, a kod prvostepenog organa primljen 15.10.2009. godine (što uopšte ne konstatuju ni upravni organi, ni prvostepeni sud) bio blagovremen, ako je podnesen unutra objektivnog roka, a što obzirom na 23.12.2004. godine, kao datum prijema rješenja od strane tužitelja, u konkretnom slučaju jeste.

Kod ocjene blagovremenosti ovog datuma i upravni organi i sud zauzimaju pogrešan stav, vezujući subjektivni rok samo za momenat prijema rješenja (posebno prvostepeni sud koji smatra da se na tužitelja ni na koji način ne može odnositi objektivni rok.)

Naime, odredbom člana 249. stav 1. tačka 1. Zakona o upravnom postupku propisano je da stranka može tražiti obnovu postupka u roku od 30 dana u slučaju iz člana 246. tačka 1. – od dana kada je stranka mogla iznijeti nove činjenice, odnosno upotrijebiti nove dokaz, a stavom 3. navedenog člana i Zakona propisano je da se nakon proteka roka od pet godina od dostavljanja konačnog rješenja stranci (objektivni rok) obnova ne može tražiti, niti se može pokrenuti po službenoj dužnosti (osim izuzetaka propisanih u stavu 4. koji se odnose na razloge navedene u članu 246. tačka 2., 3. i 5. o kojim se u konkretnoj situaciji ne radi).

Imajući u vidu citirane zakonske odredbe proizilazi da je tužitelj (koji je konačno rješenje od 29.09.2004. godine primio 23.12.2004. godine, a nakon saznanja dana 14.09.2009. godine, prijedlog predao na PTT službu dana 14.10.2009. godine) u subjektivnom roku od 30 dana (a unutar objektivnog roka od 5 godina od dana prijema konačnog rješenja) podnio prijedlog za obnovu postupka, a da su u rješenjima upravnih organa i presudom prvostepenog suda ove okolnosti pogrešno cijenjene.

Međutim, kako tužitelj kao razlog za obnovu postupka ističe skicu i trasu polaganja optičkog fiber kabla, imajući u vidu dispozitiv rješenja od 29.09.2004. godine, ne može se prihvatiti da se radi o novim činjenicama, pa je u tom dijelu ispravno stanovište tuženog da se ne radi o

novoj činjenici u smislu naprijed citirane odredbe člana 246. tačka 1. Ovo iz razloga jer skica nije sastavni dio rješenja od 29.09.2004. godine (kojim je okončan postupak čija se obnova traži), a samo u slučaju da je skica sastavni dio rješenja i da je tužitelj navedenog datuma (14.09.2009. godine) saznao za postojanje druge skice i druge trase, tada bi se moglo raditi o novoj činjenici, pri čemu je, obzirom na protek vremena, te izvršeno polaganja kabla, upitan momenat saznanja za novu trasu tek nakon izvršenog uvida u spis dana 14.10.2009. godine. Ali, kako skica nije sastavni dio rješenja, to se ne radi o novoj činjenici, čime tužitelj nije učinio vjerovatnim okolnosti na kojim temelji svoj prijedlog, pa je njegov prijedlog svakako trebalo odbaciti u skladu sa odredbom člana 253. stav 1. Zakona o upravnom postupku.

Što se tiče navoda zahtjeva za vanredno preispitivanje sudske presude kojim tužitelj osporava pravilnost presude zbog nepotpuno i nepravilno utvrđenog činjeničnog stanja isti ne mogu biti predmet razmatranja ovog Suda budući je odredbom člana 41. stav 4. Zakona o upravnim sporovima izričito propisano da se zahtjev za vanredno preispitivanje ne može podnijeti zbog povrede pravila postupka koja se odnosi na pogrešno ili nepotpuno utvrđeno činjenično stanje.

Obzirom na izneseno ovaj Sud je i ostale navode zahtjeva ocijenio neosnovanim, pa je primjenom člana 46. stav 1. Zakona o upravnim sporovima, odlučio kao u izreci ove presude.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 07 0 U 007093 15 Uvp od 23.08.2018. godine)

83.

Član 39. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica

O PRAVIMA NA NAKNADU PO ODREDBAMA OVOGA ZAKONA (LIČNA INVALIDNINA I DR.), PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI IZVRŠAVA NADLEŽNI PRVOSTEPENI ORGAN.

Iz obrazloženja:

Presudom Kantonalnog suda u Mostaru broj: 07 0 U 009748 14 U od 23.02.2016. godine, djelimično je uvažena tužiteljeva tužba (stav I izreke presude), poništeno rješenje broj: UP-II-03-41-770/13 od 25.12.2013. godine tuženog Federalnog ministarstva za pitanja branilaca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata Sarajevo, kao i prvostepeni zaključak Službe za opću upravu i društvene djelatnosti Općine Neum, broj: UPI 03-43-526/07 od 06.12.2013. godine (stav II izreke presude) i stavom III izreke presude upravna stvar riješena na način da je na osnovu rješenja Službe za opću upravu i društvene djelatnosti Općine Neum, broj: UP/I-03-43-526/07 od 01.10.2007. godine, na koje je Ministarstvo za pitanja branitelja Hercegovačko-neretvanskog kantona Mostar dalo saglasnost pod brojem: 12-43-02-478/07 od 30.09.2008. godine i koje je postalo izvršno, obavezana Federacija Bosne i Hercegovine Vlada Federacije Bosne i Hercegovine Federalno ministarstvo za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata Sarajevo da tužitelju isplati novčanu tražbinu na ime neisplaćene mjesečne invalidnine u iznosima od po =234,88 KM mjesečno, počev od 01.12.2010. godine sa zakonskom zateznom kamatom počev od dospijuća svakog pojedinog obroka, pa do isplate, s tim da svaki pojedini obrok dospijeva najkasnije do 10-tog u mjesecu i sve dospjele obroke je dužan platiti odjednom u roku od 30 dana od dana pravomoćnosti presude, a sve buduće isplate nakon pravomoćnosti presude koje dospijevaju najkasnije do 10-tog u mjesecu isplaćivati u iznosu od =234,88 KM sve dok se ne promijene okolnosti ostvarivanja prava, kao i platiti troškove izvršnog postupka sa zakonskom zateznom kamatom počev od donošenja ove presude

pa do isplate, te stavom IV izreke presude određeno izvršenje zapljenom i prijenosom novčanih sredstava koja se vode na transakcijskim računima Federacije Bosne i Hercegovine Vlade Federacije Bosne i Hercegovine Federalnog ministarstva za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata Sarajevo, putem Federalnog ministarstva finansija Sarajevo, otvorenim kod Union Banke d.d. Sarajevo broj: 102 050 000 010 2139, broj: 102 050 000 010 2236 i broj: 102 050 000 010 6795 i drugih računa tuženog otvorenih kod poslovne banke, zajedno sa troškovima postupka na račun punomoćnika tužitelja, sa naznakom „isplate za Menalo Natka“. Stavom V izreke presude obavezan je tuženi organ da tužitelju isplati troškove postupka u ukupnom iznosu od =2.888,00 KM, sve u roku od 30 dana od dana donošenja ove presude i pod prijetnjom izvršenja, te je u stavu VI izreke presude tužitelj odbijen sa preostalim dijelom tužbenog zahtjeva.

Blagovremeno podnesenim zahtjevom za vanredno preispitivanje sudske odluke Federalno pravobranilaštvo Sarajevo pobija presudu Kantonalnog suda u Mostaru iz razloga povrede federalnog zakona navodeći da rješenje Službe za opću upravu i društvene djelatnosti Općine Neum, broj: UP/I-03-43-526/07 od 01.10.2007. godine nije postalo konačno u upravnom postupku iz razloga što nadležni kantonalni organ u postupku revizije nije pribavio nalaz i mišljenje Revizione ljekarske komisije. Uz pozivanje na odredbu člana 46. u vezi sa članom 21. stav 5. i 6. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica, istaknuto je da je postupanje suda suprotno tački 1. Uputstva o primjeni člana 52. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica, kojim je propisano da se u svim predmetima lične invalidnine u postupku zakonske revizije obavezno pribavlja nalaz i mišljenje revizione ljekarske komisije, a tačkom 4. istog Uputstva da u slučaju kada je nalaz i mišljenje dat po proteku roka iz člana 41. stav 4. citiranog Zakona, a bude drugačiji u odnosu na prvostepeni nalaz i mišljenje, isti će predstavljati razlog za obnovu postupka u smislu odredbe člana 52. stav 1. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica, zbog čega, kako je navedeno, prvostepeno rješenje nije moglo postati pravosnažno i izvršno, posebno ne primjenom člana 275. stav 1. Zakona o upravnom postupku, a odredbe ovog Zakona se primjenjuju samo ukoliko posebnim zakonom nisu regulisana pitanja koja se tiču postupka, a u konkretnom slučaju Zakon o pravima branilaca i članova njihovih porodica predstavlja materijalni propis, pa je odredba člana 41. stav 1. prioriteta u odnosu na odredbe Zakona o upravnom postupku. Zbog svega navedenog predloženo je da se zahtjev za vanredno preispitivanje uvaži, presuda preinači i tužba odbije.

U odgovoru na zahtjev za vanredno preispitivanje tužitelj je, po punomoćniku, predložio da se isti odbije kao neosnovan.

Ovaj Sud je na osnovu člana 45. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj: 9/05) ispitao zakonitost pobijane presude u granicama zahtjeva i povrede propisa iz člana 41. tog Zakona, pa je odlučio kao u izreci presude iz slijedećih razloga:

Prema stanju spisa predmeta tužitelj je dana 06.11.2013. godine, prvostepenom organu podnio zahtjev za donošenje zaključka o dozvoli izvršenja rješenja tog organa broj: UP/I-03-43-526/07 od 01.10.2007. godine, kojim mu je priznato svojstvo ratnog vojnog invalida V grupe sa 70% vojnog invaliditeta, trajno počev od 01.07.2007. godine, sa pravom na ličnu invalidninu u mjesečnom novčanom iznosu od =234,88 KM. Odlučujući o podnesenom zahtjevu prvostepeni organ je donio zaključak od 06.12.2013. godine kojim je zahtjev odbačen kao preuranjen, uz obrazloženje da je predmet u skladu sa uputama iz sudske presude proslijeđen Ministarstvu za pitanja branitelja Mostar, zbog čega nema uslova za pokretanje postupka po tužiteljevom zahtjevu.

Odlučujući o tužiteljevoj žalbi izjavljenoj protiv zaključka prvostepenog organa, tuženi organ je istu odbio kao neosnovanu, a u obrazloženju osporenog rješenja pozvao se na član 41. stav 1., 46., 47. stav 3. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica ("Službene novine Federacije BiH" broj: 33/04, 56/05, 70/07, 9/10 i 90/17), te tačku 1. Uputstva o primjeni člana 52. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica ("Službene novine Federacije BiH", broj: 77/08) navodeći da se u pogledu pravosnažnosti i izvršnosti rješenja nikako ne mogu primijeniti odredbe Zakona o upravnom postupku iz razloga što se radi o pitanjima koja su regulisana posebnim odredbama Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica. U obrazloženju osporenog rješenja tuženi organ se pozvao i na tačku 4. Uputstva o primjeni člana 52. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica („Službene novine Federacije BiH“, broj: 77/08), cijeneći da prvostepeno rješenje ne može postati pravosnažno i izvršno (ni u kom slučaju) bez pribavljanja nalaza i mišljenja revizije ljekarske komisije, a u slučaju da nalaz i mišljenje pomenute komisije bude identičan nalazu i mišljenju prvostepene ljekarske komisije pravno dejstvo priznatih prava teče od prvog dana narednog mjeseca od dana podnošenja zahtjeva, kako je to propisano članom 32. stav 1. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica, pa je na osnovu navedenog propisa cijenjeno da je žalba neosnovana.

Odlučujući o podnesenoj tužbi prvostepeni sud je konstatovao da je rješenje Službe za opću upravu i društvene djelatnosti Općine Neum, broj: UP/I-03-43-526/07 od 01.10.2007. godine, čije se izvršenje traži, rješenje o pravu na ličnu invalidninu, odnosno na novčanu naknadu koju provodi prvostepeni organ; da nadležni kantonalni organ shodno članu 41. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica nije izvršio reviziju u roku od tri mjeseca od dana prijema predmeta, niti je uputio tužitelja na nove ljekarske preglede, a to nije učinio ni do dana donošenja presude, pa je prvostepeno rješenje od 01.10.2007. godine postalo pravosnažno i izvršno dostavljanjem dopisa Ministarstva za pitanja branitelja HNK Mostar broj: 12-43-02-478/07 od 30.09.2008. godine prvostepenom organu i tužitelju, u kome se oni obavještavaju da se smatra da je na prvostepeno rješenje navedeni broj od 01.10.2007. godine data saglasnost, jer je protekao rok za reviziju tog rješenja, kako to propisuje član 41. stav 4. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica; da je taj dopis tužitelj je primio dana 15.12.2008. godine i od tog datuma prvostepeno rješenje od 01.10.2007. godine postalo je pravosnažno i izvršno i bez pribavljanja mišljenja revizije ljekarske komisije i to svojstvo navedenog rješenja traje sve dok se, eventualno, putem nekog vanrednog pravnog sredstva spomenuto rješenje ne izmijeni, ukine ili poništi, zbog čega je cijenio osnovanim tužbene navode tužitelja da su ispunjeni uslovi da se navedeno rješenje od 01.10.2007. godine, kao konačno i pravosnažno, izvrši administrativnim putem pljenidbom novčanih sredstava s računa tuženika, te odlučio kao u izreci pobijane presude, ali obzirom na odredbu člana 35. stav 4. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica kojom je propisano da mjesečna novčana primanja, prema ovom Zakonu, zastarijevaju u roku od tri godine od dana dospelosti posljednje isplate, budući je tužitelj zahtjev za donošenje zaključka o dozvoli izvršenja prvostepenog rješenja od 01.10.2007. godine podnio dana 06.11.2013. godine, priznao pravo na isplatu zaostalih iznosa lične invalidnine počev od 01.12.2010. godine, a ne od 01.07.2007. godine, kako je to tužitelj tražio u podnesenoj tužbi, što je razlog djelimičnom uvažavanju tužbe.

Donošenjem pobijane presude prvostepeni sud nije povrijedio federalni zakon niti pravila federalnog zakona o postupku koja su mogla biti od uticaja na rješenje stvari, zbog čega je, po ocjeni ovog Suda, zahtjev za vanredno preispitivanje neosnovan.

Naime, članom 39. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica propisano je da rješenje o pravima na naknade iz člana 8., 19. i 25. ovog Zakona, po službenoj dužnosti izvršava

nadležni prvostepeni organ (među tim pravima je i pravo na ličnu invalidninu). Članom 53. stav 1. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica propisano je da se u postupku ostvarivanja prava, prema ovom Zakonu, primjenjuju odredbe Zakona o upravnom postupku, ako ovim Zakonom nije drugačije određeno. Članom 41. stav 1. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica propisano je da rješenje kojim je priznato pravo na ličnu invalidninu, dodatak za njegu i pomoć od drugog lica, ortopedski dodatak, porodičnu invalidninu, uvećanu porodičnu invalidninu, doneseno u prvom stepenu podliježe reviziji. U stavu 3. člana 41. navedenog Zakona propisano je da revizija odlaže izvršenje rješenja, a u stavu 4. člana 41. propisano je da ako protiv rješenja prvostepenog organa nije izjavljena žalba, a revizija ne bude izvršena u roku od tri mjeseca od dana kada je kantonalni organ primio predmet, smatra se da je revizija izvršena i da je data saglasnost na rješenje.

U konkretnom slučaju, iz dokaza u spisu predmeta proizilazi da protiv prvostepenog rješenja od 01.10.2007. godine nije izjavljena žalba i da revizija nije izvršena u roku propisanom u članu 41. stav 4. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica, što je potvrđeno i dopisom Ministarstva za pitanja branitelja HNK Mostar broj: 12-43-02-478/07 od 30.09.2008. godine upućenim prvostepenom organu u kome se navodi da se, obzirom na protek roka za reviziju, smatra da je na navedeno prvostepeno rješenje data saglasnost, a na osnovu člana 41. stav 4. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica. Prema tome, ispunjenjem uslova propisanih u članu 41. stav 4. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica prvostepeno rješenje postaje konačno, pravosnažno i izvršno. Kako su navedeni uslovi ispunjeni, to je rješenje Službe za opću upravu i društvene djelatnosti Općine Neum, broj: UP/I-03-43-526/07 od 01.10.2007. godine postalo konačno, pravosnažno i izvršno, kako to pravilno zaključuje i prvostepeni sud, te je po tom rješenju prvostepeni organ morao postupiti i vršiti isplatu lične invalidnine tužitelja, odnosno u konkretnom predmetu donijeti zaključak o dozvoli izvršenja.

Neosnovani su navodi iz zahtjeva u kojima se ističe da prvostepeno rješenje ne može postati pravosnažno i izvršno bez pribavljanja nalaza i mišljenja revizione ljekarske komisije, pri tom se pozivajući i na tačku 1. i 4. Uputstva o primjeni člana 52. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica. Ovo iz razloga što je članom 52. stav 1. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica propisano da nalaz i mišljenje ljekarske komisije iz člana 47. stav 3. ovog Zakona može poslužiti kao razlog za obnovu postupka, ako nije upotrijebljen u postupku revizije zbog toga što je dat po proteku roka za reviziju rješenja propisanom u članu 41. ovog Zakona. Dakle, prema članu 52. stav 1. navedenog Zakona obnova postupka u datoj procesnoj situaciji nije obavezna („može poslužiti kao razlog za obnovu postupka“). U tački 1. Uputstva o primjeni člana 52. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica propisano je da je nadležni organ koji vrši reviziju obavezan pribaviti nalaz i mišljenje Revizione ljekarske komisije. U tački 4. Uputstva propisano je da ukoliko nalaz i mišljenje Revizione ljekarske komisije bude dat po proteku roka iz člana 41. stav 4. Zakona, to je isti u smislu odredbe člana 52. stav 1. Zakona osnov za obnovu postupka u odnosnoj upravnoj stvari ukoliko je Reviziona komisija dala drugačiji nalaz i mišljenje u odnosu na nalaz i mišljenje Prvostepene ljekarske komisije. Iako je tačkom 4. Uputstva, kao podzakonskog akta, izmijenjen član 52. stav 1. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica, te Uputstvom kao podzakonskim aktom određena posebna pravila upravnog postupak, što je u suprotnosti sa članom 2. Zakona o upravnom postupku (posebna pravila upravnog postupka mogu se odrediti samo zakonom) ne može se u naznačenim propisima naći pravni osnov za zaključak da prvostepeno rješenje ne može postati pravosnažno i izvršno bez pribavljanja nalaza i mišljenja revizione ljekarske komisije. Ako bi se prihvatilo navedeno pravno stanovište, onda bi prema tom stanovištu, prvostepeno rješenje za koje se utvrdi da postupak koji je okončan tim

rješenjem, a da postoje zakonom propisani razlozi za obnovu tog postupka, to rješenje postalo konačno i izvršno tek kada se u obnovljenom postupku donese novo rješenje, što je suprotno, kako citiranim odredbama Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica, tako i odgovarajućim odredbama Zakona o upravnom postupku (član 246. tog Zakona), jer je obnova postupka vanredno pravno sredstvo (vanredni pravni lijek) i preduzima se u postupcima koji su završeni rješenjima koja su postala konačna u upravnom postupku (a ta rješenja su i izvršna). Ta rješenja su konačna i izvršna sve dok se u obnovljenom postupku ne zamijene novim rješenjem, odnosno rješenjem donesenim u obnovljenom postupku prijašnja konačna rješenja ukinu ili ponište.

Imajući u vidu izneseno ovaj Sud je primjenom člana 46. stav 1. Zakona o upravnim sporovima, odlučio kao u izreci ove presude.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 07 0 U 009748 16 Uvp od 29.08.2019. godine)

84.

Član 8. Zakona o upravnim sporovima

AKT O DODJELI STANA NIJE UPRAVNI AKT, PA SE PROTIV NJEGA I NE MOŽE VODITI UPRAVNI SPOR.

Iz obrazloženja:

Presudom Kantonalnog suda u Bihaću broj: 01 0 U 010886 15 U od 16.05.2016. godine, ispravljenom rješenjem broj 01 0 U 010886 16 U od 30.06.2016. godine, odbijena je tužiteljeva tužba podnesena protiv zaključka tuženog, broj i datum navedeni u uvodu ove presude, kojim je obustavljen postupak za rješavanje po zahtjevu za dodjelu stana tužitelju, po Oglasu za dodjelu stanova MUP USK Bihać, broj: 05-01/03-23-8/12 od 09.07.2013. godine. Navedeni Zaključak ispravljen je zaključkom tuženog broj: 05-01/03-23-41/4-F&J od 08.02.2016. godine u uvodu i to u datumu izrade, tako da umjesto datuma 30.12.2014.godine, treba da stoji 30.12.2015.godine.

Podnesenim zahtjevom za vanredno preispitivanje sudske odluke tužitelj je, po punomoćniku, osporio zakonitost i pravilnost pobijane presude zbog povrede odredbi postupka i povrede prava na pristup sudu, odnosno državnom organu iz člana 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda navodeći da obrazloženje presude nije sačinjeno u skladu sa odredbom člana 191. stav 4. Zakona o parničnom postupku, te da je u suprotnosti sa članom 31. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku, a ove odredbe se trebaju primijeniti shodno članu 55. Zakona o upravnim sporovima i to iz razloga što obrazloženje ne sadrži navođenje činjenica koje su utvrđene, niti ocjenu dokaza, pa ovakva odluka bez obrazloženja predstavlja povredu prava na pristup sudu, odnosno državnom organu iz člana 6. Evropske konvencije, a nije sačinjena u skladu sa odredbama Zakona o upravnim sporovima i navedenog Zakona o parničnom postupku, pa je zbog svega navedenog predložio da Vrhovni sud uvaži zahtjev za vanredno preispitivanje pobijane presude Kantonalnog suda u Bihaću i predmet vrati tom sudu na ponovno odlučivanje.

U odgovoru na zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke tuženi je predložio da se isti odbije kao neosnovan.

Ovaj Sud je na osnovu člana 45. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj 9/05) ispitao zakonitost pobijane presude u granicama zahtjeva i povrede propisa iz člana 41. stav 2. tog Zakona, pa je, cijeneći da je zahtjev osnovan, odlučio kao u izreci presude iz slijedećih razloga :

Iz činjeničnog stanja utvrđenog u toku upravnog postupka (čiju potpunost i pravilnost ovaj Sud u skladu sa članom 41. stav 4. Zakona o upravnim sporovima nije ni mogao cijeliti povodom podnesenog zahtjeva tužitelja za vanredno preispitivanje pobijane presude) proizilazi da je prvostepeni organ formirao Drugostepenu komisiju za dodjelu stanova MUP-a USK Bihać, kojoj je Prvostepena komisija za dodjelu stanova dostavila odluku Ministra MUP-a USK Bihać, broj: 05-01-23-25/15 od 15.10.2015. godine kojom je poništen Oglas za podnošenje zahtjeva za dodjelu stanova u Bihaću, broj: 05-01/03-23-8/12 od 09.07.2013. godine iz razloga što stanovi koji su trebali biti predmetom dodjele nisu uknjiženi u Knjizi položenih ugovora kao vlasništvo MUP USK-a Bihać, zbog čega je utvrđeno je da više nema pravno-zakonskog osnova za dalje vođenje upravnog postupka po zahtjevu tužitelja od 05.08.2013. godine, pa je osporenim zaključkom tuženog obustavljen postupak za rješavanje po zahtjevu za dodjelu stana tužitelju, po Oglasu za dodjelu stanova MUP USK Bihać, broj: 05-01/03-23-8/12 od 09.07.2013. godine.

Nakon što je tužitelj pokrenuo upravni spor pred prvostepenim sudom, taj sud je prilikom odlučivanja po tužbi cijenio da je odluka tuženog organa pravilno donesena jer je poništenjem Oglasa za dodjelu stanova prestao zakonski razlog za dalju proceduru oko dodjele stanova, a samim tim i razlog za vođenje upravnog postupka, zbog čega je tužiteljevu tužbu odbio kao neosnovanu pobijanom presudom, koja je u dijelu označenja broja predmeta i broja osporenog akta (čemu se, pored ostalog, prigovara u zahtjevu za vanredno preispitivanje), ispravljena kasnije donesenim rješenjem.

Po ocjeni ovog Suda ovakvo pravno stanovište prvostepenog suda nije pravilno, pa je pri donošenju pobijane odluke došlo do povrede federalnog zakona koja je mogla uticati na rješenje ove upravne stvari. U smislu odredbe člana 8. Zakona o upravnim sporovima upravni spor se može voditi samo protiv upravnog akta (stav 1.), a upravni akt u smislu ovog Zakona, jeste akt kojim nadležni organ iz člana 4. ovog Zakona, rješava o izvjesnom pravu ili obavezi pojedinca ili pravnog lica u nekoj upravnoj stvari (stav 2.). Iz citirane zakonske odredbe proizilazi da se upravni spor može voditi samo protiv upravnog akta i da je upravni akt onaj akt koji ispunjava sve elemente navedene u ovom članu, a ti elementi su: donosilac upravnog akta (organi uprave ili upravne ustanove Federacije i kantona, gradonačelnik i općinski načelnik i gradske i općinske službe za upravu, kao i institucije koje imaju javna ovlaštenja kad u vršenju tih javnih ovlaštenja rješavaju u upravnim stvarima), rješavanje nadležnih organa na osnovu autorativnih ovlaštenja koja su im data na osnovu propisa, te konkretnost i pravno dejstvo, tj. da se tim aktom rješava o izvjesnom pravu ili obavezi pojedinca ili pravnog lica, i na kraju da se radi o upravnoj stvari. U konkretnom slučaju osporeni akt donesen je u postupku dodjele stana, pa se ne radi o upravnom aktu donesenom u upravnom postupku. Naime, u postupku dodjele stana ne rješava se o izvjesnom pravu ili obavezi tužitelja u nekoj upravnoj stvari, već je to akt raspolaganja vlasnika stana, pa kako akti koji se donose u postupku dodjele stana nisu upravni akti, to ni osporeni zaključak tuženog ne može biti upravni akt, a što prvostepeni sud nije pravilno cijenio prilikom donošenja pobijane presude.

Iz svega navedenog proizilazi da u konkretnom slučaju nisu ispunjene zakonske pretpostavke za pokretanje upravnog spora, pa je prvostepeni sud primjenom odredbe člana 25. stav 1. tačka 2. Zakona o upravnim sporovima trebao tužbu odbaciti, a kako to nije učinio, to je pri

donošenju pobijane odluke došlo do povrede federalnog zakona, pa je ovaj Sud na osnovu člana 46. stav 2. Zakona o upravnim sporovima uvažio zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke, te prvostepenu presudu preinačio i riješio kao u izreci ove presude.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 01 0 U 010886 16 Uvp od 17.01.2019. godine)

85.

Član II/3.e Ustava Bosne i Hercegovine

Član 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda

POSTOJI KRŠENJE PRAVA NA PRAVIČNO SUĐENJE IZ ČLANA II/3.e USTAVA BOSNE I HERCEGOVINE I ČLANA 6. STAV 1. EVROPSKE KONVENCIJE ZA ZAŠTITU LJUDSKIH PRAVA I OSNOVNIH SLOBODA KADA PRVOSTEPENI SUD NA ARBITRARAN NAČIN BEZ DOVOLJNO JASNIH RAZLOGA O RELEVANTNIM ČINJENICAMA I BEZ NAVOĐENJA MATERIJALNO PRAVNIH ODREDBI DONESE SVOJU ODLUKU.

Iz obrazloženja:

Presudom Kantonalnog suda u Bihaću, broj: 01 0 U 005794 12 U od 24.01.2012. godine, odbijena je kao neosnovana tužba tužitelja (te odbijen njegov zahtjev da mu tuženi naknadi troškove sastava tužbe za zastupanje po punomoćniku advokatu u iznosu od 280,80 KM kao i prijedlog za oslobađanje od plaćanja sudske takse na tužbu i presudu u ukupnom iznosu od 100,00 KM) podnesena protiv osporenog rješenja tuženog organa, broj i datum navedeni u uvodu ove presude, kojim je odbijena njegova žalba izjavljena protiv prvostepenog rješenja Ministarstva za pitanja boraca i ratnih vojnih invalida Unsko-sanskog kantona Bihać-Odjeljenja za boračko-invalidsku zaštitu Bihać, broj: 12/2-41-3-2398/08 od 08.03.2011. godine. Tim prvostepenim rješenjem je odbijen zahtjev tužitelja za donošenje rješenja o priznavanju prava na ličnu invalidninu i izuzetno materijalno obezbjeđenje, a vezano za neisplaćene invalidnine pretvorene u certifikate i izuzetno materijalno obezbjeđenje za period od 01.06.1996. godine do 31.03.1999. godine, kao neosnovan.

Tužitelj pobija navedenu presudu Kantonalnog suda u Bihaću podnesenim zahtjevom za vanredno preispitivanje sudske odluke jer su postupanjem organa uprave, koje je prvostepeni sud ocijenio zakonitim, povrijeđena njegova ustavom zagarantovana prava, a povrijeđen je i niz odredbi Zakona o upravnom postupku. Ističe da je traženo donošenje rješenja usklađenog sa uvjerenjem prema odredbama Zakona o upravnom postupku, a ne isplatu potraživanja pa je pogrešno primjenjeno materijalno pravo. Smatra da nisu utvrđena njegova potraživanja jer još nije doneseno rješenje, pa rok zastare nije ni počeo teći. Ni Kantonalni sud u Bihaću nije cijenio najrelevantniju okolnost da nije tražio isplatu potraživanja nego je zahtjevom tražio donošenje rješenja usklađenog sa uvjerenjem, po kojem nikada nije postupljeno. Predlaže da se zahtjev uvaži, pobijana odluka Kantonalnog suda u Bihaću ukine i predmet vrati tom sudu na ponovno odlučivanje ili da se pobijana presuda preinači, tužba uvaži i poništi osporeno rješenje.

U odgovoru na zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke tuženi je predložio da se isti odbije kao neosnovan.

Ovaj sud je na osnovu člana 45. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj: 9/05) ispitao zakonitost pobijane presude u granicama zahtjeva i

povrede propisa iz člana 41. stav 2. tog zakona, pa je odlučio kao u izreci presude iz slijedećih razloga:

Podneskom od 10.07.2008. godine, koji je tužitelj označio kao „zahtjev za donošenje rješenja“ zahtjevao je da organ uprave donese rješenje prema izdatom uvjerenju Kantonalnog ministarstva za pitanja boraca i ratnih vojnih invalida, Odjeljenje za boračko invalidsku zaštitu Bihać broj 12/2-41-7-1031/2008 od 22.04.2008. godine kojim je potvrđeno da se tužitelj nalazi na evidenciji obračuna usklađene a neisplaćene lične invalidnine za period od 01.06.1996. do 31.03.1999. godine u ukupnom iznosu od 5.509,00 KM, a ta sredstva da su pretvorena u certifikate, kao i da izuzetno materijalno obezbjeđenje nije isplaćeno za period od 01.08.1998. do 31.03.1999. godine u iznosu od 2.056,00 KM, o čemu će se po Naredbi broj 03-02-280/99 taj dug naknadno rješavati.

Prvostepeni organ je rješenjem broj 12/2-41-3-2398/08 od 08.03.2011. godine zahtjev tužitelja odbio kao neosnovan, iz razloga što mu je po pravomoćnim i konačnim rješenjima već priznato pravo na ličnu invalidninu i na izuzetno materijalno obezbjeđenje i što su mu tražene isplate već izvršene u protiv vrljednosti u vidu certifikata. Tuženi organ je, odlučujući o podnesenoj žalbi tužitelja izjavljenoj protiv prvostepenog rješenja, osporenim rješenjem istu odbio kao neosnovanu, a prvostepeni sud, odlučujući o podnesenoj tužbi, rješenja nadležnih organa ocijenio kao pravilna i na zakonu zasnovana, radi čega je pobijanom presudom tužbu tužitelja kao neosnovanu odbio.

Po ocjeni ovog suda podnesak tužitelja od 10.07.2008. godine je nerazumljiv i nepotpun, odnosno nije sačinjen u skladu sa odredbama člana 66. Zakona o upravnom postupku ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", br. 2/98 i 48/99) da bi se po njemu uopšte moglo postupati, pa je prvostepeni organ u skladu sa odredbom člana 67. istoga zakona trebao pozvati tužitelja da se jasno izjasni šta zahtjeva svojim podneskom, a ne da on sam cijeni šta je tužitelj tim podneskom tražio. Ovo tim prije što uvjerenje o određenim činjenicama iz službene evidencije, na koje se poziva tužitelj u svome podnesku, u smislu člana 169. stav 1. citiranog zakona, predstavlja samo uvjerenje o činjenicama o kojima organ vodi službenu evidenciju. Inače, uvjerenja su samo jedno od dokaznih sredstava na osnovu kojih se u upravnom postupku donosi rješenje, tako da se nije moglo podneskom tražiti donošenje rješenja (čiji ni dispozitiv nije preciziran) usklađenog isključivo sa izdatim uvjerenjem, a da se stranka jasno ne izjasni u kojem postupku traži da se to uvjerenje koristi, odnosno koja prava traži da joj se priznaju i u daljem postupku cijeni da li je o tim pravima već odlučeno konačnim ili pravosnažnim rješenjima. Ako se ne utvrdi prava priroda tužiteljevog podneska samo uvjerenje ne može biti osnov za donošenje određenog rješenja, pa samim tim ni rješenja "usklađenog sa predmetnim uvjerenjem od 22.04.2008. godine".

Prema tome u konkretnoj stvari organi uprave nisu mogli rješavati o navedenom podnesku tužitelja (smatrajući ga zahtjevom za donošenje rješenja kako je to navedeno u dispozitivu prvostepenog rješenja), koji nije bio jasan i određen, to su postupili protivno odredbama člana 67. Zakona o upravnom postupku, tako da se prvostepeno i osporeno rješenje, kao i pobijana presuda prvostepenog suda (o odbijanju tužbe iz razloga što osporenim aktom nije povrijeđen zakon na štetu tužitelja) ne mogu ocijeniti pravilnim i na zakonu zasnovanim.

Stoga je ovaj sud na osnovu člana 46. stav 1. i 2. Zakona o upravnim sporovima zahtjev tužitelja uvažio i pobijanu presudu preinačio tako što je tužbu uvažio, osporeno i prvostepeno rješenje poništio i predmet vratio prvostepenom organu na ponovno rješavanje. U ponovnom postupku prvostepeni organ će upotpuniti postupak, odnosno pozvati tužitelja (član 67. Zakona o

upravnom postupku) da uredi podnesak od 10.07.2008. godine prema odredbama materijalnog zakona, tj. precizira ga i tačno naznači šta traži i na osnovu kojih dokaza (u kojem slučaju i predmetno uvjerenje može pridodati kao jedan od dokaza za svoje navode), te o istom odlučiti u skladu sa datim primjedbama ovog suda.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 01 0 U 008930 15 Uvp od 11.04.2019. godine)

86.

Član 67. Zakona o upravnom postupku

KADA NIJE JASAN ZAHTJEV STRANKE, ORGAN JE DUŽAN POZVATI STRANKU DA GA POUČI O NJEGOVI PRAVIMA TE UREDI ZAHTJEV I ISTI PRECIZIRA.

Iz obrazloženja:

Presudom Kantonalnog suda u Bihaću, broj: 01 0 U 005794 12 U od 24.01.2012. godine, odbijena je kao neosnovana tužba tužitelja (te odbijen njegov zahtjev da mu tuženi naknadi troškove sastava tužbe za zastupanje po punomoćniku advokatu u iznosu od 280,80 KM kao i prijedlog za oslobađanje od plaćanja sudske takse na tužbu i presudu u ukupnom iznosu od 100,00 KM) podnesena protiv osporenog rješenja tuženog organa, broj i datum navedeni u uvodu ove presude, kojim je odbijena njegova žalba izjavljena protiv prvostepenog rješenja Ministarstva za pitanja boraca i ratnih vojnih invalida Unsko-sanskog kantona Bihać-Odjeljenja za boračko-invalidsku zaštitu Bihać, broj: 12/2-41-3-2398/08 od 08.03.2011. godine. Tim prvostepenim rješenjem je odbijen zahtjev tužitelja za donošenje rješenja o priznavanju prava na ličnu invalidninu i izuzetno materijalno obezbjeđenje, a vezano za neisplaćene invalidnine pretvorene u certifikate i izuzetno materijalno obezbjeđenje za period od 01.06.1996. godine do 31.03.1999. godine, kao neosnovan.

Tužitelj pobija navedenu presudu Kantonalnog suda u Bihaću podnesenim zahtjevom za vanredno preispitivanje sudske odluke jer su postupanjem organa uprave, koje je prvostepeni sud ocijenio zakonitim, povrijeđena njegova ustavom zagarantovana prava, a povrijeđen je i niz odredbi Zakona o upravnom postupku. Ističe da je traženo donošenje rješenja usklađenog sa uvjerenjem prema odredbama Zakona o upravnom postupku, a ne isplatu potraživanja pa je pogrešno primjenjeno materijalno pravo. Smatra da nisu utvrđena njegova potraživanja jer još nije doneseno rješenje, pa rok zastare nije ni počeo teći. Ni Kantonalni sud u Bihaću nije cijenio najrelevantniju okolnost da nije tražio isplatu potraživanja nego je zahtjevom tražio donošenje rješenja usklađenog sa uvjerenjem, po kojem nikada nije postupljeno. Predlaže da se zahtjev uvaži, pobijana odluka Kantonalnog suda u Bihaću ukine i predmet vrati tom sudu na ponovno odlučivanje ili da se pobijana presuda preinači, tužba uvaži i poništi osporeno rješenje.

U odgovoru na zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke tuženi je predložio da se isti odbije kao neosnovan.

Ovaj sud je na osnovu člana 45. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj: 9/05) ispitao zakonitost pobijane presude u granicama zahtjeva i povrede propisa iz člana 41. stav 2. tog zakona, pa je odlučio kao u izreci presude iz slijedećih razloga:

Podneskom od 10.07.2008. godine, koji je tužitelj označio kao „zahtjev za donošenje rješenja“ zahtjevao je da organ uprave donese rješenje prema izdatom uvjerenju Kantonalnog ministarstva za pitanja boraca i ratnih vojnih invalida, Odjeljenje za boračko invalidsku zaštitu Bihać broj 12/2-41-7-1031/2008 od 22.04.2008. godine kojim je potvrđeno da se tužitelj nalazi na evidenciji obračuna usklađene a neisplaćene lične invalidnine za period od 01.06.1996. do 31.03.1999. godine u ukupnom iznosu od 5.509,00 KM, a ta sredstva da su pretvorena u certifikate, kao i da izuzetno materijalno obezbjeđenje nije isplaćeno za period od 01.08.1998. do 31.03.1999. godine u iznosu od 2.056,00 KM, o čemu će se po Naredbi broj 03-02-280/99 taj dug naknadno rješavati.

Prvostepeni organ je rješenjem broj 12/2-41-3-2398/08 od 08.03.2011. godine zahtjev tužitelja odbio kao neosnovan, iz razloga što mu je po pravomoćnim i konačnim rješenjima već priznato pravo na ličnu invalidninu i na izuzetno materijalno obezbjeđenje i što su mu tražene isplate već izvršene u protiv vrljednosti u vidu certifikata. Tuženi organ je, odlučujući o podnesenoj žalbi tužitelja izjavljenoj protiv prvostepenog rješenja, osporenim rješenjem istu odbio kao neosnovanu, a prvostepeni sud, odlučujući o podnesenoj tužbi, rješenja nadležnih organa ocjenio kao pravilna i na zakonu zasnovana, radi čega je pobijanom presudom tužbu tužitelja kao neosnovanu odbio.

Po ocjeni ovog suda podnesak tužitelja od 10.07.2008. godine je nerazumljiv i nepotpun, odnosno nije sačinjen u skladu sa odredbama člana 66. Zakona o upravnom postupku ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", br. 2/98 i 48/99) da bi se po njemu uopšte moglo postupati, pa je prvostepeni organ u skladu sa odredbom člana 67. istoga zakona trebao pozvati tužitelja da se jasno izjasni šta zahtjeva svojim podneskom, a ne da on sam cijeni šta je tužitelj tim podneskom tražio. Ovo tim prije što uvjerenje o određenim činjenicama iz službene evidencije, na koje se poziva tužitelj u svome podnesku, u smislu člana 169. stav 1. citiranog zakona, predstavlja samo uvjerenje o činjenicama o kojima organ vodi službenu evidenciju. Inače, uvjerenja su samo jedno od dokaznih sredstava na osnovu kojih se u upravnom postupku donosi rješenje, tako da se nije moglo podneskom tražiti donošenje rješenja (čiji ni dispozitiv nije preciziran) usklađenog isključivo sa izdatim uvjerenjem, a da se stranka jasno ne izjasni u kojem postupku traži da se to uvjerenje koristi, odnosno koja prava traži da joj se priznaju i u daljem postupku cijeni da li je o tim pravima već odlučeno konačnim ili pravosnažnim rješenjima. Ako se ne utvrdi prava priroda tužiteljevog podneska samo uvjerenje ne može biti osnov za donošenje određenog rješenja, pa samim tim ni rješenja "usklađenog sa predmetnim uvjerenjem od 22.04.2008. godine".

Prema tome u konkretnoj stvari organi uprave nisu mogli rješavati o navedenom podnesku tužitelja (smatrajući ga zahtjevom za donošenje rješenja kako je to navedeno u dispozitivu prvostepenog rješenja), koji nije bio jasan i određen, to su postupili protivno odredbama člana 67. Zakona o upravnom postupku, tako da se prvostepeno i osporeno rješenje, kao i pobijana presuda prvostepenog suda (o odbijanju tužbe iz razloga što osporenim aktom nije povrijeđen zakon na štetu tužitelja) ne mogu ocjeniti pravilnim i na zakonu zasnovanim.

Stoga je ovaj sud na osnovu člana 46. stav 1. i 2. Zakona o upravnim sporovima zahtjev tužitelja uvažio i pobijanu presudu preinačio tako što je tužbu uvažio, osporeno i prvostepeno rješenje poništio i predmet vratio prvostepenom organu na ponovno rješavanje. U ponovnom postupku prvostepeni organ će upotpuniti postupak, odnosno pozvati tužitelja (član 67. Zakona o upravnom postupku) da uredi podnesak od 10.07.2008. godine prema odredbama materijalnog zakona, tj. precizira ga i tačno naznači šta traži i na osnovu kojih dokaza (u kojem slučaju i

predmetno uvjerenje može pridodati kao jedan od dokaza za svoje navode), te o istom odlučiti u skladu sa datim primjedbama ovog suda.

(Presuda Vrhovnoga suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 01 0 U 005794 12 Uvp od 09.01.2014. godine)

87.

Član 141.a stav 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju

KORISNICI PENZIJE OSTVARENE U DRUŠTVENOM FONDU ZA PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE, I KOJIMA JE VRŠENA ISPLATA PENZIJE NA TERITORIJI DANAŠNJE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE DO 30.04.1992. GODINE, IMAJU PRAVO NA NASTAVAK ISPLATE PENZIJE KOD NOSIOCA OSIGURANJA U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE AKO ISPUNJAVAJU UVJETE PREDVIĐENE PRAVILNIKOM O OSTVARIVANJU PRAVA IZ ČLANA 141.a ZAKONA O PENZIJSKOM I INVALIDSKOM OSIGURANJU.

Iz obrazloženja:

Presudom Kantonalnog suda u Zenici, broj: 04 0 U 007032 14 U od 11.02.2015. godine, odbijena je kao neosnovana tužba tužitelja podnesena protiv osporenog rješenja tuženog organa, broj i datum navedeni u uvodu ove presude, kojim je odbijena njegova žalba izjavljena protiv prvostepenog rješenja direktora Kantonalne administrativne službe u Zenici, matični broj: 1139988194 od 15.01.2014. godine. Tim prvostepenim rješenjem je odbijen zahtjev tužitelja za priznavanje prava na isplatu starosne penzije.

Podnesenim zahtjevom za vanredno preispitivanje sudske odluke tužitelj je osporio zakonitost i pravilnost pobijane presude pogrešne primjene materijalnog prava i povrede pravila postupka, odnosno zbog povrede Ustava Bosne i Hercegovine i Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i sloboda. Navodi da su presudom prvostepenog suda, kao i odlukama upravnih organa tužitelju povrijeđena prava: na pravično saslušanje, na slobodu kretanja i prebivališta, na pravično suđenje, na imovinu, na zaštitu izbjeglica i raseljenih lica, nediskriminaciju i druga prava. Ističe da je on pravo na starosnu penziju ostvario dana 01.01.1988. godine kod Fonda PIO BiH-Filijala Sarajevo, te da je istu primao sve do 31.03.1992. godine, te da je na osnovu toga stekao pravo na penziju na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine, a što mu je zagarantovano Ustavom Bosne i Hercegovine, kao i Aneksima, i Evropskom konvencijom. Navodi da je prema njemu izvršena diskriminacija u odnosu na druga lica koja su ostvarila pravo na starosnu penziju, jer se njegovo već ostvareno pravo ne može ukinuti odlukom nekog upravnog organa, kao i da je stavljen u nepovoljniji položaj u odnosu na lica koja žive na teritoriji R Hrvatske, a o čemu je donesena presuda Evropskog suda za ljudska prava u predmetu Karanović, kao i da tužitelj trpi štetu zbog činjenice da prima manju penziju u odnosu na onu koju bi primao da nije odbijen njegov zahtjev. Predložio je da se zahtjev uvaži, presuda prvostepenog suda preinači na način da se tužba tužitelja uvaži i tužitelju prizna pravo na isplatu starosne penzije, kao i da mu se nadoknadi šteta na ime manje isplaćene starosne penzije.

Tuženi organ u odgovoru na zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke je predložio da sud isti odbije kao neosnovan.

Ovaj sud je na osnovu člana 45. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 9/05) ispitao zakonitost pobijane presude u granicama zahtjeva i

povrede propisa iz člana 41. stav 2. tog zakona, pa je odlučio kao u izreci presude iz slijedećih razloga:

Prema podacima iz spisa predmeta proizilazi da je tužitelj dana 04.01.2011. godine podnio zahtjev za priznavanje prava na isplatu starosne penzije kod Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje, navodeći u zahtjevu da je njegovo posljednje osiguranje prije ostvarivanja prava, penzija ostvarena prije 30. aprila 1992. godine, bilo na teritoriji sadašnje Federacije BiH, te da mu stoga pripada pravo na isplatu starosne penzije. Nadalje iz stanja spisa u predmetu proizilazi da je tužitelj pozivan da dostavi potrebnu dokumentaciju kako bi organi uprave mogli da rješavaju po njegovom zahtjevu, te da je u postupku u nekoliko navrata odlučivano po zahtjevu tužitelja, kako od strane prvostepenog, tako i od strane drugostepenog organa. Prema stanju spisa u predmetu proizilazi da je tužitelju rješenjem Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske-Filijala Prijedor, broj: 1139988194 od 18.12.1996. godine, kao i rješenjem Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske-Filijala Istočno Sarajevo od 01.10.2002. godine, kao korisniku starosne penzije tog Fonda, određena visina penzije i isplata iste na teret Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske, a u skladu sa tada važećim propisima Republike Srpske. U daljem postupku je, nakon što je tužitelj ponovo pozvan da dostavi potrebnu dokumentaciju (Obavijest od 19.05.2013. godine), prvostepeni organ donio rješenje od 15.01.2014. godine, kojim se zahtjev tužitelja odbija, a iz razloga što tužitelj nije u ostavljenom roku od 30 dana od dana prijema Obavijesti dostavio traženu dokumentaciju, u smislu odredbe člana 141.a) Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju Federacije Bosne i Hercegovine. Tužitelj je protiv tog rješenja izjavio žalbu, pa je tuženi organ donio osporeno rješenje, a rješavajući po tužbi tužitelja podnesenoj protiv osporenog rješenja, prvostepeni sud je donio presudu kojom se tužba odbija, cijeneći da su osporeno i prvostepeno rješenje pravilno i zakonito doneseni, jer tužitelj nije u postupku dokazao da ispunjava uslove iz odredbe člana 141.a) Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju Federacije Bosne i Hercegovine, odnosno tužitelj nije nikada dostavio dokaz da je bio povratnik iz Republike Srpske u Federaciju Bosne i Hercegovine, odnosno nije dostavio traženo Uvjerenje o statusu povratnika od nadležne općinske službe na području Federacije Bosne i Hercegovine, kao i Uvjerenje o postojanju prijave na zdravstveno osiguranje na području Federacije Bosne i Hercegovine, već da prema stanju spisa proizilazi da je tužitelj iz Republike Srpske odselio u Republiku Srbiju, te da je počev od 16.05.2006. godine prebivalište tužitelja u Republici Srbiji, Savino Selo, ul. Ive Lole Ribara broj 90, a koja adresa je bila naznačena i u tužbi.

Donošenjem pobijane presude prvostepeni sud nije povrijedio federalni zakon ili drugi federalni propis, niti pravila federalnog zakona o postupku koja su mogla biti od uticaja na rješenje stvari, zbog čega se zahtjev tužitelja za vanredno preispitivanje sudske odluke ukazuje neosnovanim.

Naime, odredbom člana 141.a. stav 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju Federacije Bosne i Hercegovine (Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 29/98, 49/00, 32/01, 73/05, 59/06, 4/09 i 55/12) propisano je da povratnici iz Republike Srpske u Federaciju Bosne i Hercegovine koji su bili korisnici penzija ostvarenih u Društvenom fondu za penzijsko i invalidsko osiguranje Bosne i Hercegovine Sarajevo i kojima je isplata penzija vršena na teritoriji današnje Federacije Bosne i Hercegovine do 30. aprila 1992. godine, od dana podnošenja zahtjeva imaju pravo na penziju kod nosioca osiguranja u Federaciji Bosne i Hercegovine. Stavom 2. istog člana je propisano da pravo iz stava 1. ovog člana mogu ostvariti osobe koje su se vratile u Federaciju Bosne i Hercegovine i koje su stekle status povratnika u smislu Zakona o raseljenim osobama i povratnicima u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Odredbom člana 141.b. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju Federacije Bosne i Hercegovine je propisano da će nosilac osiguranja, u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, donijeti Pravilnik kojim će propisati način, postupak i dokumentaciju neophodnu za ostvarivanje prava iz člana 141.a. ovog Zakona.

Odredbom člana 6. stav 1. tačka c) Pravilnika o ostvarivanju prava iz člana 141.a. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju Federacije Bosne i Hercegovine (Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 87/12) je propisano da je podnositelj zahtjeva dužan uz zahtjev priložiti uvjerenje o statusu povratnika od nadležne općinske službe mjesta povratka i tačka e) uvjerenje o postojanju prijave na zdravstveno osiguranje na području Federacije Bosne i Hercegovine.

Imajući u vidu naprijed navedeno, odnosno činjenicu da tužitelj nije u toku provedenog postupka, a niti naknadno, dostavio dokaze da ispunjava uslove iz odredbe člana 141.a) Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju Federacije Bosne i Hercegovine, a niti je u svom zahtjevu doveo u sumnju činjenicu da nije povratnik u Federaciju Bosne i Hercegovine, nego je samo navodio da je on ostvario penziju dana 01.01.1988. godine kod Fonda PIO BiH-Filijala Sarajevo, da je istu primao sve do 31.03.1992. godine, te da je na osnovu toga stekao pravo na penziju na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine (a što nisu uslovi za sticanje navedenog prava), to je prvostepeni sud pravilno i zakonito postupio kada tužitelju nije priznao pravo na isplatu penzije na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine. Tužitelj se u svom zahtjevu poziva na presudu Karanović protiv Bosne i Hercegovine, ali ovaj sud cijeni da se navedena presuda ne odnosi na konkretan slučaj, jer je tužitelj svoje pravo na isplatu penzije ostvario u Republici Srpskoj, a ne u drugoj državi sa kojom je Bosna i Hercegovina sklopila međudržavni sporazum. Takođe, sud nije usvojio ni navod da je tužitelju ukinuto pravo na penziju, čime je izvršena povreda prava na imovinu, jer se tužitelj opredijelio da svoje pravo na penziju ostvaruje kod Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske, čime je i ostvario svoje pravo na imovinu (penziju).

Radi naprijed navedenog se i ostali navodi zahtjeva za vanredno preispitivanje ukazuju neosnovanim, pa je ovaj sud primjenom člana 46. stav 1. Zakona o upravnim sporovima, odlučio kao u izreci ove presude.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 04 0 U 007032 15 Uvp od 10.05.2019. godine)

88.

Član 34. stav 1. Zakona o eksproprijaciji

AKO KORISINIK EKSPROPRIJACIJE U ROKU OD 3 GODINE OD PRAVOMOĆNOSTI RJEŠENJA, NIJE IZVRŠIO, PREMA PRIRODI OBJEKTA, ZNATNIJE RADOVE NA OBJEKTU, VLASNIK IMA PRAVO NA POVRAT NEPOKRETNOSTI.

Iz obrazloženja:

Presudom Kantonalnog suda u Tuzli, broj: 03 0 U 014158 15 U od 18.05.2016. godine uvažena je tužba, osporeno rješenje tuženog organa poništeno i upravna stvar riješena na način da se žalba Hamzaliće Jusića, Izudina Jusića, Muhareme Jusić, Fikrete Kovačević i Ifete Čamrković odbija, a prvostepeno rješenje Službe za imovinsko-pravne, geodetske poslove i katastar nekretnina grada Tuzla, broj: 07-473-1412/94 od 30.01.2015. godine održava na snazi (stav I),

da je tužena strana dužna tužiocima na ime naknade troškova upravnog spora isplatiti iznos od 761,60 KM u roku od 30 dana od dana pravosnažnosti presude, pod prijetnjom izvršenja, dok se sa viškom zahtjeva za naknadu troškova tužiocima odbijaju (stav II), s tim da ova presuda u cijelosti zamjenjuje osporeni akt (stav III). Navedenim prvostepenim rješenjem od 30.01.2015.godine odbijen je zahtjev za poništenje rješenja Opštinske uprave za imovinsko-pravne poslove Skupštine opštine Tuzla, broj: 06/1-473-89/81-7 od 25.01.1982. godine, pokrenut po zahtjevu Jusić Fatime i dr. iz Tuzle, a koje se odnosi na nepokretnosti označene kao k.č. broj 497/13 „Botino polje“ poslovni objekat površine od 3681 m² i ekonomsko dvorište površine od 2648 m² i k.č. broj 497/1 „Botino polje“ poslovni objekat sa ekonomskim dvorištem površine od 5976 m² KO Husino (novi premjer dio k.č. broj 296/1 i dio k.č. broj 295/1 obje KO Kiseljak) kao neosnovan. Osporenim rješenjem tuženog organa od 08.06.2015.godine je poništeno prvostepeno rješenje Službe za geodetske i imovinsko-pravne poslove, broj: 07-473-1412/94 od 30.01.2015.godine i predmet vraćen prvostepenom organu na ponovni postupak i odlučivanje.

Protiv presude Kantonalnog suda u Tuzli, zainteresirana lica Jusić Hamzalija, Jusić Izudin, Jusić Muharem, Kovačević Fikreta i Čamrković Ifeta su po punomoćniku, podnijeli zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke, zbog povrede pravila postupka i pogrešne primjene materijalnog prava. U zahtjevu navode da su navodi tužbe bili nejasni, nepotpuni i proizvoljni, jer su tužitelji u tužbi navodili činjenice koje nisu relevantne, te da je stoga sud izvršio prekoračenje tužbenog zahtjeva, jer se zakonitost osporenog akta ispituje samo u granicama tužbe; da se tužbeni navodi nisu odnosili na relevantne stvari kao što su rok za podnošenje zahtjeva za deeksprijaciju, znatniji radovi na objektu, svrha eksproprijacije i opšti interes, a sve to u vezi sa odredbom člana 34. stav 1. i 2. Zakona o eksproprijaciji. Takođe navode da je dužnost suda da savjesno i brižljivo cijeni svaki dokaz, što u konkretnom slučaju nije učinjeno, jer sud prije svega nije cijenio navode odgovora na tužbu; da sud prilikom obrazlaganja nalaza i mišljenja vještaka Izić Nedžada, a kojeg je jedino prihvatio stručnim i istinitim, iako je u toku postupka obavljen niz vještačenja po drugim vještacima, nije uopšte cijenio prigovore koje je na taj nalaz i mišljenje istakao Jusić Hamzalija, kao i činjenicu da je nakon toga pribavljen nalaz i mišljenje vještaka Sultanović Rešada, koji je dao potpuno suprotan nalaz i mišljenje, jer je zaključio da korisnik eksproprijacije nije izvršio znatnije radove predviđene investiciono-tehničkom dokumentacijom u predmetnom roku, a da je dio pripremnih i zemljanih radova izveo najvećim dijelom poslije predmetnog roka. Takođe navode da je i vještak Jakubović Omer u svom nalazu i mišljenju iz 2000. godine ocijenio da predmetne parcele nisu privedene svrsi eksproprijacije odnosno da nisu izvedeni znatniji radovi, nego je parcela izdata u zakup Kompaniji Browu Root za smještaj baze, a ista je izgradila objekte za svoje potrebe, a koji dokaz takođe sud nije cijenio. Dalje ističu da je 2013. godine vještak Halilagić Sead dao sveobuhvatan, detaljan i stručan nalaz, a koji odgovara na bitna pitanja za presuđenje ove upravne stvari, ali da sud ne uzima ni ovaj nalaz kao relevantan, i pored činjenice da je dat kao posljednji nalaz, već vjeru poklanja nalazima vještaka Izić Nedžada iz 2003. i 2006. godine, koji su sami sebi kontradiktorni u pogledu navoda o visini novčanih iznosa utrošenih za neke izgradnje (koje se ne navode precizno, sa datumima, rješenjima i odobrenjima, već se služi pokazateljima drugih vještaka), dok sve te stavke navodi vještak Halilagić Sead, ali njegov nalaz ipak nije značajan za prvostepeni sud. Smatraju da je prvostepeni sud proizvoljno i neutemeljeno iznio stanovište da se rok iz člana 34. Zakona o eksproprijaciji od 3 godine nakon pravosnažnosti rješenje, može produžiti sve do podnošenja zahtjeva za deeksprijaciju, jer se radi o imperativnoj odredbi i nema mjesta za ovakvo stajalište suda, pa bi se moglo postaviti pitanje čemu bi onda služio taj rok od 3 godine. Navode da prvostepeni sud pokušava da svoj stav opravda time što je korisnik eksproprijacije morao izvršiti znatne radove na eksproprijanim nekretninama, te se čak navodi da korisnik eksproprijacije nije mogao radove obavljati usljed

više sile, tokom ratnih godina, a što je nerelevantno, kod činjenice da je eksproprijacija izvršena 1982. godine, pa bi rok od 3 godine bio do 1985. godine. Takođe navode da sud zauzima stav da se pravosnažnost rješenja računa tek kada postane pravosnažno posljednje doneseno rješenje o eksproprijaciji, jer je u konkretnom slučaju radi obimne prirode radova izvršena eksproprijacija velikog broja nekretnina, pa se kao datum pravosnažnosti rješenja uzima pravosnažnost posljednjeg rješenja o eksproprijaciji, a koji stav je neprihvatljiv, kada se ima u vidu da je u konkretnom slučaju riječ o djelimičnoj deeksproprijaciji oko 10 dunuma zemljišta, a da je ekspropriano 21,35 ha, i kojim stavom se i dalje relativizira prekluzivni rok iz člana 34. Zakona o eksproprijaciji. Dalje se ističe da je korisnik eksproprijacije protivpravno postupao kada je kada je zaključio ugovor o zakupu predmetnog zemljišta sa inostranom firmom, te da su takvi ugovori ništavi., kao i da su „Transservis“ Tuzla i drugi postupali protupravno tokom čitavog postupka, počev od 1994. godine kada su razvlašteni vlasnici podnijeli zahtjev za poništenje pravosnažnog rješenja o eksproprijaciji zbog toga što korisnik ekspropriisanog zemljišta u roku od 3 godine od pravosnažnosti rješenja nije zemljište priveo svrsi eksproprijacije, nego je isto ustupljeno pod zakup. Predlažu da se zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke uvaži, presuda prvostepenog suda preinači na način da se tužba tužitelja odbije kao neosnovana ili da se presuda prvostepenog suda ukine i predmet vrati istom sudu na ponovni postupak i odluku.

U odgovoru na zahtjev tužitelja za vanredno preispitivanje sudske odluke, tuženi organ je istakao da je pokretanje tužbe od strane tužitelja bilo preiudicirano, kao i donošenje presude u upravnom sporu, posebno prihvatanjem odlučivanja u sporu pune jurisdikcije, a kod činjenice da je osporenim rješenjem poništeno prvostepeno rješenje i predmet vraćen prvostepenom organu na ponovni postupak, a kako bi prvostepeni organ proveo dokaze na koje je ukazao tuženi organ u osporenom rješenju, te uz primjenu stavova koji su u istom takođe navedeni da donese odluku, pa da je stoga tužba tužitelja trebala biti odbačena, jer se i ne radi o upravnom aktu u materijalnom smislu. Predložili su da sud uvaži zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke i da predmetnu tužbu odbaci kao nedopuštenu.

Tužitelji su takođe dopisom suda od 31.08.2016. godine, koji je dana 09.09.2016. godine uručen njihovom punomoćniku advokat Hogić Enveru, pozvani da u roku od 10 dana od dana prijema istog dostave odgovor na podneseni zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke, ali tužitelju nisu dali odgovor na zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke u ostavljenom roku, a niti do donošenja ove odluke.

Ovaj Sud je na osnovu člana 45. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj 9/05) ispitao zakonitost pobijane presude u granicama zahtjeva i povrede propisa iz člana 41. stav 2. tog Zakona, pa je odlučio kao u izreci presude iz slijedećih razloga :

Iz stanja upravnog spisa i obrazloženja pobijane presude proizilazi da je rješenjem Opštinske komisije za prostorno uređenje, izgradnju, stambene i komunalne poslove Opštinske uprave za imovinsko-pravne poslove Opštine Tuzla, broj: 06/1-473-89/81-7 MS/ŠS od 26.01.1982. godine izmijenjeno rješenje tog organa broj: 06/1-473-89/81-7 od 28.12.1981. godine i usvojen prijedlog RO „Tuzla-transport“ Tuzla, pa se u svrhu izgradnje kompleksa Auto Baze RO „Tuzla-transport“ iz Tuzle od Jusić Fatime (čiji su nasljednici zainteresirana lica u ovom sporu) potpuno eksproprišu nekretnine k.č. broj 497/13 oranica „Batino polje“ u površini od 4.707 m² i k.č. broj 497/1 oranica „Batino polje“ u površini od 5.376 m², obje upisane u ZK.ul. broj 1046 k.o. Husino, zk. vlasništvo Emine Hadži-Junuzović rođ. Čilimković sa ¼ i četvero drugih sa određenim suvlasničkim dijelovima (novi premjer: dio k.č. broj 296/1 i dio k.č. broj 295/1, obje

upisane u posjedovni list broj 329 k.o. Kiseljak u posjedu Jusić Sulje Fatima), s tim da je opšti interes za izgradnju kompleksa Auto-baze RO „Tuzla-transport“ iz Tuzle, kao i za potpunu eksproprijaciju predmetnih parcela utvrđen rješenjem Skupštine opštine Tuzla, broj: 06/1-473-67/80 od 19.9.1980. godine, te je takođe usvojen i zahtjev vlasnika Jusić Fatime, pa se od iste eksproprišu i preostale nepokretnosti označene kao: k.č. broj 295/3 „Zeleni pojas Jale“ njiva I klase u površini od 270 m², k.č. broj 296/4 „Zeleni pojas Jale“ njiva II klase u površini od 363 m², k.č. broj 295/2 „Polje“ njiva II klase u površini od 556 m² i k.č. broj 296/2 „Polje“ njiva II klase u površini od 595 m², sve upisane u posjedovni list broj 329 k.o. Kiseljak u posjedu Jusić Sulje Fatima (stari premjer k.č. broj 497/12, 497/14, 497/6 i 497/15 sve upisane u zk.ul. broj 1046 k.o. Husino, zk. vlasništvo Fatime Jusić rođ. Ćerimović sa 15/56 i troje ostalih sa određenim suvlasničkim dijelovima). Navedeno rješenje sadrži klauzulu pravosnažnosti, bez datuma Dana 15.02.1982. godine je pred istim organom sačinjen Zapisnik o održanoj usmenoj raspravi za sporazumno određivanje naknade u predmetu eksproprijacije nekretnina u svrhu izgradnje kompleksa Auto-baze, a po rješenju tog organa broj: 06/1-473-89/81-7 MS/ŠS od 26.01.1982. godine, u kojem je konstatovano da je navedeno rješenje postalo pravosnažno, te je postignut i sporazum o naknadi za eksproprišano zemljište, a Zapisnik je potpisan od strane zastupnika korisnika eksproprijacije, Jusić Fatime kao vlasnice zemljišta, te od strane službene osobe.

Dana 01.12.1994. godine Jusić Fatima je, putem punomoćnika, podnijela zahtjev za deeksproprijaciju nekretnina, ističući u istom da korisnik eksproprijacije od momenta eksproprijacije i ulaska u posjed eksproprišanih nekretnina nije izvršio znatnije radove na zemljištu, iako je od tog momenta prošlo više od 12 godina, a niti očigledno nema namjeru da bilo šta dalje radi, osim što je na manjem dijelu zemljišta izgradio svoj poslovni objekat, te da se na većem dijelu eksproprišanih nekretnina u posjedu ne nalazi korisnik eksproprijacije, nego treće lice, kome je korisnik eksproprijacije ustupio zemljište, tražeći da se izvrši djelimično poništenje navedenog rješenja, te da se navedene nekretnine predaju u posjed i uspostavi ranije zemljišno-knjižno stanje, a da se imovinski odnosi između korisnika eksproprijacije i vlasnika za slučaj spora riješe pred sudom opšte nadležnosti.

U postupku po navedenom zahtjevu, doneseno je više prvostepenih i drugostepenih rješenja, kao i presuda prvostepenog suda, te ovoga suda, a da bi dana 14.06.2012. godine prvostepeni sud donio presudu broj: 03 0 U 006693 11 U, kojom se tužba tužitelja uvažava, osporeno rješenje tuženog organa od 23.12.2010. godine, kao i prvostepeno rješenje od 10.11.2010. godine poništavaju i predmet vraća prvostepenom organu na ponovni postupak, kako bi se prije svega precizirao zahtjev, odnosno kako bi pravni nasljednici Jusić Fatime tačno naveli na koji dio eksproprišanih nekretnina se odnosi njihov zahtjev, te da zatim prvostepeni organ u postupku utvrdi da li su ispunjeni uslovi iz odredbe člana 34. stav 2. Zakona o eksproprijaciji, odnosno da li na predmetnom dijelu nekretnina izvršeni bilo kakvi radovi i da li služe svrsi eksproprijacije, s tim da se i ako nisu izvršeni nikakvi radovi, i ako ne služe svrsi eksproprijacije, ne može udovoljiti zahtjevu ukoliko se ne utvrdi i da li je na ostalim dijelovima nekretnine korisnik izvršio znatnije radove u skladu sa odredbom člana 34. stav 1. Zakona o eksproprijaciji, a u pogledu roka koji je utvrđen odredbom člana 34. Zakona o eksproprijaciji, odnosno roka od 3 godine od pravosnažnosti rješenja o eksproprijaciji, sud je naveo da isti nije prekluzivnog karaktera, te da se isti ima računati sve do podnošenja zahtjeva za deeksproprijaciju, a imajući pri tome u vidu i činjenicu da korisnik eksproprijacije nije mogao izvršiti znatnije radove u roku od 3 godine od pravosnažnosti rješenja o eksproprijaciji zbog više sile ili drugih objektivnih razloga i okolnosti.

Postupajući u izvršenju presude prvostepenog suda, prvostepeni organ je donio rješenje od 30.01.2015. godine kojim se odbija kao neosnovan zahtjev za poništenje rješenja o eksproprijaciji od 25.01.1982. godine, a u obrazloženju rješenja se navodi da je u postupku zahtjev zainteresiranih lica preciziran na način da se traži djelimično poništenje rješenja o eksproprijaciji, u pogledu parcela označenih kao k.č.broj 497/13 „Botino polje“ poslovni objekat površine 3681 m² i ekonomsko dvorište površine od 2648 m² i k.č. broj 497/1 „Botino polje“ poslovni objekat sa ekonomskim dvorištem površine od 5976 m² KO Husino (novi premjer dio k.č. broj 296/1 i dio k.č. broj 295/1, obje KO Kiseljak), te da je u postupku utvrđeno da su predmetne parcele privedene namjeni prema novom regulacionom planu, odnosno prema Regulacionom planu koji na snazi u momentu donošenja rješenja, obzirom da su Regulacioni planovi ranije bili vremenski ograničeni na period od pet godina, te stoga i nisu bili na snazi u vrijeme vođenja postupka; da iako predmetno zemljište nije privedeno svrsi radi koje je eksproprijsano, treba imati u vidu da kompleks kao takav i ne postoji, ali da su naknadno uz odobrenja za građenje i upotrebu koji su izdati od nadležnih organa, na predmetnom zemljištu izvedeni drugi objekti, zbog čega ne bi bilo moguće izvršiti rješenje o deeksproprijaciji, jer ne postoji predmet eksproprijacije, a to je neizgrađeno zemljište, nego se radi o legalno izgrađenim objektima na tom zemljištu, koji su u upotrebi od strane njihovih graditelja, pa bi se rješenje o deeksproprijaciji moralo proglasiti ništavim, u skladu sa odredbom člana 264. stav 3. Zakona o upravnom postupku.

Zainteresirana lica su izjavila žalbu protiv prvostepenog rješenja, pa je tuženi organ donio osporeno rješenje od 08.06.2015. godine, kojim se žalba uvažava, prvostepeno rješenje poništava i predmet vraća prvostepenom organu na ponovni postupak, i kojim se prvostepenom organu nalaže da u provedenom postupku utvrdi samo da li su ispunjeni uslovi iz odredbe člana 34. Zakona o eksproprijaciji za djelimično poništenje rješenja o eksproprijaciji, a pri tome skrećući pažnju prvostepenom organu da se u svom rješenju pozivao na činjenice koje nisu relevantne za ovaj postupak, u kojem treba samo utvrditi da li su ispunjeni uslovi za deeksproprijaciju, te da niti jedan drugi materijalni propis ne može biti osnov za donošenje rješenja u ovom postupku, a da će se pitanja vezana za promjene vlasnika, ulaganja u predmetno zemljište, hoće li, kada i pod kojim uslovima raniji vlasnik stupiti u posjed zemljišta, ko je dužan vratiti naknadu za eksproprijsane nekretnine, kao i sva druga eventualna pitanja, riješiti u drugim postupcima kod nadležnog suda, a nakon pravosnažnosti rješenja o deeksproprijaciji.

Tužitelji su protiv ovog rješenja pokrenuli upravni spor, tužbom podnesenom prvostepenom sudu, u kojoj su naveli da je zahtjev za deeksproprijaciju podnesen 01.04.1994. godine, poslije 12 godina od pravosnažnosti rješenja o eksproprijaciji; da odredba člana 32. stav 7. Zakona o eksproprijaciji izričito propisuje da se takav zahtjev može podnijeti nakon roka od tri godine od pravosnažnosti rješenja o eksproprijaciji, ali ne po isteku osam godina od dana pravosnažnosti rješenja o eksproprijaciji; da je nadležni organ trebao imati u vidu da izmijenjena odredba člana 32. stav 7. navedenog zakona nije stupila na snagu u vrijeme podnošenja zahtjeva; da nepoštivanje ove odredbe unosi pravnu nesigurnost; da takođe organ uprave pogrešno tumači odredbe Zakona o eksproprijaciju u pogledu roka u kojem se eksproprijsano zemljište mora dovesti u stanje koje bi potvrdilo da je korisnik izvršio uređenje zemljišta u skladu sa rješenjem o utvrđivanju opšteg interesa i rješenja o eksproprijaciji, jer se tumačenje tog roka ne može vršiti samo u pravcu vremenskog ograničenja korisnika, nego i prema drugoj strani koja traži poništenje rješenja o eksproprijaciji; da je korisnik eksproprijacije nesumnjivo, a što proizilazi iz nalaza vještaka građevinske struke, doveo zemljište u stanje koje je bilo predviđeno regulacionim planom prostora koje je eksproprijsano; da bi se stoga ako se udovolji zahtjevu, izgrađeni objekti trebali rušiti i zemljište vratiti ranijem vlasniku; da je činjenica da je prostor Auto-baze u toku ratnih dejstava prvobitno zaposjednut od strane Opštine Tuzla, a zatim od

strane međunarodnih vojnih snaga (UNPROFOR), te da je po prestanku njihovog mandata isti bio u posjedu snaga SFOR-a, odnosno IFOR-a, te servisne firme međunarodnih mirovnih snaga Brown & Rooth, koje je obezbjeđivala vojska međunarodnih snaga; da nije sporno da su međunarodne vojne snage, pored izgrađenih armirano-betonskih objekata na licu mjesta, koje su podigli 1991.godine tužitelji kao investitori, podigli i svoje privremene montažne objekte, te se u vrijeme podnošenja zahtjeva na prostoru predmetnog zemljišta nalazio Danski oklopni bataljon koji nije plaćao nikakvu naknadu za korištenje istog, a odobrenje za korištenje je dala Opština Tuzla, jer je to bilo od interesa za cijelu zemlju; da je tek dolaskom servisne firme američke vojske uspostavljen odnos koji podrazumijeva određenu naknadu, a što je glavni motiv podnosioca zahtjeva; da je na osnovu nalaza vještaka Izić Nedžada nesporno utvrđeno da su se na eksproprianom zemljištu uradili gotovo svi radovi koji se predviđeni regulacionim planom uređenja kompleksa Auto-baze, te da treba imati u vidu da je u toku tri godine od dana provođenja eksproprijacije provedeno izmiještanje korita rijeke Jale, izgradnja i uređenje vodovoda i kanalizacije, glavni pristupni put, te ograda cjelokupnog kompleksa, tako da je očigledno da je veći dio radova urađen u prve tri godine nakon eksproprijacije. Predložili su da se osporeno rješenje tuženog organa poništi, a da se prvostepeno rješenje od 30.01.2015. godine održi na snazi.

Rješavajući po tužbi, prvostepeni sud je donio presudu od 18.05.2016. godine. U obrazloženju presude sud navodi: da je sud shodno odredbama zakona, nakon ponovnog poništavanja prvostepenog rješenja bio u obavezi sam riješiti stvar meritorno, a što je sud i učinio; da se u konkretnom slučaju početak roka od tri godine od dana pravosnažnosti, a obzirom da se konkretna eksproprijacija odnosi na veliki broj povezanih nepokretnosti neophodnih da se izgradi veći broj građevina koje čine prostorno-građevinsku, proizvodnju, tehnološku ili drugu organsku cjelinu i da se zbog toga donosi veliki broj rješenja o eksproprijaciji, mora računati od dana pravosnažnosti posljednjeg rješenja kojim je izvršena takva eksproprijacija, a ne od rješenja kojim je izvršena eksproprijacija predmetnih nekretnina čija se deeksproprijacija traži, budući da korisnik eksproprijacije objektivno nije u mogućnosti pristupiti građevinskim radovima na izgradnji objekta prije nego što se izvrši eksproprijacija svih nekretnina na kojima će se graditi kompleks, odnosno prije nego što sa ranijim vlasnicima zaključi sporazume o naknadi i pribavi potrebne saglasnosti i dozvole; da se taj rok ne može uopšte početi računati i ukoliko za početak izgradnje objekata koji su planirani postoje neotklonjive prepreke za čije postojanje nije odgovoran korisnik eksproprijacije, niti se u taj rok može računati vrijeme u kojem korisnik eksproprijacije iz objektivnih razloga nije mogao vršiti radove na izgradnji objekta; da je posljednje rješenje o eksproprijaciji radi izgradnje predmetnog kompleksa Auto-baze doneseno dana 05.07.1984. godine, a isto je postalo pravosnažno dana 21.07.1984. godine, pa to znači da se i rok od tri godine u kojem korisnik eksproprijacije bio u obavezi izvršiti znatnije radove u konkretnom slučaju morao računati od dana pravosnažnosti tog posljednje donesenog rješenja, a ne od dana pravosnažnosti rješenja za koje je podnesen zahtjev za deeksproprijaciju; da ni prvostepeni organ, a ni tuženi nisu uopšte cijenili nalaz i mišljenje vještaka građevinske struke Izić Nedžada (iz 2003. i 2006. godine), koji je sačinjen na osnovu provedenog uviđaja i dokumentacije u spisu i dokumentacije i projekata koji je preuzeo od korisnika eksproprijacije, a prema kojem nalazu je postupak eksproprijacije završen 24.02.1984. godine nakon čega su mogle otpočeti aktivnosti pribavljanja potrebnih saglasnosti, da je opredjeljenje korisnika eksproprijacije bilo da u prvoj fazi gradnje daje prednost proizvodnim objektima i mrežnoj infrastrukturi, a da izgradnju pratećih sadržaja, kao što su parkinzi, odloži za kasniji period ili II fazu gradnje, da je Auto-baza ograđena i da čini jedan kompleks, da se parcela 295/1 jednom stranom naslanja na meandrirano staro korito rijeke Jale, zbog čega su zemljani radovi na tom dijelu bili veoma obimni, da je korisnik eksproprijacije izgradio i izfinansirao izgradnju pristupnog asfaltnog puta Auto-bazi, čime su sporne parcele

dobile solidnu vezu sa magistralnim putem, da su izgrađena dva cjevovoda i protivpožarna zaštita kompleksa, napajanje kompleksa električnom energijom čime je predmetni kompleks uključujući i sporne parcele iz poljoprivrednog pretvoren u građevinsko zemljište te da vrijednost izvedenih radova na izgradnji parkinga i saobraćajnica na spornim parcelama do 26.01.1989. godine iznosi 271.000,00 KM tako da procenat izgrađenosti iznosi 47,4%, s tim da su radovi na nasipanju površina parkirališta drobljenim kamenjem izvršeni poslije 1989. godine u iznosu od 115.500,00 KM, ali da zbog činjenice da je korisnik eksproprijacije u roku od tri godine od dana pravosnažnosti rješenja svojim sredstvima izgradio pristupni put, izvršio ograđivanje zemljišta i dovođenje pitke vode, riješio energetike i PTT veze, smatra da je stepen izgrađenosti znatno iznad 50%; da je sve navedeno vještak ponovio i u svom nalazu i mišljenju iz 2006. godine s tim što je ovaj put vrijednost izvedenih radova na izgradnji parkinga i saobraćajnica na spornim parcelama povećao za iznos od 178.400,00 KM na ime finansiranja novog korita i sanaciju starog korita rijeke Jale čime je stepen izgrađenosti do 26.01.1985. godine iznosio znatno iznad 62%; da je vještak Halilagić Sead u svom nalazu zaključio da je korisnik eksproprijacije u kompleksu Auto-baze izvršio znatnije radove u vremenskom periodu od 10.05.1986. do 10.12.1991. godine, da više ne postoji opšti interes za kompleks Auto-baze, da parcela za koje je podnesen zahtjev za deeksprijaciju do danas nisu privedene namjeni i ne služe svrsi eksproprijacije, tj. kao parking prostor jer se na tom mjestu nalaze objekti d.o.o. „Bingo“ Tuzla, dok je d.o.o. „Auto saobraćaj“ za svoje potrebe 2010. godine izgradio remontnu radionicu za servis kamiona i autobusa, te da nije tačna tvrdnja tužilaca da se predmetne parcele nalaze u srcu kompleksa, jer se iste nalaze na samom početku kompleksa Auto-baze; da je sud cijeneći navedene i druge dokaze ocijenio da nisu ispunjeni zakonski uslovi za djelimično poništenje rješenja o eksproprijaciji, a iz razloga što su i na predmetnim parcelama, kao i na svim eksproprijskim parcelama gotovo svi građevinski radovi predviđeni projektnom dokumentacijom i tadašnjim regulacionim planom bili već završeni znatno prije podnošenja predmetnog zahtjeva za deeksprijaciju, jer je velika većina tih radova bila završena do kraja 1991. godine, a zahtjev je podnesen tri godine nakon toga, odnosno dana 01.12.1994. godine; da je sud prilikom ocjene šta se smatra pod znatnim radovima iz člana 34. stav 1. Zakona o eksproprijaciji imao u vidu da se pod tim ne podrazumijevaju isključivo građevinski radovi nego i svi drugi negrađevinski radovi koji prethodne građevinskim radovima, kao što su izrada idejnih rješenja, izrada potrebnih planova i projekata, izrada arhitektonskih rješenja, geodetska i geomehanička mjerenja, snimanja i ispitivanja, pribavljanje potrebnih saglasnosti, infrastrukturni radovi koji su prema podacima bili veoma obimni pa se može smatrati da su znatniji radovi ne samo u roku od tri godine od dana pravosnažnosti rješenja čije se poništenje traži nego i prije donošenja tog rješenja odnosno u toku 1980. i 1981. godine; da zaključci vještaka Halilagić Seada ne predstavljaju stručne nego logičke ocjene koje nisu od uticaja na rješenje ove upravne stvari te je sud ocijenio da je zahtjev za deeksprijaciju blagovremen jer u vrijeme podnošenja predmetnog zahtjeva, a i kasnije, nije postojalo vremensko ograničenje za njegovo podnošenje, ali da nije ispunjen ni jedan uslov iz člana 34. stav 1. i 2. i člana 35. stav 1. Zakona o eksproprijaciji za poništenje predmetnog rješenja o eksproprijaciji.

U spisima predmeta nalaze se i slijedeći nalazi i mišljenja vještaka građevinske struke: Nalaz i mišljenje vještaka Omerović Jakuba 1995. godine kojim je utvrđeno da su objekti visoko gradnje, infrastrukture i dijelom objekti niskogradnje (saobraćajnice) kompleksa Auto-baze predviđeni projektnom dokumentacijom izvedeni, da navedene objekte koristi UNPROFOR, da je u kompleksu UNPROFOR izgradio i privremene objekta za svoje potrebe, da je na predmetnim parcelama, prema projektnoj dokumentaciji, predviđena izgradnja prostora za smještaj vozila pod tačkom 8 (parking prostor) kao i požarni izlaz pod tačkom 11 (put) a na navedenim objektima izveden je donji stroj od pjeskovitog materijala i kišna kanalizacija, nije izveden gornji stroj (tamponski sloj od šljunka i asfalt), horizontalna i vertikalna signalizacija;

Nalaz i mišljenje istog vještaka iz 2000. godine prema kojem korisnik eksproprijacije nije priveo svrsi eksproprijacije, odnosno nije izvršio znatnije radove na predmetnim parcelama, nego je iste izdao u zakup kompaniji BROWU ROOT koja je izgradila objekte za svoje potrebe, kao i dopuna tog nalaza u kojoj i dalje ostaje u cijelosti kod datih ranijih nalaza i mišljenja; Izvještaj Instituta za građevinarstvo, građevinske materijale i nemetale Tuzla d.d. od 15.12.2000. godine prema kojem je dana 09.11.2000. godine uvidom na terenu konstatovano da su na predmetnim parcelama na objektu parkirališta izvedeni sljedeći radovi na donjem stroju i kolovoznoj konstrukciji: valjanje podtla, nasipanje sloja pijeska, izvedena atmosferska kanalizacija sa šahtovima i nasipanje mehaničkih zbijenog sloja konstrukcije podloge (tampona) od drobljenog kamena a u okviru kompleksa, a između sabirne saobraćajnice i parkirališta izvedene su instalacije infrastrukture i to: telefonski vod, cjevovod industrijske vode od 500mm i cjevovod pitke vode; Dopuna zaključka od 15.12.2000. godine prema kojoj površina parkirališta i pristupnog puta za teretni saobraćaj zahvata 60% spornih parcela, radovi na parkiralištu teretnog saobraćaja i pristupnom putu su izvedeni 59%; Nalaz i mišljenje vještaka Sultanović Rešada iz 2007. godine kojem je naloženo da utvrdi koji su radovi izvedeni na izgradnji objekata u roku od tri godine od pravosnažnosti rješenja broj 06/1-473-89/81-7 od 26.01.1982. godine, prema kojem korisnik eksproprijacije predmetne parcele k.č. broj 296/1 i 295/1 k.o. Kiseljak nije priveo svrsi eksproprijacije, odnosno nije izvršio znatnije radove predviđene investiciono-tehničkom dokumentacijom u predmetnom roku, a i dio pripremnih i zemljanih radova koje je izveo je uradio najvećim dijelom znatno poslije predmetnog roka, te je u istom nalazu naveo da su ulazna kapija, ograda, portirnica, montažna drvena baraka objekti koji su urađeni poslije 26.01.1985. godine i to od strane UNPROFOR-a i Kompanije BROWN ROOT koja je predmetne parcele koristila 2000. godine; Nalaz i mišljenje vještaka Izić Nedžada iz marta 2003. godine kojem je naloženo da utvrdi koji su radovi izvedeni na izgradnji objekata u čiju svrhu je izvršena eksproprijacija predmetnih parcela od strane korisnika eksproprijacije, u roku od tri godine od pravosnažnosti rješenja broj 06/1-473-89-7 od 26.01.1986. godine, znači u periodu do 26.01.1989. godine kao i da se utvrdi koji su radovi izvedeni od strane trećeg lica kome je korisnik eksproprijacije dao u zakup, a prema kojem vrijednost radova izvedenih na predmetnim parcelama do 26.01.1989. godine iznosi 271.100,00 KM a procenat izgrađenosti je 47,4% a uzme li se u obzir da je investitor svojim sredstvima napravi pristupni put, izvršio ograđivanje kompleksa, doveo na lokaciju infrastrukturu sve u roku od tri godine od pravosnažnosti rješenja, može se utvrditi da je stepen izgrađenosti znatno iznad 50% od ukupno predviđenih radova; Nalaz i mišljenje istog vještaka iz avgusta 2006. godine, kojem je naloženo da se utvrdi koji su radovi izvedeni na predmetnim parcelama u roku od tri godine od pravosnažnosti rješenja broj 06/1-473-89-7 od 26.01.1982. godine, znači u period do 26.01.1985. godine, a prema kojem vrijednost radova izvedenim na predmetnim parcelama izvedenih od strane korisnika eksproprijacije u vremenu do 26.01.1985. godine iznose 508.480,00 KM a procenat izgrađenosti do istog datuma je 62,8%; Nalaz vještaka Halilagić Seada od 06.02.2013. godine koji je trebao da utvrdi sljedeće: 1. da li je korisnik eksproprijacije znatnije radove izvršio na ostalim nekretninama u kompleksu Auto-baze, 2. da li i dalje postoji utvrđeni opšti interes za izgradnju objekta zbog kojeg se vrši eksproprijacija, a korisnik eksproprijacije nije odustao od izgradnje, 3. da li su izvršeni bilo kakvi radovi i da li taj dio zemljišta služi svrsi eksproprijacije, 4. da li je korisnik eksproprijacije izvršio znatnije radove na ostalim nekretninama koje služe izgradnji kompleksa i ukoliko predmetni dio zemljišta služi svrsi eksproprijacije, s tim što u odgovoru na pitanje da li određena parcela ili dio parcela služi svrsi mora između ostalog, poći od konkretne lokacije te parcele ili tog dijela parcela u kompleksu zemljišta koje je ekspropisano, pri čemu se posebno moraju uzeti u obzir i tvrdnja tužilaca (ukoliko su tačne) da se parcele za koje se traži deeksproprijacija nalaze u „srcu“ kompleksa zemljišta koje je ekspropisano i da to zemljište služi kao parking prostor, a prema navedenom nalazu: 1. Korisnik eksproprijacije je znatnije radove izvršio u kompleksu u

vremenskom periodu od 10.05.1986. do 10.12.1991. godine, dok je objekat Remontne radionice, servis kamiona i autobusa završio 16.06.2010. godine i to na mjestu gdje je po regulacionom planu predviđena izgradnja parkirališta, s tim da ovaj objekat nije predviđen ni po jednom regulacionom planu. 2. Više ne postoje opšti interes za kompleks Auto-baze jer ne postoji pravni subjekt SOUR „Transservis „ Tuzla, RO „Tuzla-transport“ Tuzla i RO „Servis i remont“ Tuzla za čije je potrebe izvršena eksproprijacija. 3. Parcele za koje je podnesen zahtjev za eksproprijaciju do danas nisu privedene namjeni i ne služe svrsi eksproprijacije, tj. kao parking prostor a na tom mjestu je trgovinska firma d.o.o. Bingo Tuzla izgradilo svoj objekat, a d.o.o. „Auto saobraćaj“ Tuzla je za svoje potrebe izgradio 2010. godine objekat Remontna radionica, servis kamiona i autobusa. 4. Nije tačna tvrdnja tužilaca da se zemljište za koje se traži deeksproprijacija nalazi u „srcu“ kompleksa jer se ove parcele nalaze na samom početku Regulacionim planom predviđenog kompleksa, koje nema niti je može biti jer je tzv. kompleks Auto-baze rasparselisan odnosno podijeljen na pet pravnih lica od kojih nijedno ne koristi objekte prema namjeni. 5. Općinsko vijeće Tuzla je donijelo zaključak o usvajanju Nacrta Regulacionog plana Poslovno-proizvodne zone „Poljana“ u Tuzli dana 27.12.2012. godine, a koji nacrt je obuhvatio i prostor nekadašnjeg kompleksa Auto-baze koja u istom nije predviđena.

Međutim, po ocjeni ovog suda, presuda prvostepenog suda ne može se prihvatiti kao pravilna i zakonita.

Naime, odredbom člana 34. stav 1. Zakona o eksproprijaciji (Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine, broj 70/07 i 36/10) propisano je da će se na zahtjev ranijeg vlasnika nekretnine pravomoćno rješenje o eksproprijaciji poništiti ako korisnik eksproprijacije u roku od tri godine od pravomoćnosti tog rješenja nije izvršio, prema prirodi objekta, znatnije radove na tom objektu. Stavom 2 istog člana je propisano da će se pravosnažno rješenje o eksproprijaciji u slučaju iz stava 1. ovog člana poništiti i u dijelu ako se utvrdi da na dijelu ekspropisane nekretnine nisu izvršeni nikakvi radovi i da taj dio ne služi svrsi eksproprijacije.

Prema navedenoj odredbi, jasno je da se rok od tri godine nakon izvršene eksproprijacije odnosi na rješenje kojim je izvršena eksproprijacija, te da se radi o prekluzivnom roku, koji se ne može produžavati ni pod kojim uslovima, pa se rok od tri godine nakon pravosnažnosti, treba računati od dana kada je postalo pravosnažno rješenje o eksproprijaciji čije se djelimično poništenje traži. Ovaj sud stoga cijeni da je proizvoljan stav prvostepenog suda da se navedeni rok treba početi računati od dana kada je postalo pravosnažno posljednje rješenje o eksproprijaciji u slučaju kada se radi o eksproprijaciji većeg broja nekretnina, i obimnijim radovima (kao što je konkretan slučaj), kao i da se taj rok može produžavati ukoliko se radi o objektivnim okolnostima koje utiču na vrijeme izgradnje. Naime, korisniku eksproprijacije je upravo zbog navedenog ostavljen dovoljan rok od tri godine u kojem bi trebao biti u mogućnosti da izvrši, ako ne sve radove, onda znatnije radove, nakon čega raniji vlasnik može podnijeti zahtjev za poništenje rješenja. Pored navedenog, ovaj sud takođe cijeni i da su proizvoljni stavovi prvostepene presude, da se pod znatnijim radovima ne podrazumijevaju samo građevinski radovi, nego i svi negrađevinski radovi koji prethode građevinskim, kao što su pribavljanje potrebnih dozvola, izgradnja infrastrukture i slično. Naime, pod znatnijim radovima se mogu računati samo građevinski radovi koji su obavljani na konkretnom objektu, a ne i administrativne pripreme, jer bi takvo tumačenje „radova“ na ekspropisanim nekretninama bilo previše široko postavljeno i ostavljalo prostor za manipulisanje korisniku eksproprijacije, a što nije bio cilj navedene odredbe, nego upravo suprotno, ubrzavanje radova na ekspropisanim nekretninama, kako se ne bi zloupotrebljavalo pravo i odugovlačili radovi na nekretninama na kojima je utvrđen opšti interes za izgradnju objekata.

Obzirom na naprijed navedeno, ovaj sud cijeni da prvostepeni sud nije mogao donijeti meritornu odluku u ovoj upravnoj stvari, jer su i nalazi i mišljenja vještaka morali biti u saglasnosti sa shvatanjima i tumačenjima iznesenim u ovoj presudi, odnosno isti su morali, kao što je i naložio tuženi organ izvršiti ocjenu da li su ispunjeni uslovi iz odredbe člana 34. Zakona o eksproprijaciji, pa bi prije svega u ponovnom postupku trebalo utvrditi datum pravosnažnosti rješenja o eksproprijaciji čije se djelimično poništenje traži, a zatim zavisno od tog datuma i da li su ispunjeni i ostali uslove koji su propisani odredbom člana 34. stav 1. i 2. Zakona o eksproprijaciji, a imajući pri tome u vidu da se u konkretnom slučaju radi o djelimičnoj deeksproprijaciji. Pri tome treba takođe imati u vidu i momenat kada je podnesen zahtjev za djelimično poništenje rješenja, odnosno da li je u momentu podnošenja tog zahtjeva zemljište čije se deeksproprijacija traži bilo privedeno svrsi i korišteno kao parking prostor kompleksa „Auto-baze“, a shodno stavu 2. člana 34. Zakona o eksproprijaciji.

Osim navedenog, ovaj sud takođe cijeni da su i organi uprave, kao i prvostepeni sud propustili da u postupak uključe i pravna lica čiji se objekti nalaze na predmetnim parcelama (D.o.o. „Bingo“ Tuzla, te eventualno i drugi), čime je učinjena povreda pravila postupka, te bi prvostepeni organ trebao u ponovnom postupku uključiti i zainteresirana lica, kako bi im se dala mogućnost da učestvuju u istom, obzirom da imaju pravni interes zbog naprijed navedene činjenice.

Zbog svega naprijed izloženog, ovaj sud je, na osnovu člana 46. stav 1. i 2. Zakona o upravnim sporovima, zahtjev tužitelja za vanredno preispitivanje sudske odluke uvažio, pobijanu presudu preinačio tako što je tužbu odbio, čime je ostavljeno na snazi osporeno rješenje kojim se poništava prvostepeno rješenje i predmet vraća prvostepenom organu na ponovni postupak i odlučivanje. Prvostepeni će organ, u ponovnom postupku, vodeći računa o razlozima i uputama iz ove presude, donijeti novo rješenje kojim će utvrditi da li su ispunjeni uslovi iz odredbe člana 34. Zakona o eksproprijaciji da se djelimično poništi rješenje o eksproprijaciji, odnosno da se udovolji zahtjevu za deeksproprijaciju. Pri tome će prvostepeni organ svakako imati u vidu i upute koje je dao tuženi organ u osporenom rješenju od 08.06.2015. godine.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 03 0 U 014158 16 Uvp od 06.06.2019. godine)

89.

PRAVNA SHVATANJA UPRAVNOG ODJELJENJA OD 11.03.2020. GODINE

89.1. STAVLJA SE VAN SNAGE PRAVNO SHVATANJE OBJAVLJENO U BILETENU JANUAR-JUNI IZ 2018. GODINE, POD TAČKOM 10, TJ. DONOSIOC OSPORENOG UPRAVNOG AKTA U UPRAVNOM POSTUPKU JE AKTIVNO LEGTIMISAN ZA PODNOŠENJE ZAHTJEVA ZA VANREDNO PREISPITIVANJE ODLUKE KANTONALNOG SUDA DONESENE U UPRAVNOM SPORU.

89.2. STAVLJA SE VAN SNAGE PRAVNO SHVATANJE OBJAVLJENO U BILTENIMA 1-272007 POD TAČKOM 63 i BROJ: 1-2/2018. POD TAČKOM 63. A U VEZI PRIMJENE ČLANA 301.b. STAV 2. ZPP-A TE SE FIZIČKA I PRAVNA LICA, KOJA NISU ADVOKATI, NE TREBAJU POZIVATI DA DOSTAVE DOKAZ O POLOŽENOM PRAVOSUDNOM ISPITU.

ABECEDNI STVARNI REGISTAR 2019. GODINE

KRIVIČNO PRAVO

Dokazi na kojima se može zasnovati presuda

- Nemogućnost predočavanja na glavnom pretresu svjedoku iskaza kojeg je dao u svojstvu osumnjičenog u istrazi (40)
- Nemogućnost zasnivanja presude na dokazu koji nije izveden na glavnom pretresu (41)

Imovinskopravni zahtjev

- Ovlaštenje za podnošenje imovinskopravnog zahtjeva (25)
- Obaveza da se o postavljenom imovinskopravnom zahtjevu ispita optuženi (26)
- Odluka o imovinskopravnom zahtjevu u presudi donesenoj na osnovu sporazuma o priznanju krivnje (27)

Jamstvo

- Rješenje o određivanju jamstva (17)
- Okolnosti relevantne za određivanje visine iznosa jamstva (18)
- Obaveza ocjene dokaza o imovini osobe koja daje jamstvo (19)

Kažnjavanje zbog narušavanja reda i procesne discipline

- Sadržaj izreke i obrazloženja rješenja o kažnjavanju branitelja (28)

Krivična djela protiv sigurnosti javnog prometa

- Psihički odnos učinitelja prema posljedici (4)

Nedostatak razloga o odlučnim činjenicama

- Nedostatak razloga o pravnoj kvalifikaciji djela (35)
- Nedostatak razloga na osnovu kojih je sud utvrdio da je djelo optuženog u vezi sa ratom, oružanim sukobom ili okupacijom (36)
- Nedostatak razloga na osnovu kojih je sud utvrdio da je priznanje optuženog na glavnom pretresu potpuno i u skladu sa prije izvedenim dokazima (37)
- Nedostatak ocjene vjerodostojnosti protivrječnih dokaza (38)
- Propust suda da izvrši analizu navoda iz prijedloga tužitelja za produženje pritvora (39)

Nepravo ponavljanje krivičnog postupka

- Uvjeti za nepravo ponavljanje krivičnog postupka (44)

Nerazumljivost izreke presude

- Činjenični opis djela ne sadrži činjenice i okolnosti neophodne da se djelo optuženog odredi (34)

Nesavjestan rad u službi

- Radnja učinjenja (6)

Podstrekavanje

- Sadržaj umišljaja podstrekača (2)

Posebne istražne radnje

- Identifikacija osobe na koju se odnosi naredba o određivanju posebnih istražnih radnji (16)

Povezana osoba

- Svojstvo povezane osobe u smislu Zakona o oduzimanju nezakonito stečene imovine krivičnim djelom (46)

Povreda krivičnog zakona

- Prekoračenje ovlaštenja pri izricanju krivičnopravne sankcije (42)
- Prekoračenje ovlaštenja pri izricanju krivičnopravne sankcije (43)

Povreda prava na odbranu

- Donošenje presude na osnovu sporazuma o priznanju krivnje u situaciji kada je optuženi izjavio da odustaje od zaključenog sporazuma (31)
- Propust da se u postupku za priznanje strane sudske odluke o sjednici vijeća obavijesti osuđeni (32)

Prekid izdržavanja kazne

- Rokovi trajanja prekida izdržavanja kazne (47)

Prekoračenje optužbe

- Oglašavanje optužene krivom za radnje za koje nije bila optužena (33)

Pritvor

- Dužnost suda da se izjasni o mogućnosti da se svrha koja se želi postići određivanjem odnosno produženjem pritvora ostvari primjenom neke blaže mjere (20)
- Dopuna prijedloga tužitelja za produženje pritvora (21)
- Postojanje ozbiljnog rizika da će osumnjičeni ometati istragu utjecajem na svjedoke (22)
- Pritvor zbog iteracijske opasnosti (23)
- Pritvor nakon izricanja presude (24)

Produženje roka za žalbu

- Sadržaj izreke rješenja kojim se dopušta produženje roka za izjavljivanje žalbe (30)

Razbojnička krađa

- Značaj vrijednosti stvari za konstituisanje krivičnog djela Razbojnička krađa (3)

Saučiniteljstvo

- Sadržaj umišljaja saučinitelja (1)

Slobodna ocjena dokaza

- Utvrđivanje identiteta optužene osobe na osnovu njenog iskaza (7)

Vežanost presude za optužbu

- Izmjena činjenica i okolnosti koje se odnose na oblik umišljaja (29)

Vještačenje

- Nadležnost za određivanje vještačenja u toku glavnog pretresa (15)

Zakonitost dokaza

- Uvjeti za podnošenje usmenog zahtjeva za izdavanje naredbe za pretresanje i uvjeti za izdavanje naredbe za pretresanje na osnovu usmenog zahtjeva za izdavanje naredbe (8)
- Pretresanje bez naredbe suda (9)
- Izostanak obavještanja osumnjičenog prilikom prvog ispitivanja o djelu za koje se tereti (10)
- Nesporni rukopis osumnjičenog kao nezakoniti dokaz (11)
- Prepoznavanje predmeta (12)
- Prepoznavanje na osnovu fotografije (13)
- Pribavljanje dokaza radnjom pregleda prijevornih sredstava (14)

Zaštita imovine

- Nužnost postojanja srazmjera između vrijednosti imovine koja je predmet privremenih mjera osiguranja oduzimanja imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom i visine imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom čije se oduzimanje osigurava (45)

Zloupotreba položaja ili ovlašćenja

- Konstitutivni elementi krivičnog djela (5)

GRAĐANSKO PRAVO

Diskriminacija

- diskriminacija (62, 70)

Nasljedno pravo

- testament (61)

Obligaciono pravo

- koncesija (50)
- načelo monetarnog nominalizma (54)
- naknada nematerijalne štete (56)
- naknada štete (53)
- odštetna odgovornost advokata (51)
- opšti uslovi ugovora (49)
- raskid ugovora (48)
- ugovor o nalogu (55)

Parnični postupak

- dozvoljenost revizije (67, 70)
- eventualna kumulacija (67)
- sporazum o arbitraži (65)
- tužbeni zahtjev (66, 67)
- vrijednost predmeta spora (67, 72)

Pravni stavovi

- bračna stečevina (71)
- jubilarna nagrada (68)
- kolektivni ugovor (69)
- nadležnost parničnog suda (73)
- teret dokazivanja (69)

Privredno pravo

- industrijski dizajn (57)

Priznanje strane sudske odluke

- strana sudska odluka (63, 64)

Radno pravo

- kontinuirana povreda iz radnog odnosa (58)
- pravo na odbranu (59)

Sporno pravno pitanje

- dioba zajednice nekretnina (74)

Stambeno pravo

- zemljište potrebno za redovnu upotrebu zgrade (**60**)

UPRAVNO PRAVO

Penzijsko i invalidsko osiguranje

- prestanak isplate prijevremene starosne penzije (81)
- izvršenje boračkih naknada (83)
- isplata penzije povratnicima (87)

Imovinsko -pravni odnosi

- upravljanje otpadom (78)
- deeksprijacija (88)

Upravni postupak

- pomoć neukoj stranci (75)
- oglašavanje ništavim (80)
- obnova postupka (82)
- nejasan zahtjev i pomoć neukoj stranci (86)

Upravni spor

- odbijanje tužbe a ne odbačaj (76)
- odbačaj zahtjeva kao neurednog (77)
- odbačaj tužbe za ponavljanje postupka (79)
- akt dodjele stana nije upravni akt (84)
- nedostatak obrazloženja (85)

Pravna shvatanja

- aktivna legitimacija tuženog za podnošenje Zahtjeva za vanredno preispitivanje sudske odluke (59.1.)
- stranka i bez pravosudnog ispita može podnijeti Zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke (89.2.)

REGISTAR PRIMIJENJENIH PROPISA

KRIVIČNO PRAVO

- Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda („Službeni glasnik BiH”, broj 6/99),
- Krivični zakon Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH”, br. 36/03, 37/03, 21/04, 69/04, 18/05, 42/10, 42/11 i 76/14, 46/16 i 75/17),
- Zakon o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH”, br. 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10, 8/13 i 59/14),
- Zakon o oduzimanju nezakonito stečene imovine krivičnim djelom („Službene novine Federacije BH”, broj 71/14),
- Zakon o izvršenju krivičnih sankcija u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH”, br. 44/98, 42/999, 12/09 I 42/11)

GRADANSKO PRAVO

- Zakon o obligacionim odnosima
(„Službeni list SFRJ“, br. 29/78, 39/85 i 57/89, „Službeni list R BiH“, br. 2/92 i 13/93 i „Službene novine Federacije BiH“, br. 29/03 i 42/11)
- Zakon o zaštiti okoliša
(„Službene novine Federacije BiH“, br. 33/03 i 38/09)
- Zakon o početnom bilansu stanja preduzeća i banaka
(„Službene novine Federacije BiH“, br. 12/98, 40/99, 47/06 i 38/08)
- Zakon o industrijskom dizajnu
(„Službeni glasnik BiH“, broj 53/10)
- Zakon o radu
(„Službene novine Federacije BiH“, br. 43/99, 32/00 i 29/03)
- Zakon o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo
(„Službene novine Federacije BiH“, br. 27/97, 11/98, 22/99, 7/00, 32/01, 61/01, 15/02, 54/04, 36/06, 51/07 i 72/08)
- Zakon o građevinskom zemljištu
(„Službene novine Federacije BiH“, br. 25/03 i 16/04)
- Zakon o nasljeđivanju
(„Službeni list SRBiH“, br. 7/80 i 15/80)
- Zakon o zabrani diskriminacije
(„Službeni glasnik BiH“, br. 59/09 i 66/16)
- Zakon o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima
(„Službeni list SFRJ“, br. 43/82 i 72/82) koji je preuzet kao republički zakon i primjenjuje se na osnovu odredbe člana 458. Zakona o parničnom postupku („Službene novine Federacije BiH“, br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15)
- Zakon o parničnom postupku
(„Službene novine Federacije BiH“, br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15)

UPRAVNO PRAVO

- Zakon o upravnom postupku
(„Službene novine Federacije BiH”, broj: 2/98 i 48/99),
- Zakon o upravnim sporovima
(„Službene novine Federacije BiH”, broj: 9/05),
- Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju
(„Službene novine Federacije BiH”, broj: 29/98, 49/00, 32/01, 73/05, 59/06, 4/09, 81/09 i 55/12))
- Zakon o pravima branilaca i članova njihovih porodica
(„Službene novine Federacije BiH”, broj: 33/04, 56/05, 70/07, 9/10 i 90/17),
- Zakon o prijevremenom povoljnijem penzionisanju branilaca odbrambeno-oslobodilačkog rata
(„Službene novine Federacije BiH”, broj: 41/13),
- Zakon o upravljanju otpadom
(„Službene novine Federacije BiH”, broj: 33/03 I 72/09),
- Pravilnik o upravljanju otpadom od električnih i drugih elektronskih proizvoda
(„Službene novine Federacije BiH”, broj: 87/12),
- Zakon o eksproprijaciji
(„Službene novine Federacije BiH”, broj: 70/07 i 36/10),
- Zakon o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta
(„Službeni list FNRJ”, broj: 52/58)